

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
НАРОДНА СКУПШТИНА
ДЕВЕТО ВАНРЕДНО ЗАСЕДАЊЕ
У ЈЕДАНАЕСТОМ САЗИВУ

Први дан рада

17. јул 2018. године

(Седница је почела у 10.10 часова. председава Маја Гојковић, председник Народне скупштине.)

*
* *

ПРЕДСЕДНИК: Даме и господо народни посланици, отварам седницу Деветог ванредног заседања Народне скупштине Републике Србије у Једанаестом сазиву.

На основу службене евиденције о присутности народних посланика констатујем да седници присуствују 102 народна посланика.

Ради утврђивања броја народних посланика присутних у сали, молим да убаците своје идентификационе картице у посланичке јединице.

Констатујем да је применом електронског система за гласање утврђено да је у сали присутно 137 народних посланика.

Да ли неко од председника, односно овлашћених представника посланичких група жели да затражи обавештење или објашњење у складу са чланом 287. Пословника?

Реч има Ђорђе Вукадиновић.

ЂОРЂЕ ВУКАДИНОВИЋ: Захваљујем.

Моје прво питање иде на адресу Министарства културе и информисања и тиче се навода власнице и уреднице КТВ телевизије из Зрењанина, која је недавно јавно обелоданила притиске на себе, своју породицу и своју телевизију, с обзиром на чињеницу да је реч о једној од малобројних ТВ станица у Србији које се труде да, ја бих рекао објективно или колико-толико објективно, дају шансу и власти и опозицији да изнесу своје ставове. Далеко од тога да је реч о некој опозиционој телевизији, напротив, али многи од нас и вас, с једне и друге стране, гостовали су у тим емисијама и знамо да су оне релативно избалансиране и објективне.

Госпођа Радић, власница и уредница те телевизије из Зрењанина, рекла је да се на њу врши притисак од стране градске власти да прода своју телевизију, односно да је тај притисак стигао, мада не лично, али индиректно, од стране господина Гашића, високог функционера владајуће странке и тренутно шефа БИА. То је лоше; у сваком случају, завређује, треба да буде испитано и очекујем од Министарства да ми одговори, односно да истражи чињенице у вези с тим случајем.

Ово је, рекао бих, индикативно и увод у друго и главно моје питање, а с обзиром на чињеницу да је медијска сцена, медијски простор у Србији толико затворен да – колико год да памтимо, и старији и млађи, од оног једнопартијског, једноумног времена, преко деведесетих до двехиљадитих година, уз све замерке које смо имали и с разлогом могли имати на медијске слободе у тим режимима – никада стање није било горе у медијима. Дакле, на прсте једне руке можете да пребројите станице, и то локалне станице, које уопште дају простора опозицији. Зашто је тако, то је сада посебна тема, али мислим да је један од важнијих разлога тог медијског затварања у Србији управо то да се не би сазнале неке чињенице које су, као што рекох, у вези са мојим наредним питањем.

Наиме, практично јавност у Србији не зна или је на кашичицу обавештена о томе какав је став Руске Федерације и високих званичника Руске думе по питању преговора и потенцијалног потписивања наводно свеобухватног споразума са Косовом, односно са Приштином. У више наврата, дискретно, дипломатски обазриво, али ипак довољно јасно, високи представници Руске думе и руске владајуће странке послали су поруку да је став Москве, за разлику од онога што се обично широко публикује, врло чврст и принципијелан по питању Косова и Метохије и да Русија ту не одустаје од својих принципијелних позиција, а то је да база разговора и евентуалних договора може бити само Резолуција 1244, а никакви свеобухватни споразуми и никакве корекције граница и слично не долазе у обзир, барем када је реч о Руској Федерацији, да је то њихов принципијелни став. Они су тај свој став поновили у разговору са делегацијом „Отаџбине“, са представницима Срба са Косова и Метохије и неких других организација, када су јасно поновили и нагласили подршку и приврженост Србији али и приврженост Резолуцији 1244 и поштовању међународног права.

Зато моје питање иде на адресу Министарства спољних послова и Генералног секретаријата председника Републике – да ли су обавештени, да ли су упознати са тим ставом Руске Федерације, односно Руске думе и да ли су политика коју воде и преговори у које улазе и које воде у Бриселу са представницима Приштине усклађени са тиме?

Ми смо имали прилику да се упознамо, односно да чујемо шта су црвене линије Приштине пред ову нову рунду преговора. Врло јасно су то рекли њихови представници: Тачи, Харадинај и остали. Ми не знамо шта су црвене линије наше

власти, па, ево, управо би ова порука која је послата у разговору са представницима „Отаџбине“ од стране руских званичника могла да буде пример, илустрација и база тих црвених линија, за које ми не знамо да ли постоје, а плашим се да их нема.

Коначно, моје треће питање иде на адресу председника, односно руководства Скупштине – када ће бити заказана посебна седница на тему Косова и Метохије? Мислим да је апсолутно крајње време и апсолутно нема никаквог оправдања што таквог разговора овде у Скупштини нема. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

Реч има народни посланик Љупка Михајловска.

ЉУПКА МИХАЈЛОВСКА: Хвала. Прво питање упућујем министру спорта и омладине, министру просвете и министру здравља, као и целој Влади Републике Србије – да ли вас забрињава поражавајући и катастрофалан податак који смо јуче имали прилике да чујемо у медијима, а то је да је око 50% младих људи у Србији депресивно и анксиозно? Не знам како је методолошки рађено ово истраживање, али верујем да нема много грешака и да су чак можда подаци и гори, те у том смислу можда постоји нека грешка.

Да ли сматрате да је ово црвени аларм и шта ћемо урадити по том питању? Шта ми нудимо данас младим генерацијама осим јефтиних дрога на улици и разних ријалити-програма, насиља и промовисања патриотизма у виду мржње према другим народима? Имате ли решење за овај проблем и да ли можемо да добијемо извештај о спровођењу Стратегије за младе, посебно у домену здравља и безбедности младих?

Питање за министра просвете Младена Шарчевића – може ли се од Националног акредитационог тела, и зашто не, очекивати да у стандарде за акредитацију уврсти и део који се односи на приступачност високошколских установа, како архитектонску тако и информационо-комуникациону, за студенте с инвалидитетом? Вероватно сте у извештају институције Повереника за заштиту равноправности видели да је то једна од препорука у погледу доступности високог образовања студентима са различитим врстама инвалидитета, али и Комитета УН за права особа са инвалидитетом.

Негде 2015. године у једном пројекту већ је направљен нацрт предлога измена тих стандарда за акредитацију, међутим, они никада нису усвојени. Претпостављам да има великих отпора у одређеном монополистичком понашању одређених високошколских установа, али ви, министре, вероватно знате да афирмативне мере које се доносе за упис студената с инвалидитетом нису довољне да се ови студенти на адекватан начин укључе у високо образовање. За многе студенте са инвалидитетом већи проблем од тога како ће спремити и да ли ће положити испит представља то како ће се кретати по високошколској установи и како ће наћи материјале у приступачним форматима.

Питање за министарку Зорану Михајловић – да ли постоји комисија у оквиру вашег министарства која прати примену Правилника о техничким стандардима планирања (да не читам сад цео Правилник), који се односи на приступачност објеката особама са инвалидитетом, деци и старијим особама?

У Закону о планирању и изградњи члан 206. каже да захтев за покретање прекршајног поступка који се односи на непоштовање ових стандарда приликом изградње и адаптације објеката подноси надлежни урбанистички инспектор. Да ли је икада покренут иједан прекршајни поступак и како то изгледа у пракси?

Предлажем да кренете од вашег ресора и да нам кажете шта је урађено у погледу приступачности главне аутобуске и железничке станице у Београду и да ли се према плану реконструкције Железничке станице „Прокоп“ планира да ова станица буде приступачна и особама са инвалидитетом. Јер децу ће неко некако и унети, али за старије особе и за особе са инвалидитетом то је практично немогуће и није у складу са поштовањем њиховог личног интегритета.

Питање за министра Златибора Лончара – због чега у Правилнику о ближим условима за обављање здравствене делатности у здравственим установама не постоје одредбе које се односе на приступачност здравствених установа? Не знам да ли знате, али готово да не постоји клиника у оквиру Клиничког центра Србије која има приступачан тоалет за особе које се крећу уз помоћ колица. Претпостављам да се негде традиционално, медицинским приступом посматрању особа са инвалидитетом сматра да оне не устају из кревета и да те радње вероватно обављају у соби или у кревету, али заиста је срамно да, примера ради, Клиника за инфективне и тропске болести нема тоалет у који може ући особа која користи колица.

Једно можда вама не тако важно питање, али ја волим да се бавим овоземаљским темама – због чега су тоалети у здравственим установама у катастрофалном стању и личе на тоалете на железничкој и аутобуској станици када знамо да је у тржним центрима хигијена у тоалетима беспрекорна, а дневно тамо прође и неколико хиљада људи? Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Реч има Соња Павловић.

СОЊА ПАВЛОВИЋ: Хвала.

Питање постављам министру културе и информисања, господину Вукосављевићу. Актуелни резултати конкурса за буџетска средства опредељена за производњу ТВ медијског садржаја у 2018. години, као и информације у јавности везане за тај конкурс доводе у питање ваљаност и регуларност утрошка буџетских средстава у области културе и информисања.

На конкурс је продукцији *GFC d. o. o.* из Београда опредељено 3,7 милиона динара, што је међу највишим појединачним износима, а да је притом као своју референцу у званичној пријави у рубрици „Искуства подносиоца у

сличним пројектима“ навела кинематографско остварење аутора Бошка Савковића, те тиме злоупотребила туђе ауторство. Према документацији добијеној на увид, недвосмислено се може видети да је Привредно друштво *GFC d. o. o.* из Београда навело да је учествовало у производњи филма „У име живота 1999“, да је за исти филм добитник награде „Златни медвед“ у Берлину 2017. године, као и да је добитник награде „Сребрни делфин“ у Кану.

Можда би овако дата референца била комична у неком филму, али заправо је забрињавајућа у реалном животу. Наиме, неистина је да је поменути филм добио награду „Златни медвед“ у Берлину 2017. године, те забрињава чињеница да надлежни у Министарству културе и информисања нису с тим упознати. Истина је да је филм „У име живота 1999“ награђен Наградом за изузетност на фестивалу Златна врата Берлина 2017. године. Исти филм је током 2017. године добио још девет међународних награда, између осталог и „Сребрног витеза“ у Москви. Такође забрињава чињеница да ресорно министарство није упознато с тим.

На конференцији за медије уприличеној због предметног конкурса државни секретар Александар Гајовић је, између осталог, изјавио да референце нису део конкурсне документације, као и да су учесници потписали документ којим под моралном и кривичном одговорношћу тврде да је сва документација коју су доставили тачна и исправна, те целу проблематику пребацио на приватни спор између Бошка Савковића и продукције *GFC* и тиме затворио тему конкурса за медијске садржаје.

Овим тема, наравно, не може бити затворена, већ отвара низ питања која ја упућујем министру Вукосављевићу. Зашто законодавац, Министарство културе и информисања у овом случају, не поштује одредбе закона који је донео, Закона о ауторским и сродним правима? Зашто у Министарству није извршена провера података конкурсних документација? Како је могуће да спорна референца буде наведена у званичној пријави Министарства информисања и културе у рубрици „Искуства подносиоца у сличним пројектима“, а да то не буде проверено и да притом државни секретар изјави да референце нису део конкурсне документације? Како је могуће да средства буду опредељена неком ко је потписао документ којим под моралном и кривичном одговорношћу тврди да је сва документација коју су доставили тачна и исправна, а да притом присвоји туђе ауторство?

Професионалним удружењима НУНС и УНС остављам на савести да ли ће поводом овог конкурса искористити сва регуларна средства у заштити своје професије.

Питање за премијерку Ану Брнабић. Према званично доступним подацима Управе за јавни дуг, Србија је у 2017. и 2018. години на име пенала за неповучена средства за одobreне кредите код међународних зајмодаваца платила око 4,4

милиона евра. Нажалост, из тих података није јасно колико смо за сваки појединачни зајам платили пенала због кашњења. Оно што се, међутим, може видети из доступних података јесте да су кашњења прошле године и почетком ове, између осталих, постојала у повлачењу средстава за пројекте Коридор 10, Железнице Србије, Путеви Србије, а на том списку су и Јавно предузеће Србијагас и Електропривреда Србије.

Неки од ових кредита одобравани су годинама уназад, али се пројекти дуго нису померали са мртве тачке. Накнаде кредиторима из буџета плаћају се не само за позајмице које су узете за велике инфраструктурне пројекте попут путних коридора већ и по основу гаранција које су дате за кредите јавних и државних предузећа. Све у свему, крајњи скор је да су грађани Србије осим кредитима оптерећени и пеналима због неповлачења средстава из кредита, а да се притом пројекти не завршавају. Стога питам премијерку Брнабић – ко је одговоран за плаћање пенала и нереализацију пројеката за које су одобрени кредити?

Питање за министра заштите животне средине, господина Тривана. Сведоци смо ...

ПРЕДСЕДНИК: Хвала, прошло вам је време.

Реч има народни посланик Мирослав Алексић.

МИРОСЛАВ АЛЕКСИЋ: Захваљујем, председнице.

Постављам питање председници Парламента – када ће бити заказана посебна седница на којој би се расправљало о Косову, о дијалогу са Приштином и на којој бисте посланике као представнике народа и све грађане Србије упознали с оним што се разговара у Бриселу, са платформом или плановима председника Републике? Ово питање вам постављам нарочито зато што сте ви присутни у сали, јер досад нисмо добили никакав одговор на званичне иницијативе и захтеве одређених посланичких група да се једна оваква седница организује.

Шта се дешава и на који начин се воде преговори најбоље говори чињеница да из дана у дан слушамо контрадикторне изјаве, почев од председника Републике, преко свих представника власти, а знамо само шта се догодило у протеклом периоду, од потписивања Бриселског споразума па надаље. Догодило се то да је Косову дат телефонски позивни број, да су установљене институције, дата комплетна судска, извршна и законодавна власт, да сте установили граничне прелазе, да сте направили власт са Рамушем Харадинајем с којим владате данас на Косову, да је у међувремену убијен Оливер Ивановић и да из дана у дан слушамо различите изјаве које тешко да се могу довести у везу једна с другом.

Председник Александар Вучић и други представници Републике рекли су да се разговори у Бриселу неће наставити све док се не открију налогодавци и починиоци убиства Оливера Ивановића. Не знам шта се догодило у међувремену,

али бриселски преговори су настављени. С друге стране, не зна се ко је учествовао у убиству Оливера Ивановића, нити ко је то урадио.

Такође, видели смо вест да је пре неки дан одржан састанак представника Српске листе, чију делегацију је предводио Милан Радоичић, за кога је председник Србије Александар Вучић рекао да није био у добрим односима с Оливером Ивановићем, да су имали састанак са Рамушем Харадинајем и да су се вратили у парламент. Дакле, настављају да обављају своју дужност у косовском парламенту, као и министри у косовској влади. Вучић је изјавио да је наставак разговора са косовским Албанцима могућ само уколико нема напада на Србе, покушаја заузимања територија, хапшења како коме падне на памет. Све се то дешава, а преговори се и даље настављају. Грађани Србије се суочавају са тајним преговорима о својим националним интересима, о својој имовини.

Дужни сте, по Уставу и закону, да информишете грађане шта радите на очувању националних интереса Србије и то морате да кажете јасно и гласно. Положили сте у овој сали заклетву, и председник Републике и премијер и сви министри, да ћете се борити за очување Косова у оквиру Републике Србије и морате овде да поднесете рачун шта радите по том питању.

Оно што су грађани могли чути у претходним данима, то је да председник Републике Александар Вучић чита дневно између петсто и шестсто страна докумената о Косову, али и поред тога тренутно нема никакав предлог за решавање косовског проблема. Обећао је да ћемо у марту, односно априлу, као грађани Републике Србије и посланици, добити платформу за преговоре и предлог за решавање проблема. Нисмо добили тај одговор. Чули смо да неће ништа потписивати. Чули смо сада да морамо ићи и на референдум, да грађани преузму одговорност уместо њега, да се сакрије иза грађана због своје велеиздаје. Више пута је поновио да је немогуће да Србија да све, а да не добије ништа. Такође, да би за Србију био добитак и један метар на Косову, а данас немамо ништа; да је одбио некакав амерички пакет; да се прича о разграничењу итд. Паралелно с тим, премијерка каже да су врло транспарентни преговори.

Постављам питање, од премијерке Републике Србије, такође и министру спољних послова Ивици Дачићу – о чему се тачно прича у Бриселу; шта је досад договорено; шта се нуди Србији; шта је за Србију неприхватљиво решење за Косово и да ли се потписивање правнообавезујућег споразума очекује до краја ове године?

И када ћете ви заказати седницу на којој ће се у овом дому расправљати о овој најважнијој политичкој теми у овом тренутку, а тиче се очувања српских националних интереса? Захваљујем.

ПРЕДСЕДНИК: Молим Посланичку групу Доста је било да ми каже ко ће постављати питање, Ана Стевановић или Бранислав Михајловић.

Реч има Бранислав Михајловић. Хвала вам.

БРАНИСЛАВ МИХАЈЛОВИЋ: Захваљујем.

Моје питање је за директора „Србијагаса“ Душана Бајатовића и министра привреде Горана Кнежевића. Радници панчевачке Азотаре штрајкују у кругу фабрике. Једна од највећих фабрика азотних ђубрива и азотних једињења у региону, панчевачка Азотара, одлази у стечај. То је током прошле недеље јавности саопштио ресорни министар Александар Антић – због, како је навео, презадужености фабрике. Он је најавио да ће по завршетку стечајног поступка фабрика бити понуђена на продају. Кома и како, то не знамо. Дугови ХИП Азотаре су се из године у годину само гомилали. Они у овом тренутку износе око двеста милиона евра, што је дупло више од вредности целокупне имовине, која је процењена на око сто милиона евра, а 90% дуговања фабрике је према Јавном предузећу „Србијагас“, чији је директор Душан Бајатовић.

Азотара запошљава око хиљаду радника, који се оштро противе стечају. Они од јуче од седам сати штрајкују у кругу фабрике и кажу да их је вест о стечају посебно изненадила јер је Азотара пословала добро од почетка године и сматрају да је стечај у овој ситуацији изнуђено решење.

„Свима је јасно, наш већински власник је ’Србијагас’, у уделу од 85-90%, а наша највећа дуговања су за природни гас, који добијамо управо од ’Србијагаса’; мало је необично да власник сам тера своју фирму у стечај и сматрамо да ту мора да реагује Влада“, каже радник Азотаре Лазар Богосављевић. Каже, такође, да Влада може да уложи средства и да отпише део тих дуговања. Радници за овакво стање окривљују искључиво руководство и менаџмент. Наводи да траже сву документацију од менаџмента и састанак са директором. Каже да се радници неће тако лако одрећи својих радних места. „Срамота је да се оваква фирма заустави. Ми смо пољопривредна земља и ова фабрика је једини произвођач амонијака на Балкану. Чак је од војног значаја јер може и неке врсте експлозива да прави и срамота је да се она затвори“, каже Богосављевић.

Представници Синдиката Азотаре су претходних дана послали отворено писмо председници Владе Ани Брнабић и председнику државе Александру Вучићу. Учествовали су и у једној радној групи са представницима Владе, изнели своје захтеве и од власти очекују одговоре.

Због свега напред наведеног, питање за генералног директора „Србијагаса“ Душана Бајатовића. „Србијагас“ као већински акционар, тј. генерални директор Душан Бајатовић као одговорно лице има посебне одговорности због стања у Азотари Панчево, за коју се најављује стечај и чији радници штрајкују. Има одговорност и према свим осталим фирмама које је упропастио својом нестручношћу, нпр. компаније за прераду живинског меса „Агрожив“ Житиште и МСК Кикинда. Као генерални директор „Србијагаса“ Бајатовић прима месечно 165.000 динара од 2008. године; као члан Надзорног одбора „Југоросгаса“ од

2009. године прима 1.644.471 динар; као члан Надзорног одбора Подземног складишта гаса Банатски двор приходује од 2015. године 593.000 динара месечно.

Питање за Душана Бајатовића – пошто месечно примате два и по милиона динара или преко 20.000 евра, да ли сте штедели довољно да надокнадите штету макар за једну фирму коју сте упропастили, пошто ћете, када се промени власт, свакако положити рачуне грађанима Србије за ова недела? Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Реч има народни посланик Марија Јањушевић.

Изволите.

МАРИЈА ЈАЊУШЕВИЋ: Захваљујем, председавајућа.

Моје прво питање је за председника Републике Александра Вучића, министра Ивицу Дачића и министарку за европске интеграције Јадранку Јоксимовић.

Да ли је тачно да Одбор за спољне послове ЕУ припрема документ о наводној сарадњи између Србије и тзв. државе Косово којим би Србија признала независност Косова? Да ли је тачно да је Александар Вучић то прихватио још 2014. године у оквиру преговора са ЕУ о приступању Србије ЕУ, јер у тачки 23. у преговарачкој позицији ЕУ у преговорима са Србијом јасно стоји да ће у једној фази преговора Србија и Косово, као две стране, потписати обавезујући правни споразум о свеобухватној нормализацији односа?

То је документ из јануара 2014. године, који је Александар Вучић скривао од грађана, о којем је почео јавно да говори тек у новембру 2017. године, а није их питао ништа ни тада, ни када је потписао Бриселски споразум. То што сада покушава да своју велеиздају пребаци на грађане путем референдума обичан је кукавичлук. Грађани Србије, сигурна сам, то неће дозволити и прозреће његову намеру, јер се никада ниједна држава није добровољно одрекла 15% своје територије.

Моје друго питање је за министра просвете, за председника скупштинског Одбора за образовање и науку и, такође, за потпредседника. Недавно смо расправљали о томе да студентима који студирају по старом програму треба омогућити да упишу годину, да им се продужи рок за студирање. Моје питање је – да ли ова дозвола обухвата и студенте који су се уписали по „Болоњи“ оне фамозне прве године када су се неспособни политичари учили на студентима и на потпуно накарадан начин уводили „Болоњу“? Дакле, ови студенти остају као у неком вакууму. При крају су студија, остао им је можда још један испит или дипломски. Било би праведно да се и њима дозволи, да им се продужи рок за студирање, јер реупис који им се сада нуди уопште није до краја дефинисан законски како треба. Мерила треба да буду иста за све студенте. Треба им омогућити да на поштен начин дођу до своје дипломе, јер очигледно не желе да је купе и да на непоштен начин дођу до неких позиција.

Следеће питање је за министра рада господина Ђорђевића, премијера Ану Брнабић и председника Александра Вучића – да ли је враћена беба породици Милојковић из Младеновца, која им је без судске одлуке одузета зато што је кућа трошна? Мештани су се у међувремену потрудили да се та кућа оспособи и да се обезбеде услови за живот тој беби. Дакле, да ли је сада, када су отклоњени недостаци, дете враћено родитељима или су ипак разлози за одузимање неки други?

Колико је од 5.668 деце одузете од родитеља током претходних пет година усвојено у иностранству путем посредовања шведске агенције *Adoptionscentrum*, јер имам и писмену потврду од Министарства рада да они с овом шведском агенцијом сарађују веома успешно током дугог низа година?

Да ли је идеологија родова, тзв. цендер идеологија, у супротности са породичном политиком за коју се, барем декларативно, залаже садашњи режим? У свету тренутно има преко 70 различитих родова, а у Србији засад имамо ЛГБТИ – лезбијке, бисексуалце, транссексуалце и интерсексуалце. Дакле, да ли ће овај режим да подржава породичну политику или ЛГБТИ идеологију? Какав је ваш лични став по питању истополних бракова и усвајања деце од стране ових парова?

Такође ме интересује да ли је у Србији и званично уведен вербални деликт. Питам због тога што је угледни професор Бранислав Ристивојевић осуђен због свог научног рада.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Реч има народни посланик Иван Бауер.

Изволите.

ИВАН БАУЕР: Захваљујем, председнице.

Затражио бих обавештење од Министарства просвете, науке и технолошког развоја и председнице Владе, а у вези с недавним успехом Ђака београдске Математичке гимназије и Гимназије „Јован Јовановић Змај“ из Новог Сада.

Наиме, на 59. Међународној математичкој олимпијади одржаној у Румунији, која се завршила пре неколико дана, тим из Србије је у конкуренцији преко сто држава освојио шест медаља за нашу земљу, две златне, две сребрне и две бронзане, што је успех какав нисмо постизали ни у време СФРЈ, која је била три пута већа држава по броју становника.

Оно што мене интересује јесте – уколико нашим спортистима за освајање најсјајнијих одличја на највећим светским такмичењима додељујемо националну пензију, да ли постоји идеја да се предложи да и овој деци доделимо овакво признање за ништа мање вредне успехе? Ако не постоји, ја бих желео да кандидујем ову идеју као тему за размишљање.

Наравно, овај предлог се не односи само на успех из математике већ и на успехе овог ранга из свих могућих научних дисциплина. Сматрам да бисмо на

овај начин дали мотив нашој деци, односно нашим младим талентима да остану у Србији. Сигуран сам да ће бити и оних који ће рећи – па они су већ одлучили да оду, зашто бисмо им доделили националну пензију. Ја бих те питао – а шта значи национална пензија, рецимо, неком врхунском спортисти из уносног спорта, коме је та сума новца у његовим укупним приходима статистичка грешка? Па не значи му ништа, али није поента националног признања у новцу, поента националног признања је у симболу, у сигналу, у знаку да ценимо успех и нечији труд и рад.

Да не говорим о томе да врло често у последње време, с пуним правом, говоримо о дигитализацији као приоритету број један државе Србије, о ИТ сектору као врло важном сектору данас, вероватно још важнијем сектору у будућности Србије, и да улажемо много у ИТ сектор кроз различите подстицаје које дајемо како домаћим тако и страним фирмама. Онда треба да нађемо начина да задржимо младе ИТ стручњаке у Србији. Када кажем да нађемо начин, мислим да нађемо буквално сваки могући начин.

Мислим да је ово један од начина да их задржимо, односно да их демотивишемо да након средње школе оду у иностранство да студирају, да се више никада не врате. Јер зашто би наша деца након школе одлазила да студирају на Кембриџу, Оксфорду, МИТ-у, Берклију или Стенфорду? Или зашто би, рецимо, један Кембриџ имао мотив, који је њихов мотив да сваке године додељују стипендије ђацима Математичке гимназије када они неће остати на том Кембриџу заувек? Зато што ће они једног дана бити промотери Кембриџа као његови бивши студенти. Та деца су промотери Србије захваљујући успесима које постижу.

Када већ говорим о Математичкој гимназији, желео бих да вас подсетим да је још 2007. године Влада Републике Србије ову школу прогласила школом од посебног националног значаја, и то не без разлога, јер је ова школа од свог оснивања до данас освојила за Србију готово 500 медаља на различитим научним олимпијадама.

Уколико развијамо друштво знања, а сигуран сам да желимо и да радимо на томе да га развијамо, онда морамо знање да ценимо и награђујемо. Зато бих замолио надлежног министра и премијерку да размотре ову моју иницијативу и да ми у писаном облику на њу одговоре.

Искористио бих ову прилику да затражим још једно обавештење од Министарства просвете, науке и технолошког развоја, а тиче се израде закона о Математичкој гимназији, о чему смо већ разговарали и начелно се сложили да је потребно донети овај закон, као и о изради посебног правилника који би уредио рад ове специфичне установе од посебног значаја за Републику Србију док се такав закон не донесе. С овим правилником се доста касни и ја бих молио министра Шарчевића да свој ауторитет искористи да се овај правилник донесе, јер је ова школа специфична. Она мора да ангажује посебан научно-наставни кадар, она има посебне потребе (наравно, не у пејоративном смислу) за ове ђаке,

јер они морају да раде више него друга деца и врло често путују, због чега ова школа заиста има врло специфичне потребе. Због тога је потребно донети посебан правилник. Захваљујем.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

Реч има народни посланик Балша Божовић.

Изволите.

БАЛША БОЖОВИЋ: Захваљујем, председнице Народне скупштине.

Питање постављам председнику Србије Александру Вучићу и Тужилаштву за организовани криминал Републике Србије.

Пре извесног времена убијен је један од криминалаца, кажу у овим таблоидним медијима да је био један од „најперспективнијих“, извесни Сале Мутаџи. Убијен је, а председник Републике Србије Александар Вучић је изјавио да је то својеврстан напад на државу.

Пре неколико дана имали смо ослобађајућу пресуду за оружану побуну Јединице за специјалне операције, а председник Републике Србије Александар Вучић славodobитно је рекао да је то својеврсна одбрана државе с обзиром на то да је судство, које перфектно функционише, било у овом поступку веома независно и да он као председник Републике Србије нема намеру да коментарише судске пресуде.

Постављам питање – ако смо већ имали прилике да чујемо у прошлости шта су одређени политичари говорили када је у питању побуна Јединице за специјалне операције, која је била својеврсни увод у убиство премијера Србије Зорана Ђинђића, зашто Тужилаштво за организовани криминал, а у пресуди јасно пише „констатује се да Тужилаштво није успело да докаже да је побуне уопште и било“, није позвало Војислава Коштуницу да да изјаву, као један од оних који су политички подржали и оправдали оружану побуну Црвених беретки, што је била ствар која се на крају завршила тиме да је убијен Зоран Ђинђић?

Цитирам речи Војислава Коштунице из 2001. године: „Посао који они обављају је такав, а неко од њих је и рекао, да немају друге униформе осим оне које имају. Лекар има своју униформу, неко други има своју одећу, а они су се појавили у ономе што је њихова радна и свакодневна одећа.“ Због чега Војислав Коштуница никада није позван од стране Тужилаштва за организовани криминал да да изјаву пред судом на шта је тачно мислио, због чега је подржао политичку побуну Јединице за специјалне операције?

Ако само бацимо поглед на процес суђења за убиство Зорана Ђинђића, зашто Војислав Шешељ никада није одговарао, а најављивао је убиство Зорана Ђинђића? Зашто Томислав Николић никада од Тужилаштва није био позван да да изјаву с обзиром на то да је рекао да је и Тито пред смрт имао проблема са ногом? Због чега председник Србије Александар Вучић и дан-данас у Влади Републике Србије држи пријатеље „земунског клана“, један од њих је министар Лончар, који

је био веома велики и високо рангирани пријатељ Душана Спасојевића, вође „земунског клана“?

Вучић може да буде поносан на државу што овако беспрекорно функционише, на судије на које свако има утицај осим њих самих, осим закона. Да би судство било независно, пресуде не смеју да имају било какав утицај са стране и морају да буду независне.

Судство се одрекло своје независности на овај начин зато што је пресудило Ђинђићевим убицама да су били у протесту, а не у оружаном побуну. А грађани Србије су имали прилике да својим очима то виде. На овај начин се заташкава политичка позадина убиства Зорана Ђинђића. На овај начин, они који су се радовали када је Зоран Ђинђић убијен имају прилике да се радују и данас. Неки од њих седе у Влади Републике Србије. Александар Вучић је данас одговоран за то. Некада је ту политичку камарилу водио Војислав Шешељ, затим после њега Томислав Николић, данас је води Александар Вучић.

Можемо да разговарамо о поделама грана власти до сутра. У једној од њих седе Војислав Шешељ; у извршној, другој, седе Зоран Лончар. А сви они који су политички подржавали, попут Војислава Коштунице и Томислава Николића, напад на Зорана Ђинђића и најављивали његово убиство данас су слободни грађани и апсолутно не сnose никакву одговорност.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Реч има Немања Шаровић.

Изволите.

НЕМАЊА ШАРОВИЋ: Даме и господо народни посланици, ево и ја сам хтео да поставим неко питање о владавини права. Претходник је дао можда и добар увод. Он пита зашто Војислав Шешељ није одговарао због тога што је, како каже, најављивао убиство Зорана Ђинђића. А што би одговарао? Не може неко одговарати због тога што види оно што је очигледно. Постоји пословица која каже „Ко се мача лати, од мача и страда“.

Зоран Ђинђић је био глава мафијашке хидре у Србији. То је време у коме је такође речено да свака држава има своју мафију, једино у Србији мафија има своју државу.

Када причате о неким људима, говорим свом претходнику, треба пре свега да се сетите тога да су они хероји петookтобарске „булдожер револуције“, да сте ви на крилима тих криминалаца долазили на власт, да сте отимали пушке, ево, неколико стотина метара одавде у Полицијској станици Стари град у Мајке Јевросиме, да сте са тим људима упадали наоружани у државне институције, да сте тим људима омогућили да врше разне послове по Србији, да асфалтирају, да купују, практично да направе највећу могућу експанзију својих криминалних послова. А онда се питате, кад је дошло до тога да је очигледно да постоји неслога око поделе тог пљачкашког дела, онда се ви питате како је Војислав Шешељ

могао најавити да ће Зоран Ђинђић бити убијен. Знате, када се мафија обрачунава, онда увек неко страда. То није ништа ново. За свакога ко има мало политичког, мало животног искуства, то није ново.

Друго је питање зашто ви политичку позадину убиства Зорана Ђинђића нисте утврђивали када је убијен, зашто сте тада од тога бежали, а данас, петнаест година касније, о томе причате? Ви сте били власт. Зашто нисте утврдили политичку одговорност једног од главних идеолога и перјаница Демократске странке, Чедомира Јовановића, који је убицама, како ви кажете убицама Зорана Ђинђића, у затвор доводио жене, децу и све остало?

Према томе, дајте прво да видимо ко је све од челника ДОС-а дувао са њима у исту тикву, па ћемо онда да утврђујемо одговорност опозиционих политичара. Ми од тога нисмо никада бежали. Војислав Шешељ је у Хашком трибуналу дао исказ о томе. Да сте имали било какве индиције, било какве могућности, одавно бисте га оптужили, а ово је само кукњава, плач, лабудова песма.

Другу ствар сам хтео да питам госпођу Брнабић, односно госпођу Нелу Кубуровић, министра правде, везано за начело законитости у кривичном праву, за владавину права, за ретроактивну примену блажег закона, који је то изузетак... Односно, правило је да се увек у кривичном праву на учиниоца примењује блажи закон.

Међутим, ДОС-ов режим је имао потребу да креира неку своју стварност. Имао је потребу да докаже неке ствари које су биле недоказиве. Вођени су политички процеси за неке атентате, вођени су процеси у којима је заправо главна мета био Слободан Милошевић.

У једном од таквих процеса је осуђен и Милорад Улемек Легија за наводне злочине и кривична дела која су извршена пре него што је укинута смртна казна. Оно што налаже једини изузетак од забране ретроактивног важења кривичних закона јесте то да се примењује блажи закон на учиниоца, било онај који важи у време изрицања пресуде, било онај који је важио у време извршења кривичног дела.

У овом случају, у време извршења кривичног дела било је могуће изрећи смртну казну, али је став 4. истог тог члана закона прописивао да суд уместо смртне казне може изрећи као најтежу казну и казну затвора у трајању од 20 година. Када је промењен закон, уведена је казна од 40 година...

(Председник: Хвала. Захваљујем.)

Завршавам...

(Искључен микрофон.)

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Завршите реченицу.

(Немања Шаровић: Искључен је микрофон, како да завршим?) Реч има народни посланик Ђорђе Комленски.

БОРЋЕ КОМЛЕНСКИ: Захваљујем, председавајућа.

Даме и господо, другарице и другови, ја бих поставио неколико питања Влади Републике Србије, тачније Министарству правде.

Мене интересује у којој фази се налази припрема измена и допуна Закона о судијама, посебно чл. 38. и 39, који се односе на платне групе, као и члана 44. истог закона којим се одређује потребно радно искуство за избор судија. Измене и допуне овог закона које ме занимају директно би се односиле на усклађивање статуса судија прекршајних судова са судијама судова истог степена у Републици Србији.

Подсетио бих да су прекршајни судови почели са радом 2010. године, да је Законом о седиштима и подручјима судова и јавних тужилаштава образовано 45 првостепених прекршајних судова и Прекршајни апелациони суд. Судије ових судова суде врло сложене предмете из области спречавања насиља у породици, насиља на спортским приредбама, јавног реда и мира, безбедности саобраћаја, корупције, царинских прекршаја, повреда буџетског система, девизног пословања, пореза, промета експлозивних материја и многих других области и у свом раду примењују око триста различитих закона и близу хиљаду подзаконских аката.

Досадашњим законским променама судије ових судова су стекле све припадајуће обавезе, стекле су статус судија, своје обавезе јако марљиво испуњавају. У просеку, судије за прекршаје у Републици Србији месечно решавају око 130 предмета иако ни норма која им је прописана, од 60 предмета месечно, уопште није мала. Оваква норма, а поготово овај број решених предмета, захтева изузетно озбиљан, темељан рад, посвећеност и знање, али оно у чему нису равноправни са својим колегама судијама јесу статусна права која припадају њиховим колегама судијама истог степена.

Не бих да подсећам на оно што је мени најмање битно, а то је да је, између осталог, ово део Националне стратегије реформе правосуђа која је донета за период 2013–2018. године, да је преузета обавеза усклађивања са прописима ЕУ и са европским и светским стандардима. Ово је само подсећање, како не бисмо изгубили корак у заокруживању судског система Републике Србије, јер признаћете да је питање судијске плате заиста питање гаранције независности у обављању судијске функције.

Наравно да је неспорно да је све ово морало да се уради још 2010. године, а то што сада о овоме размишљамо управо доказује да досманлијски режим, који је у то време био на власти, није занимало независно и самостално правосуђе. Поред овога, о томе постоје безбројни докази и чињенице: од тога да су подобност судија утврђивали по кафанама полуписмени политиканти у Власотинцу, да су чак написмено, са печатима Демократске странке, достављали обавештења и

утврђивали да је основни критеријум за судије које ће бити разрешене то што нису послушне и подобне.

Не бих о тој срамоти целе Србије која се десила 2009. и 2010. године, јер поред свих објективних разлога, ово је само још један од разлога више да се надам да ћу овим питањем дати допринос и подстрек да се изједначавање материјалног статуса судија за прекршаје са судијама других судова ускоро нађе пред посланицима Народне скупштине. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Реч има народни посланик Марко Атлагић.

Изволите.

МАРКО АТЛАГИЋ: Уважена председнице, поштоване даме и господо, питања постављам Тужилаштву и Министарству привреде.

Америчка ЦИА је преко Џорџа Сороса формирала у Србији Покрет „Отпор“, који је петооктобарским пучем 2000. године на улици довео на власт бивши досманлијски режим. Тај режим је формирао удружени злочиначки подухват, који је плачкашком приватизацијом и другим облицима криминалних радњи уништио економску и политичку моћ Републике Србије, њених виталних институција, посебно Полиције и Војске.

Поштовани грађани Србије, чланови тог удруженог злочиначког подухвата су поред осталих била и три данас актуелна политичара, и то: Драган Ђилас (у народу звани Ђики Мафија), Саша Јанковић (у народу звани Сале Прангија) и Вук Јерemiћ (у народу звани Вук Потомак). С тим у вези, постављам питање – да ли је тачно, а ја мислим да јесте, да је Драган Ђилас звани Ђики Мафија, као градоначелник Београда, опљачкао „Телеком Србије“ 2011. године тако што је присилио, као градоначелник, директора Бранка Радујка да купи четири кабловска канала Ђиласове „Арене спорт“ за 7,7 милиона евра иако „Телеком“ по закону тада није могао бити власник медија?

Ђики Мафија је пре уласка у политику био, могли бисмо рећи, обична сиротиња, а након неколико година у политици увећао је своје богатство за око 40.000.000 евра, али је зато оставио Град Београд у дугу за 1.000.200.000 евра. Постављам питање – зашто Јавно тужилаштво није покренуло истрагу?

Друго питање. Саша Јанковић звани Сале Прангија био је главни актер у афери „Пиштољ“ када је господње 1993. године у Јанковићевом стану, његовим пиштољем, без дозволе, Предраг Гојковић наводно извршио самоубиство. Да ли је тачно, а ја тврдим да јесте, да је др Бранка Прпа, као директор Историјског архива града Београда, 14. јуна 2004. године комисијски уништила тај предмет и тако свесно лишила одговорности Салета Прангију? На темељу којих докумената је то урадила? Тражим фотокопију документа. Ко су били чланови Комисије и ко је био јавни тужилац?

Следеће питање. Вук Јеремић, у народу (одговарам претходним говорницима) звани Вук Потомак, према „Викиликсу“, децембра господње 2008. године је у разговору с америчким конгресменом Тедом Поом рекао да је „улазак Косова и Метохије у УН најбоље чему се Србија може надати, ако будемо имали среће“. Вук Потомак је, без сагласности Народне скупштине Републике Србије и Владе Републике Србије, затражио и остварио пребацивање косовског проблема из Савета безбедности УН на Европску унију и довео мисију Еулекс на Косово и Метохију и тиме забио нож у леђа не само грађанима Републике Србије него и држави Србији.

Вук Јеремић, тзв. Потомак, беспотребно је поставио, намерно, онако катастрофално питање Међународном суду правде о независности Косова и Метохије и тиме по ко зна који пут, поштовани грађани, забио нож у леђа грађанима Републике Србије и држави Србији. Зашто Јавно тужилаштво ћути о овом проблему?

Поштовани грађани Републике Србије, ових дана с коца и конопца скупљена је некаква дружина, коју поред осталих чине Драган Ђилас, Саша Јанковић, Вук Јеремић, Бошко Обрадовић, Јанко Веселиновић звани Станокрадица и многи други који већ деле мандате уместо да представе програм. Поштовани грађани, они га и немају, никад га нису ни имали, не знају га направити. Они се спрдају на друштвеним мрежама са програмом.

Све оно, поштовани грађани, што је друг Тито саградио, Слободан Милошевић сачувао, ова дружина бившег режима, удруженог злочиначког подухвата, плачкашком приватизацијом је уништила. А Александар Вучић са Српском напредном странком поново гради и модернизује Србију. Видели су да им је Вучић напунио државну касу и ево их, поштовани грађани, долијали су поново да је опљачкају. Они су једна група, како видите, мафијаша, убица, лопова, превараната и луфтигуза. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Обавештавам да су спречени да присуствују седници посланици Ђорђе Милићевић, Гордана Чомић, Милена Ћорић и Владимир Ђурић.

Сагласно члану 86. став 2. Пословника, обавештавам вас да је ова седница сазвана у року краћем од рока утврђеног чланом 86. став 1. Пословника због потребе да Народна скупштина што пре размотри предлоге аката из дневног реда утврђеног у захтеву народних посланика.

Поштоване даме и господо народни посланици, уз сазив седнице Деветог ванредног заседања Народна скупштина Републике Србије у Једанаестом сазиву, која је сазвана на захтев 154 народна посланика сагласно члану 106. став 3. Устава Републике Србије, члану 48. став 3. Закона о Народној скупштини и члану 249. Пословника Народне скупштине, достављен вам је захтев за одржавање

ванредног заседања Народне скупштине са одређеним дневним редом садржаним у том захтеву.

Као што сте могли да видите, за седницу Деветог ванредног заседања у Једанаестом сазиву одређен је следећи

Дневни ред:

1. Предлог закона о људским ћелијама и ткивима;
2. Предлог закона о пресађивању људских органа;
3. Предлог закона о изменама и допунама Закона о психоактивним контролисаним супстанцама;
4. Предлог закона о потврђивању Додатног протокола између Републике Србије и Међународне агенције за атомску енергију уз Споразум између Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Међународне агенције за атомску енергију о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја;
5. Предлог одлуке о избору судија који се први пут бирају на судијску функцију (од 10. јула 2018. године);
6. Предлог одлуке о избору судија који се први пут бирају на судијску функцију (од 13. јула 2018. године);
7. Предлог одлуке о престанку функције јавног тужиоца у Основном јавном тужилаштву у Неготину;
8. Предлог одлуке о избору чланова Комисије за контролу извршења кривичних санкција;
9. Предлог одлуке о измени Одлуке о утврђивању састава сталних делегација Народне скупштине Републике Србије у међународним парламентарним институцијама;
10. Предлог одлуке о изменама Одлуке о избору чланова и заменика чланова одбора Народне скупштине Републике Србије.

Народни посланик др Александар Мартиновић предложио је да се обави заједнички начелни јединствени претрес о: Предлогу закона о људским ћелијама и ткивима, Предлогу закона о пресађивању људских органа, Предлогу закона о изменама и допунама Закона о психоактивним контролисаним супстанцама, Предлогу закона о потврђивању Додатног протокола између Републике Србије и Међународне агенције за атомску енергију уз Споразум између Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Међународне агенције за атомску енергију о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја, Предлогу одлуке о избору судија који се први пут бирају на судијску функцију (од 10. јула 2018. године), Предлогу одлуке о избору судија који се први пут бирају на судијску функцију (од 13. јула 2018. године), Предлогу одлуке о

престанку функције јавног тужиоца у Основном јавном тужилаштву у Неготину, Предлогу одлуке о избору чланова Комисије за контролу извршења кривичних санкција, Предлогу одлуке о измени Одлуке о утврђивању састава сталних делегација Народне скупштине Републике Србије у међународним парламентарним институцијама и Предлогу одлуке о изменама Одлуке о избору чланова и заменика чланова одбора Народне скупштине Републике Србије.

Да ли предлагач жели реч? (Не.)

Стављам на гласање овај предлог.

Молим посланике да притисну одговарајући тастер.

Закључујем гласање: за – 134 посланика, против – један.

Констатујем да је Народна скупштина прихватила предлог.

Сагласно члану 90. став 1. Пословника Народне скупштине, обавештавам вас да су позвани да седници присуствују: министар здравља др Златибор Лончар, министар просвете, науке и технолошког развоја Младен Шарчевић, проф. др Владимир Ђукић, др Берислав Векић, проф. др Ференц Вицко и др Мехо Мамутовић, државни секретари у надлежном министарству, Иван Јовичић, изборни члан Високог савета судства из реда судија, Александар Пантић, изборни члан Високог савета судства из реда судија, др Драгана Вујичић, вршилац дужности помоћника министра здравља, Слађан Велинов, директор Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије, др Весна Ракоњац, вршилац дужности директора Управе за биомедицину, Ивана Аврамовић и Бранко Брајић, помоћници директора Агенције за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије, Милијана Стељић, руководиоца Групе за међународну сарадњу и вођење пројеката у Агенцији за заштиту од јонизујућих зрачења и нуклеарну сигурност Србије, Милан Вујовић, руководиоца Групе за нуклеарну сигурност и управљање РАО, Јасмина Миловановић, специјалиста за правне послове и руководиоца тајним подацима у Агенцији, Владимир Јањић, специјалиста, др Јелена Јанковић, самостални саветник у Министарству здравља, др Александра Влачић и Злата Жижић, саветници у Министарству здравља.

Молим посланичке групе, уколико то нису већ учиниле, да одмах поднесу пријаве за реч са редоследом народних посланика.

Прелазимо на тачке 1–10. дневног реда (заједнички начелни и јединствени претрес):

- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ЉУДСКИМ ЋЕЛИЈАМА И ТКИВИМА,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ПРЕСАЂИВАЊУ ЉУДСКИХ ОРГАНА,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА ЗАКОНА О ПСИХОАКТИВНИМ КОНТРОЛИСАНИМ СУПСТАНЦАМА,
- ПРЕДЛОГ ЗАКОНА О ПОТВРЂИВАЊУ ДОДАТНОГ ПРОТОКОЛА ИЗМЕЂУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ И МЕЂУНАРОДНЕ АГЕНЦИЈЕ ЗА

АТОМСКУ ЕНЕРГИЈУ УЗ СПОРАЗУМ ИЗМЕЂУ СОЦИЈАЛИСТИЧКЕ ФЕДЕРАТИВНЕ РЕПУБЛИКЕ ЈУГОСЛАВИЈЕ И МЕЂУНАРОДНЕ АГЕНЦИЈЕ ЗА АТОМСКУ ЕНЕРГИЈУ О ПРИМЕНИ ГАРАНТИЈА У ВЕЗИ СА УГОВОРОМ О НЕШИРЕЊУ НУКЛЕАРНОГ ОРУЖЈА,

- ПРЕДЛОГ ОДЛУКЕ О ИЗБОРУ СУДИЈА КОЈИ СЕ ПРВИ ПУТ БИРАЈУ НА СУДИЈСКУ ФУНКЦИЈУ (од 10. јула 2018. године),
- ПРЕДЛОГ ОДЛУКЕ О ИЗБОРУ СУДИЈА КОЈИ СЕ ПРВИ ПУТ БИРАЈУ НА СУДИЈСКУ ФУНКЦИЈУ (од 13. јула 2018. године),
- ПРЕДЛОГ ОДЛУКЕ О ПРЕСТАНКУ ФУНКЦИЈЕ ЈАВНОГ ТУЖИОЦА У ОСНОВНОМ ЈАВНОМ ТУЖИЛАШТВУ У НЕГОТИНУ,
- ПРЕДЛОГ ОДЛУКЕ О ИЗБОРУ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ ЗА КОНТРОЛУ ИЗВРШЕЊА КРИВИЧНИХ САНКЦИЈА,
- ПРЕДЛОГ ОДЛУКЕ О ИЗМЕНИ ОДЛУКЕ О УТВРЂИВАЊУ САСТАВА СТАЛНИХ ДЕЛЕГАЦИЈА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ У МЕЂУНАРОДНИМ ПАРЛАМЕНТАРНИМ ИНСТИТУЦИЈАМА,
- ПРЕДЛОГ ОДЛУКЕ О ИЗМЕНАМА ОДЛУКЕ О ИЗБОРУ ЧЛАНОВА И ЗАМЕНИКА ЧЛАНОВА ОДБОРА НАРОДНЕ СКУПШТИНЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ.

Сагласно члану 157. став 2, члану 170. став 1, члану 192. став 3. и члану 201. Пословника Народне скупштине, отварам заједнички начелни и јединствени претрес о: Предлогу закона о људским ћелијама и ткивима, Предлогу закона о пресађивању људских органа, Предлогу закона о изменама и допунама Закона о психоактивним контролисаним супстанцама, Предлогу закона о потврђивању Додатног протокола између Републике Србије и Међународне агенције за атомску енергију уз Споразум између Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Међународне агенције за атомску енергију о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја, Предлогу одлуке о избору судија који се први пут бирају на судијску функцију (од 10. јула 2018. године), Предлогу одлуке о избору судија који се први пут бирају на судијску функцију (од 13. јула), Предлогу одлуке о престанку функције јавног тужиоца у Основном јавном тужилаштву у Неготину, Предлогу одлуке о избору чланова Комисије за контролу извршења кривичних санкција, Предлогу одлуке о измени Одлуке о утврђивању састава сталних делегација Народне скупштине Републике Србије у међународним парламентарним институцијама и Предлогу одлуке о изменама Одлуке о избору чланова и заменика чланова одбора Народне скупштине Републике Србије.

Да ли представници предлагача желе реч? (Да.)

Дајем реч министру здравља др Златибору Лончару.

ЗЛАТИБОР ЛОНЧАР: Поштована председнице, даме и господо народни посланици, поштовани грађани Републике Србије, велико ми је задовољство да вам у име Владе Републике Србије и Министарства здравља представим предлоге закона који ће наш здравствени систем додатно унапредити и осавременити.

У складу с развојем медицинске науке и савременим медицинским достигнућима, истовремено усаглашавајући наше законодавство из ове области с европском регулативом, предлози закона које данас представљамо су и буквално од животне важности јер њиховом применом у медицинској пракси наши здравствени радници спасавају животе грађана Србије. Стога вас молим да излагање пажљиво саслушате, а затим, надам се, и дате подршку овим законским решењима.

Пред вама је, уважене даме и господо, Предлог закона о пресађивању људских органа којим се уређује пресађивање људских органа и услови за обезбеђење стандарда квалитета и безбедности људских органа за пресађивање, услови рада и начин организације здравственог система у сврху обезбеђења довољности људских органа за пресађивање, надзор над спровођењем овог закона, као и друга питања од значаја за област пресађивања људских органа.

Разлози за доношење овог предлога закона садржани су у потреби да се област пресађивања људских органа системски потпуно уреди, односно да се утврде и обезбеде услови за постизање стандарда квалитета и безбедности људских органа за пресађивање, као и услови рада и начин организације здравственог система у циљу обезбеђивања оптималне довољности људских органа за пресађивање и обезбеђивања високог нивоа заштите људског здравља, као и уважавања приоритетних интереса за очување живота и здравља и заштите основних људских права и достојанства даваоца људских органа и примаоца органа.

Област пресађивања органа до сада је била уређена Законом о трансплантацији органа из 2009. године, као и подзаконским актима донетим на основу тог закона. Овај закон је делимично усаглашен с европском регулативом у овој области која је важила у време његовог доношења. Након одређеног периода примене овог закона утврђена је потреба да се побољшају и прецизирају услови, организација и делатност у области пресађивања људских органа, као и надзор над обављањем делатности у поменутој области на територији Републике Србије.

Наиме, уређујући област пресађивања органа, важећи закон није препознао значај дефинисања и уређења делатности у овој области као ни услове под којима се та делатност може обављати, а у које спадају даривање, тестирање, процена подобности даваоца људских органа, прибављање, очување, додела и пресађивање људских органа у сврху лечења људи, што је проузроковало лошу дугогодишњу праксу да се у здравственим установама спроводе поступци у овој

области, али без дефинисања услова на националном нивоу како ће се они обављати, као и без прављења разлике између здравствене установе која може бити болница за даривање органа и здравствене установе која може бити центар за пресађивање људских органа, што је за последицу имало немогућност издавања дозволе за рад свим горепоменутим здравственим установама.

Како је један од основних разлога за доношење Предлога закона повећање кадаверичних донација и повећање броја успешно обављених поступака пресађивања органа, те смањење листе чекања за пресађивање људских органа, неопходно је било утврдити основе за успостављање организационог система као и утврдити ефикасне процедуре за даривање, односно прибављање органа умрлих лица у складу са професионалним стандардима, стручним смерницама и етичким начелима и савременим стандардима медицинске науке и праксе, као и основе квалитета безбедности људских органа за пресађивање. Тако је, пре свега, Предлогом закона на јасан начин извршена подела здравствених установа које ће обављати послове пресађивања, односно узимања људских органа и болница за даривање људских органа, као и јасна подела послова и обавеза које обавља једна, односно друга горепоменута здравствена установа.

Такође, Предлогом закона је прописано доношење програма пресађивања људских органа, који ће бити јединствен на територији Републике Србије и дефинисаће јасне процедуре и поступке у вези с организацијом тимова и финансирањем целокупног поступка пресађивања људских органа.

Предлог закона је прописао поједностављену процедуру издавања одобрења здравственим установама за обављање послова пресађивања људских органа, као и успостављање јединственог информационог система у области пресађивања људских органа у циљу успостављања и одржавања система следивости.

Једна од новина Предлога закона је и поједностављење поступка давања пристанка за пресађивање људских органа, уз избегавање непотребних финансијских трошкова вођења регистра, односно увођењем забране о даривању људских органа даваоца људских органа Предлог закона је пружио могућност сваком пунолетном грађанину Републике Србије да забрани, у писменом или усменом облику, даривање својих органа, као и могућност чланова породице да то учине уколико се умрло лице за живота није изјаснило у вези с тим, док је у погледу малолетних грађана предвиђен неопходан информисани пристанак законских заступника или старатеља.

Такође, Предлогом закона прецизирани су улога и задаци Управе за биомедицину као компетентног тела у области биомедицине на нивоу целе Републике Србије и уређен надзор над спровођењем овог закона који је остао у надлежности Управе за биомедицину, с тим да је прецизиран инспекцијски надзор над радом здравствених установа из области пресађивања људских органа,

што није случај у постојећем закону, те је због тих нејасноћа, непрецизности и недоречености око вршења инспекцијског надзора врло често у пракси настајала нејасна слика око тога где треба формирати инспекцију, у чијем саставу и ко може да буде инспектор. Наиме, формирањем инспекцијског надзора у оквиру Управе за биомедицину образује се континуираност стручног надзора у области биомедицине, која је специфична због свакодневних увођења нових метода и процедура рада, те се намеће потреба за надзором од стране стручњака са највећим искуством у пракси, који прате савремена достигнућа науке у овој области.

Поред горепоменутог, утврђена је и потреба да се одређени стручни термини другачије и прецизније дефинишу, а у циљу потпуне хармонизације домаћег права у овој области са правом ЕУ на начин како то препоручује ЕУ, посебно из разлога што постојећи закон уопште није прописао основе за испуњавање захтева Директиве 53/2010 ЕУ о стандардима квалитета и безбедности људских органа намењених пресађивању.

Будући да се сва нова решења предложена Предлогом закона односе на материју која се није могла уредити другим правним актом, а имајући у виду и обим предложених измена, доношење новог закона о пресађивању људских органа представља једину могућност.

Уважене даме и господа народни посланици, дозволите да вам представим Предлог закона о људским ћелијама и ткивима којим се утврђују услови за постизање квалитета и сигурности у области људских ћелија и ткива за примену код људи, надзор над спровођењем овог закона и обављање одређених послова државне управе у области људских ћелија и ткива, као и друга питања од значаја за спровођење послова из области људских ћелија и ткива.

Предлог закона о људским ћелијама и ткивима настоји да област људских ћелија и ткива код људи уреди по највишим стандардима медицинске науке и праксе с обзиром на то да је реч о области медицине која се интензивно развија и нуди велике могућности за лечење, као и да се здравственим установама које обављају ове послове омогуће бољи услови за њихово обављање, у складу са савременим достигнућима у овој области.

Област људских ћелија и ткива до сада је била уређена Законом о трансплантацији ћелија и ткива из 2009. године, као и подзаконским актима донетим на основу тог закона. Овај закон је делимично усаглашен с европском регулативом у овој области која је важила у време његовог доношења. Међутим, након неколико година примене овог закона утврђена је јасна потреба да се побољшају и прецизирају услови, организација и послови у области ћелија и ткива за примену код људи, као и надзор над обављањем послова у поменутој области на територији Републике Србије.

Наиме, важећи закон, уређујући област трансплантације људских ћелија и ткива, није препознао значај дефинисања и уређења послова у области људских ћелија и ткива за примену код људи, као и услова под којима се ти послови могу обављати, а у које спадају послови даривања, добијања, тестирања, обраде, очувања, складиштења, дистрибуције и примене људских ћелија и ткива од живог или од умрлог лица код људи, што је проузроковало лошу дугогодишњу праксу да се у здравственим установама спроводе поступци у овој области, али без дефинисања услова на републичком нивоу како ће се они обављати.

Такође, постојећи закон је допринео да област људских ћелија не буде уређена јер није јасно дефинисао установу која би могла да буде банка људских ткива и која би на основу јасних критеријума обављала горепоменуте послове, што је довело до неформирања исте. Јаснијим дефинисањем и прецизирањем услова у овој области у погледу обављања послова, простора, опреме и кадра остала би иза нас дугогодишња лоша пракса да здравствене установе које обављају неке послове у овој области не могу да поднесу захтев за добијање дозволе за обављање тих послова, тако да је ова област у Републици Србији у потпуности неуређена, без јасних правила и прецизних услова.

Предлог закона о људским ћелијама и ткивима најпре на прецизан и јасан начин дефинише које здравствене установе могу поднети захтев за обављање послова из области људских ћелија и ткива, као и које могу бити банке људских ткива, укључујући и све услове које морају да испуне да би добиле дозволу.

Поред тога, да би се област људских ћелија и ткива развила по највишим стандардима медицинске науке и праксе у Републици Србији, неопходно је дефинисати регистар давалаца матичних ћелија хематопоезе, који омогућава проналажење несродних давалаца и обезбеђивање ћелија за пресађивање. Постојећи закон није јасно дефинисао постојање регистра као организационе целине, као ни одговорности и обавезне послове регистра, што је основ за рад у складу са највишим стандардима из ове области. Предлог закона уређује активности у овој области, што доприноси развоју и унапређењу рада са националним даваоцима, бржем остваривању здравствене заштите у овој области, као и унапређењу међународне сарадње.

Такође, предлогом закона прописано је доношење програма за пресађивање људских органа у који су укључене и људске ћелије и ткива, који ће бити јединствен на територији Републике Србије и дефинисаће јасне процедуре и поступке у вези с организацијом, тимовима и финансирањем целокупног поступка пресађивања људских органа и људских ћелија и ткива.

Предлог закона је прописао поједностављену процедуру издавања дозволе здравственим установама за обављање послова из области људских ћелија и ткива, као и успостављање јединственог информационог система у поменутој области у циљу успостављања и одржавања система следивости.

Једна од новина Предлога закона јесте и поједностављење поступка давања пристанка за примену људских ткива. Избегавајући непотребне финансијске трошкове вођења регистра, односно увођењем забране о даривању, Предлог закона је пружио могућност сваком пунолетном грађанину Републике Србије да забрани, у писменом или усменом облику, даривање својих ткива, као и могућност члановима породице да то учине у тренутку смрти уколико се умрло лице за живота није изјаснило у вези с тим, док је у погледу малолетних грађана предвиђен неопходан информисани пристанак законских заступника или старатеља.

Такође, Предлогом закона прецизирани су улога и задаци Управе за биомедицину као компетентног тела у области биомедицине на нивоу целе Републике Србије и уређен надзор над спровођењем овог закона, који је остао у надлежности Управе за биомедицину, с тим да је прецизиран инспекцијски надзор над радом здравствених установа из области ћелија и ткива, што није случај у постојећем закону те је због тих нејасноћа, непрецизности и недоречености око вршења инспекцијског надзора врло често у пракси настајала нејасна слика око тога где треба формирати инспекцију, у чијем саставу, и ко може да буде инспектор. Наиме, формирањем инспекцијског надзора у оквиру Управе за биомедицину обезбеђује се континуираност стручног надзора у области биомедицине, која је специфична због свакодневних увођења нових метода и процедура рада те се намеће потреба за надзором од стране стручњака са највећим искуством у пракси, који прате савремена достигнућа науке у овој области.

Поред горепоменутог, утврђена је и потреба да се одређени стручни термини другачије и прецизније дефинишу у циљу потпуне хармонизације домаћег права у овој области са правом ЕУ, на начин како то препоручује Европска унија.

Доношењем Предлога закона створиће се услови за промоцију давалаштва и подизање свести грађана о значају давања, као и организовање послова у области људских ћелија и ткива, чиме ће у свим етапама, уз поштовање принципа следивости, закључно са најцелисходнијом применом у сврху лечења, унапредити квалитет пружене здравствене заштите у складу са савременим стандардима медицинске науке и праксе, односно са прописима ЕУ у овој области.

Предлогом закона о људским ћелијама и ткивима остварићемо позитиван утицај на грађане јер је Предлог закона поједноставио поступак давања пристанка за даривање ткива, односно увео забрану даривања ткива даваоца, те пружио могућност сваком пунолетном грађанину Републике Србије да забрани, у писменом или усменом облику, даривање својих ткива, као и могућност члановима породице да то учине уколико се умрло лице за живота није изјаснило

у вези с тим, док је у погледу малолетних грађана предвиђен неопходан информисани пристанак законских заступника или старатеља.

Предлог закона утицаће на: пацијенте који се налазе на листама чекања за пресађивање појединих ткива, и то због краћег времена чекања на неопходно ткиво које је тестирано, обрађено, чувано, дистрибуирано у складу са стандардима ЕУ; пацијенте који чекају пресађивање матичних ћелија хематопоезе јер је повећањем броја давалаца у националном регистру давалац брже доступан (вероватноћа проналажење даваоца је највећа унутар националног регистра и процедура обезбеђивања од националног даваоца је најбржа); друштво у целини, јер ће се успостављањем јасног и транспарентног система у области људских ћелија и ткива повећати поверење у овај систем, што подразумева и развијање алтруизма, који је важан фактор у погледу даривања ткива јер се пресађивање ткива заснива пре свега на начелима добровољног и неплаћеног давалаштва, и то у циљу обезбеђивања квалитета и безбедности како ћелија, тако и ткива.

Повећање броја давалаца у републичком регистру је значајно због тога што је давалац брже доступан.

Што се тиче здравствених установа које обављају делатност банке људских ћелија и ткива и болница за даривање ткива, доношење овог закона обезбедиће неопходне услове да се кроз систем издавања односно одузимања дозволе за обављање ове делатности омогући остваривање највиших стандарда у овој области, у складу с условима прописаним овим законом и подзаконским актима донетим за спровођење овог закона, као и са стандардима ЕУ.

Улога и задаци Управе за биомедицину као надлежног органа у области биомедицине јасно су дефинисани овим законом, као и вршење надзора над спровођењем овог закона и инспекцијског надзора, који подразумева запошљавање инспектора за биомедицину. Поред тога, Управа за биомедицину ће подносити извештаје из области биомедицине Европској комисији и присуствовати редовним седницама надлежних тела Европске комисије у вези с имплементацијом директива из подручја биомедицине.

Мислим да је све побројано довољно да спознате значај овог предлога закона и дате му своју подршку.

Уважене даме и господо народни посланици, желео бих да вам у име Владе Републике Србије и у име Министарства здравља представим Предлог закона о изменама и допунама Закона о психоактивним контролисаним супстанцама. Ово је још један животно важан закон јер је борба против наркоманије универзално начело и, верујем, заједничка борба свих нас овде, једнако као и свих грађана Србије.

Имајући у виду чињеницу да је од доношења Закона о психоактивним контролисаним супстанцама из 2010. године протекло осам година и да се

појавила потреба за другачијим системским решењем у односу на основни закон и потреба за усклађивањем са ЕУ прописима, није постојала могућност да се проблеми који се решавају овим законом уреде на другачији начин него доношењем закона о изменама и допунама Закона, с обзиром на то да су ова питања уређена Законом, па је њихова измена једино могућа изменама и допунама тог прописа, чиме ће се обезбедити доношење правног оквира за доношење подзаконских прописа који ће ближе одредити начин функционисања нових институција које се уводе овим изменама и допунама.

Поред тога, у процесу хармонизације са ЕУ прописима, као и у вези с активностима задатим у Акционом плану за Поглавље 24 „Правда, слобода, безбедност“, Република Србија је у обавези да испуни обавезе у вези са предложеним решењима у Предлогу закона. Тиме ће се обезбедити да се подаци прате у складу с европским протоколима, као и да буду упоредиви са земљама ЕУ.

Предложеним изменама и допунама Закона о психоактивним контролисаним супстанцама предвиђено је оснивање центра за мониторинг дрога и зависности од дрога, чији је циљ праћење стања у области психоактивних супстанци у Републици Србији и, у складу с анализом стања на основу добијених података, предлагање ефикасних мера за смањење штетних последица изазваних злоупотребом психоактивних супстанци.

Тренутно велики проблем представља непостојање националног система за прикупљање података у вези са понудом и потражњом дрога у Републици Србији. Подаци који су од великог значаја у потражњи дрога су везани за епидемиолошке индикаторе који су у вези са бројем лечених зависника, морталитетом, инфективним болестима (ХИВ, хепатитис Б и Ц), интравенском употребом дроге и предозирањем. Ови подаци могу да укажу на трендове у понашању корисника психоактивних супстанци, а на основу трендова неопходно је планирати превентивне програме који су најефикаснији у мерама за спречавање злоупотребе психоактивних супстанци.

Последице које се везују за проблем непостојања система за прикупљање података су у неадекватном сагледавању обима проблема, програма који се спроводе у области превенције и лечења зависника, морталитету и инфективним болестима повезаним с употребом психоактивних супстанци, броју интоксикација и предозирања. Кључна последица неадекватног сагледавања обима проблема јесте немогућност да се предложи ефикасне мере које ће унапредити програме за превенцију и лечење зависника од психоактивних супстанци.

Подједнако је важно и сагледавање ситуације у области понуде дрога. Немогућност сагледавања података о трендовима заплене дрога, врсти и чистоћи дроге, кривичним делима повезаним са дрогом има за последицу немогућност

праћења трендова на тржишту дроге, доступности дроге на улици и на основу тога ефикасне мере за смањење понуде дроге, посебно међу млађом популацијом, која све чешће експериментире са новим психоактивним супстанцама.

Од изузетног значаја је успостављање система за рано упозоравање о новим психоактивним супстанцама. На тржишту је све већи број ових супстанци, а могу се лако набавити путем интернета. Ове супстанце се не налазе на листи психоактивних контролисаних супстанци, због чега је њихову појаву тешко пратити. С обзиром на то да су нове психоактивне супстанце синтетичког порекла, лако се производе у илегалним лабораторијама и цена им је ниска. Последице коришћења ових супстанци су у не малом броју фаталне.

Постоји велики значај да се узорци заплећене дроге могу пренети преко границе држава у циљу међународних кривичних истрага. С обзиром на непостојање службе за пренос узорака заплећене дроге, последица је ограничена могућност укључивања у међународне поступке у вези са запленом дроге.

Питање узорковања, начина чувања и складиштења психоактивних супстанци је од кључног значаја за ефикасно поступање са одузетим супстанцама. Уредбом о уништавању одузетих психоактивних супстанци регулисано је питање уништавања психоактивних контролисаних супстанци. Међутим, непостојање прописа који уређују складиштење психоактивних супстанци има за последицу угрожену безбедност у просторијама где се налазе одузете психоактивне контролисане супстанце, али и опасност по здравље службеника који долазе у контакт са неадекватно складиштеном психоактивном супстанцом.

Даме и господо народни посланици, доношењем овог закона постићи ће се следећи циљеви. Увођењем услова који би омогућили функционисање националног система за прикупљање података о психоактивним контролисаним супстанцама постићи ће се сагледавање ситуације у области потражње, превенције и лечења зависника. Полазна вредност на којој се базира циљна вредност може се поставити на основу појединачних података којима располажу установе и институције које се баве програмима за смањење потражње.

Увођењем система за рано упозоравање о новим психоактивним супстанцама постиже се циљ који је у директној вези са стављањем нових психоактивних супстанци под законску контролу, као и процена ризика од употребе нових психоактивних супстанци. Коначни циљ је информисање свих субјеката (здравства, Полиције, Управе царина, школа, организација цивилног друштва) у Републици Србији о појави нових психоактивних супстанци и мерама за смањење штетних последица изазваних употребом нових супстанци.

Успостављањем националне контакт тачке за пренос узорака заплећене дроге постиже се ефикасна координација у области кривичних истрага на међународном нивоу. Обезбеђивањем законског оквира за узроковање и складиштење одузетих психоактивних супстанци постиже се крајњи циљ, који се

односи како на безбедност у вези са чувањем заплењених супстанци тако и на заштиту здравља и животне средине.

Доношењем овог закона стећи ће се могућност да се на нов и ефикасан начин постигне координација са свим институцијама у чијој је надлежности спровођење програма за смањење потражње и понуде психоактивних супстанци. Информација о ситуацији у области дрога на националном нивоу којима ће располагати центар за мониторинг дрога имаће позитивне ефекте, који ће се огледати у континуираном унапређењу мера како у области превенције, лечења и рехабилитације, тако и у области процене ризика од појаве нових психоактивних супстанци и мера потребних за ефикасно смањење понуде психоактивних супстанци. У циљу јасно дефинисане улоге свих релевантних институција, донеће се посебни протоколи који ће дефинисати начин сарадње.

Имајући у виду да ефикасно смањење штетних последица злоупотреба дрога захтева координисан мултидисциплинарни приступ свих надлежних институција, потребно је обезбедити услове који ће омогућити што бољу сарадњу међу министарствима надлежним за здравље, просвету, унутрашње послове, рад, одбрану, омладину и спорт, културу, правду, пољопривреду, државну управу и локалну самоуправу, финансије (Управа царина) и организацијама, институтима, заводима надлежним за послове јавног здравља и другим заинтересованим организацијама. Успостављањем добре сарадње међу поменутим министарствима обезбедиће се добар квалитет података о понуди и потражњи психоактивних супстанци на националном нивоу и омогућити спровођење ефикасних мера за смањење штетних последица злоупотребе психоактивних супстанци.

Предложеним законским решењем на нов начин се уређује систем за праћење ситуације са психоактивним супстанцама. Наиме, предвиђа се координисан рад свих релевантних институција у прикупљању и анализи података о психоактивним супстанцама, као и предлагање мера за ефикасно спречавање штетних последица злоупотребе ових супстанци. Центар за мониторинг дрога ће на основу анализе прикупљених података на прави начин сагледати потребе које се односе на унапређење програма превенције, лечења и рехабилитације. Обезбедиће се услови за евалуацију ових програма и на тај начин примењивати програми који показују ефикасан резултат у области превенције, лечења и рехабилитације зависника.

Систем за рано упозоравање обезбедиће брз и ефикасан механизам размене информација како унутар Републике Србије, тако и на међународном нивоу. У вези с тим, обезбедиће се услови за ефикасно доношење мера за смањење штетних последица употребе нових супстанци, посебно у школама, здравственим установама, установама за извршење затворских санкција, као и ефикаснију контролу њихове злоупотребе од стране полиције, судства и тужилаштва.

Служба за пренос заплених супстанци обезбедиће услове за ефикасно решавање питања истрага и ван територије Републике Србије.

Обезбеђивање услова за узорковање и складиштење одузетих психоактивних супстанци утицаће на све субјекте који предлажу мере за спровођење ових активности, као и предлагање услова за реализацију ових задатака.

Позитивни ефекти овог закона ће се одразити на све субјекте који се баве питањима смањења потражње и понуде психоактивних супстанци. Пре свега, позитивни ефекти ће се одразити на унапређење програма за превенцију, лечење и рехабилитацију зависника, смањиће се штетни ефекти повећане злоупотребе нових психоактивних супстанци, а такође и мере у вези с активностима које се односе на узроковање и безбедно складиштење одузетих психоактивних супстанци.

Успостављањем центра за мониторинг дрога обезбедиће се сагледавање ситуације у области понуде и потражње психоактивних супстанци. На основу анализе стања донеће се мере и програми који ће унапредити програм превенције, лечења и рехабилитације, што ће директно утицати на смањење ризика од употребе психоактивних супстанци, ефикасније и јефтиније лечење зависника, пружање психосоцијалне подршке у смислу укључивања у заједницу након завршеног лечења, што ће значајно смањити трошкове социјалне заштите, стопе криминалитета и побољшати квалитет живота зависника и њихових породица.

Систем за рано упозоравање обезбедиће ефикасну идентификацију и контролу нових супстанци, процену ризика и правовремено реаговање у случају њихове појаве, пре свега у циљу заштите здравља корисника и њихове безбедности.

Служба за пренос и анализу узорака заплених психоактивних супстанци ће као позитиван ефекат имати ефикаснију контролу злоупотребе и помоћи кривичним истрагама и ван територије Републике Србије. Обезбеђивање услова за узорковање и складиштење одузетих психоактивних супстанци имаће позитиван ефекат на повећану безбедност, која се односи на чување одузетих супстанци, као и на заштиту здравља и животне средине од последица штетног дејства психоактивних супстанци.

Због свега наведеног, искрено се надам да ћете подржати овај закон.

Даме и господо народни посланици, пред вама је и Предлог закона о потврђивању Додатног протокола између Републике Србије и Међународне агенције за атомску енергију уз Споразум између Социјалистичке Федеративне Републике Југославије и Међународне агенције за атомску енергију о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја.

Додатни протокол уз Споразум о примени гаранција у вези са Међународним уговором о неширењу нуклеарног оружја потписан је 3. јула 2009.

године између Републике Србије и Међународне агенције за атомску енергију. Ратификацијом Додатног протокола Република Србија се обавезује да ће ставити под надзор све активности у држави које су везане за нуклеарни горивни циклус, а које за циљ имају мирнодопско коришћење нуклеарних материјала. Такође, обавезује се да ће спречити све покушаје производње, развоја или ширења нуклеарног наоружања на својој територији или помагања другим државама, организацијама или појединцима у сличној намери.

Одредбама Споразума о примени гаранција из Додатног протокола уз Споразум Република Србија води евиденцију и пријављује сав нуклеарни материјал који се налази и користи у држави, као и објекте и локације на којима се материјал налази и користи, научноистраживачке активности везане за развој нуклеарног горивног циклуса, као и производњу, увоз и извоз посебно дефинисане робе двоструке намене која се користи у нуклеарном горивном циклусу.

Ратификацијом Додатног протокола и ступањем на снагу закона о потврђивању Додатног протокола, као и његовим спровођењем Република Србија остварује како међународнополитичке тако и друге директне националне добробити: потврђивање традиционалне оријентације Републике Србије ка коришћењу нуклеарне енергије искључиво у мирољубиве сврхе и њеног опредељења ка спречавању ширења нуклеарног наоружања; омогућавање лакшег приступа земље увозу, извозу и технологијама везаним за нуклеарне активности; остваривање помоћи у спречавању ненамерног развијања мреже за нелегалну трговину нуклеарним материјалима; успостављање универзалног националног стандарда за верификацију и извршавање преузетих обавеза у погледу спречавања ширења нуклеарног оружја; напредовање земље у процесу постизања интегрисаних гаранција и отварање простора за даље смањење броја традиционалних инспекција; испуњавање међународних обавеза и усклађивање са међународним препорукама и ЕУ законодавством.

Захваљујем свима. У најкраћем, ово су били закони који су данас на дневном реду. Хвала још једном.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Реч има Иван Јовичић, изборни члан Високог савета судства из реда судија. Изволите.

ИВАН ЈОВИЧИЋ: Хвала.

Уважена председнице, поштовани народни посланици, даме и господо, имам пријатну дужност и част да данас пред вама изнесем и образложим предлоге одлука Високог савета судства о избору судија који се први пут бирају на судијску функцију, које је Високи савет судства поднео Скупштине у дане 10. и 13. јула 2018. године.

Наиме, Високи савет судства је у „Службеном гласнику“ број 14/18, од дана 23. фебруара 2018. године, огласио избор, и то: десет судија за Управни суд и једног судије за Привредни суд у Новом Саду, осам судија за Привредни суд у Београду, једног судије за Привредни суд у Ваљеву, једног судије за Привредни суд у Зрењанину, две судије за Привредни суд у Крагујевцу, једног судије за Привредни суд у Краљеву, четири судије за Привредни суд у Лесковцу, једног судије за Привредни суд у Нишу, једног судије за Привредни суд у Новом Саду, две судије за Привредни суд у Пожаревцу и једног судије за Привредни суд у Сомбору.

Високи савет судства је оспособљеност, стручност и достојност кандидата који се први пут бирају на судијску функцију утврдио на основу Закона о судијама, као и Правилника о програму и начину полагања испита на коме се оцењује стручност и оспособљеност кандидата за судије које се први пут бирају.

Такође, Високи савет судства, на седници одржаној дана 13. фебруара 2018. године, донео је Одлуку о образовању комисије Високог савета судства за избор судија за Управни суд и наведене привредне судове.

Дана 8. маја 2018. године спроведен је испит за кандидате за судије који се први пут бирају за Управни суд и за Привредни суд у Новом Саду, а дана 10. маја 2018. године за осталих девет привредних судова. Комисија Високог савета судства је обавила разговоре са кандидатима који се први пут бирају, а који су поднели пријаве за избор за управне и привредне судове, и утврдила листу кандидата, која је објављена на интернет страници Високог савета судства.

У складу са чланом 49. Закона о судијама, Високи савет судства прибавио је податке и мишљења о стручности, оспособљености и достојности кандидата, док је, у складу с одредбом члана 50. став 2. Закона о судијама, за кандидате који долазе из реда судијских помоћника прибављена оцена рада.

Иначе, за Привредни суд у Београду оглашен је избор за осам судија, али имајући у виду оптерећеност овог суда као и чињеницу да је тренутно према Одлуци о броју судија у судовима упражњено 12 судијских места, те да је пријаве на оглас поднео већи број кандидата који су остварили оцену пет на тесту, Високи савет судства је одлучио да Народној скупштини предложи десет кандидата за избор судија Привредног суда у Београду.

На основу члана 13. алинеја 3. Закона о Високом савету судства, а у вези са чланом 51. став 1. Закона о судијама, Високи савет судства је на седници одржаној дана 6. односно 13. јула 2018. године утврдио Предлог одлуке за избор судија и предложио Народној скупштини Републике Србије избор девет кандидата за Управни суд и 23 кандидата за привредне судове тако што се: Бошковић Тија, судијски помоћник у Управном суду, предлаже за избор судије за Управни суд; Брајовић Зорана, судијски помоћник у Управном суду, предлаже за избор судије за Управни суд; Искић Јелена, судијски помоћник у Управном суду, предлаже за

избор судије за Управни суд; Малинић Наташа, судијски помоћник у Управном суду, предлаже за избор судије за Управни суд; Пауновић Сандра, судијски помоћник у Управном суду, предлаже за избор судије за Управни суд; Савић Бисерка, судијски помоћник у Управном суду, предлаже за избор судије за Управни суд; Стевић Капус Мира, судијски помоћник у Управном суду, предлаже за избор судије за Управни суд; Стојановић Биљана, судијски помоћник у Управном суду, предлаже за избор судије за Управни суд и Симић Радмила, главни порески саветник Министарства финансија, Пореска управа, предлаже за избор судије за Управни суд.

Затим, Ђуричин Симона, судијски помоћник у Привредном суду у Новом Саду, предлаже се за избор судије за Привредни суд у Новом Саду; Дукић Ана, судијски помоћник у Врховном касационом суду, предлаже се за избор судије за Привредни суд у Београду; Меденица Марија, судијски помоћник у Привредном апелационом суду, предлаже се за избор судије за Привредни суд у Београду; Јањић Марјана, судијски помоћник у Привредном апелационом суду, предлаже се за избор судије за Привредни суд у Београду; Гитарић Мирјана, судијски помоћник у Привредном апелационом суду, предлаже се за избор судије за Привредни суд у Београду; Кулић Јована, судијски помоћник у Апелационом суду у Београду, предлаже се за избор судије за Привредни суд у Београду; Спирић Милош, судијски помоћник у Апелационом суду у Београду, предлаже се за избор судије за Привредни суд у Београду; Спасић Данијела, судијски помоћник у Привредном суду у Београду, предлаже се за избор судије за Привредни суд у Београду; Мићовић (рођ. Поповић) Соња, корисник почетне обуке на Правосудној академији, предлаже се за избор судије за Привредни суд у Београду; Масловара Душка, судијски помоћник у Привредном суду у Београду, предлаже се за избор судије за Привредни суд у Београду и Живковић Ана, судијски помоћник у Привредном суду у Београду, предлаже се за избор судије за Привредни суд у Београду.

Затим, Алексић Ана, судијски помоћник у Привредном суду у Ваљеву, предлаже се за избор судије за Привредни суд у Ваљеву; Бајић Урошевић Јелена, судијски помоћник у Апелационом суду у Београду, предлаже се за избор судије за Привредни суд у Зрењанину; Милосављевић Саша, судијски помоћник у Привредном суду у Крагујевцу, предлаже се за избор судије за Привредни суд у Крагујевцу; Вујанац Јелена, судијски помоћник Основног суда у Јагодини, предлаже се за избор судије за Привредни суд у Крагујевцу; Радовановић Иван, судијски помоћник у Привредном суду у Краљеву, предлаже се за избор судије за Привредни суд у Краљеву; Момчиловић Тијана, судијски помоћник у Привредном суду у Лесковцу, предлаже се за избор судије за Привредни суд у Лесковцу; Алексић Милица, судијски помоћник у Апелационом суду у Нишу, предлаже се за избор судије за Привредни суд у Лесковцу и Цветковић Срђан,

судијски помоћник у Привредном суду у Лесковцу, предлага се за избор судије за Привредни суд у Лесковцу.

Затим, Воларевић Нинослав, корисник почетне обуке на Правосудној академији, предлага се за избор судије за Привредни суд у Нишу; Стојилковић Срђан, судијски помоћник у Привредном суду у Пожаревцу, предлага се за избор судије за Привредни суд у Пожаревцу, као и Хенц Јованка, судијски помоћник у Привредном суду у Пожаревцу, која се предлага за избор судије за Привредни суд у Пожаревцу. На крају, Маркезић Мелинда, судијски помоћник у Привредном суду у Сомбору, предлага се за избор судије Привредног суда у Сомбору.

Остаје ми да напоменем да су сви предложени кандидати на тесту који се састојао од писаног испита и писаног задатка добили највишу оцену, дакле оцену пет, што упућује на закључак да се ради о изузетно стручним и оспособљеним кандидатима за судијску функцију. Ово тим пре што је реч о судијским помоћницима који се дуги низ година налазе управо на функцији, односно положају судијских помоћника именованих судова.

Поштовани народни посланици, с обзиром на то да све биографије предложених кандидата имате у вашим материјалима детаљно образложене, не бих вам више одузимао време, једино могу да вас позовем да у дану за гласање подржите све предлоге Високог савета судства. Ово тим пре због чињенице да је реч о судовима у којима је заиста дошло до повећања обима посла, а смањења судијског кадра, јер ће то бити на општу добит не само српског правосуђа него и Републике Србије. Захваљујем се на пажњи и стрпљењу.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

Да ли известиоци надлежних одбора желе реч? (Не.)

Поштовани посланици, сагласно члану 27. и члану 87. ст. 2. и 3. Пословника, обавештавам вас да ћемо данас радити и после 18 часова.

Прелазимо на листу председника или представника посланичких група.

Дајем реч посланици Даници Буквић.

Изволите.

ДАНИЦА БУКВИЋ: Захваљујем, председнице Скупштине.

Поштовани министри са сарадницима, поштоване колеге и колегинице народни посланици, данас расправљамо о сету закона из области здравства. Прва два закона уређују област лечења болесника методама лечења које могу бити један од избора или чак једини избор начина лечења.

Први предлог закона је о људским ћелијама и ткивима. Овим законом се на нов начин уређује област људских ћелија и ткива за примену код људи и у медицинске сврхе. Важећим законом из 2009. године, као и подзаконским актима којима је уређена област трансплантације ћелија и ткива није прецизно дефинисана и уређена делатност у области људских ћелија и ткива за примену код људи, као и услови под којима се та делатност може обављати, а ту спадају

послови даривања, добијања, тестирања, обраде, очувања, складиштења, дистрибуције и примене људских ћелија и ткива од давалаца.

Услови за обављање ове делатности досад нису били дефинисани на националном нивоу и није било прецизирано која би установа могла да буде банка људских ћелија и ткива. Сада се на прецизан начин дефинишу које здравствене установе могу поднети захтев за обављање послова из области људских ћелија и ткива, као и које могу бити банке људских ткива, укључујући и све услове које морају да испуне да би добиле дозволу.

Формирањем банке људских ћелија и ткива повећава се безбедност са микробиолошког становишта и са становишта контроле квалитета ћелија у ткиву. Досадашњим начином чувања ткива било је могуће ткиво чувати краће време, на пример, ткива ока само 12–24 часа од тренутка узимања, тако да је свака процедура трансплантације извођена као хитна.

Од посебне важности је формирање банке крви пупчаника и увођење савремених техника обраде матичних ћелија хематопоезе. Криоконзервацијом и чувањем матичних ћелија хематопоезе обезбедиће се услови за брже налажење одговарајућих давалаца за потребе пацијената у Србији, посебно због тога што је пресађивање матичних ћелија хематопоезе значајан савремени облик лечења бројних стечених и урођених обољења, а за нека и једина успешна терапија.

Ово ће свакако утицати на смањење броја пацијената који се упућују на лечење у иностранство. Тако ће се постићи значајна уштеда средстава Републичког фонда здравственог осигурања. Цена урађених трансплантација матичних ћелија хематопоезе у Републици Србији износи од 5.000 до 200.000 евра, а у иностраним центрима од 150.000 до 400.000 евра.

Такође, важећи закон није јасно дефинисао постојање регистра давалаца матичних ћелија хематопоезе као организационе јединице, као ни одговорности и обавезне делатности регистра, а то је основ за рад у складу са највишим стандардима из ове области. Нови закон је предвидео постојање регистра давалаца матичних ћелија хематопоезе, чиме ће и за пацијенте који немају одговарајућег даваоца унутар породице а неопходно им је пресађивање матичних ћелија бити омогућено проналажење даваоца, односно тиме се омогућава проналажење несродних давалаца.

Овај регистар је у нашој земљи формиран 2005. године у Институту за трансфузију крви Србије, у сарадњи са Министарством здравља Републике Србије. Од 2012. године је део светског регистра, који обједињује податке о даваоцима преко сто националних регистра. Вероватноћа проналажења даваоца највећа је унутар националног регистра, а процедура обезбеђивања матичних ћелија хематопоезе најбржа и економски најповољнија.

Такође, инспекцијски надзор није јасно дефинисан. У постојећем закону нејасно је где треба формирати инспекцију, у чијем саставу и ко може да буде

инспектор. Након девет година од примене овог закона, стручни инспекцијски надзор у овој области и даље не постоји. Предлогом новог закона надзор се поверава Управи за биомедицину, као стручној и реномираној институцији. Инспекцијски надзор сада ће обављати добро едуковани инспектори за биомедицину. Инспекцијски надзор је најпре неопходан приликом издавања дозволе за обављање послова из области људских ћелија и ткива, али исто тако је потребно да се надзор спроводи континуирано током рада установа. Инспекцијски надзор је такође неопходан и у случају сумње, односно сазнања о сваком озбиљном нежељеном догађају или реакцији.

Ново законско решење утиче и на смањење трошкова за здравствене установе из области ћелија и ткива јер сада неће морати на сваких пет година да подносе захтев за обнављање дозволе.

Један од циљева доношења овог закона је и успостављање високог нивоа безбедности и сигурности у области људских ћелија и ткива.

Предлог закона је усаглашен са правом Европске уније, односно у складу је са директивама ЕУ којима се дефинише улога здравствених установа у овој области.

Банка, као здравствена установа или организациона јединица здравствене установе на терцијарном нивоу здравствене заштите из Плана мреже здравствених установа који доноси Влада, мора да обавља минимум послова обраде, чувања, складиштења, дистрибуције људских ћелија и ткива, а може да обавља и послове добијања и тестирања ћелија и ткива, као и послове увоза и извоза ћелија и ткива. Ово је значајно да би се обезбедио висок ниво квалитета и јединствени стандарди у овој области на целој територији Србије и тако обезбедио исти ниво здравствене заштите за све грађане Републике Србије.

Још једна значајна новина јесте увођење јединственог информационог система за сачињавање и вођење републичке листе чекања за примаоце ткива. Значајно је унифицирати кодове и систем идентификације даваоца и примаоца људских ћелија како би се омогућило праћење од даваоца до примаоца.

Предложеним решењима поједностављен је поступак давања пристанка за даривање ткива. На тај начин пружена је могућност сваком пунолетном грађанину Републике Србије да забрани, усменим или писменим путем, даривање својих ткива, као и могућност чланова породице да то учине уколико се умрло лице за живота није изјаснило у вези с тим. У погледу малолетних грађана, предвиђен је неопходан информисани пристанак законских заступника или старатеља.

Предлогом закона предвиђена је и промоција добровољног давалаштва.

Други закон о коме данас расправљамо је Предлог закона о пресађивању људских органа.

Један од основних разлога за доношење овог закона јесте потреба за повећањем броја кадаверичних донација, повећањем броја успешно обављених пресађивања органа, што ће довести до смањења листе чекања за пресађивање људских органа.

Србија се налази на дну лествице по броју реализованих давалаца људских органа у Европи после смрти. Број давалаца је између један и два на милион становника, док се тај број у Европи креће од 25 до 30 на милион. У нашој земљи више од две хиљаде људи чека на трансплантацију органа. Познато је да је велики број земаља западне Европе схватио потребу да у сваком тренутку сви грађани буду потенцијални донори.

Важећи закони и подзаконска акта су делимично усаглашени с европском регулативом у овој области, па је након девет година примене овога закона било потребно да се побољшају и прецизирају услови, организација и делатност у области пресађивања људских органа, као и надзор над обављањем делатности у овој области у Републици Србији.

Када говоримо о трансплантацији бубрега, која је мени најближа јер се више деценија бавим овим проблемом, само 20% органа узима се од умрлих лица, а чак 80% са живог даваоца. Немачка има 15-20 донора на милион становника, Аустрија 20-25, Шпанија 35. У Србији је 2006. године било шест донора на милион становника, за разлику од чланица Евротранспланта, као Словенија, која нпр. има 25-30, а Хрватска чак 40 донора на милион становника. Мање од 10% људи који су на листи чекања да добију орган током године због недостатка органа не добије тај орган.

Код болесника са терминалном бубрежном инсуфицијенцијом примењује се метод замене бубрежне функције понављаним лечењем хемодијализама или перитонеумским дијализама. На тај начин се продужава живот ових болесника. Али дијализа је метод лечења који по пацијенту кошта годишње око 16.000 евра. Поред тога, пацијенти на дијализи остварују право на надокнаду за туђу негу и помоћ, што ствара додатне трошкове за Републички фонд здравственог осигурања, док је након пресађивања пацијент радноспособан.

Просечна цена трансплантације бубрега износи 15.000-16.000 евра. У Србији има око три и по хиљаде дијализних болесника. Годишње се укључи око 700-800 нових болесника, а умире око 400 болесника, док њих 60-70% имају индикацију за пресађивање бубрега. Данас на трансплантацију бубрега чека око 800 људи. Просек чекања на орган је десет година и више, у Аустрији до пет година. Лечење једног болесника дијализом и трансплантацијом у првој години након трансплантације кошта готово исто, али у другој години цена трансплантације пада на 50%, а у петој години чак на 20% од тога.

Поред значајног економског ефекта, свакако је најзначајније да се након трансплантације бубрега пацијенти враћају нормалном животу, нису везани за апарат, потпуно се рехабилитују и радноспособни настављају да живе и раде.

Новина у закону је да се уводи појам претпостављене сагласности, а то значи да ћемо сви бити сагласни да нам након смрти узму органе за трансплантацију, осим уколико се пунолетни, пословно способни давалац пре смрти томе није усмено или у писменом облику за живота противио или се томе противи његова породица, односно наследници. Наведени модел претпостављене сагласности имплементирало је једанаест земаља Европе.

У важећем закону примењен је модел информисане сагласности по коме је грађанину дата могућност да да пристанак за даривање органа, у писменом облику и уз обавезно присуство сведока. Као доказ да су пристали да дају орган даје им се донаторска картица. Али, по актуелном закону, чак и ако особа за живота има донаторску картицу, чланови породице након смрти могли су да одбију да потпишу сагласност за узимање органа, тако да иако има 130.000 људи са потписаним донаторским картицама тај број се своди на 30.000.

Моје колеге ће у расправи говорити о овом закону, ја бих само навела да се и овим законом уређује вршење инспекцијског надзора, који ће обављати Управа за биомедицину. Закон прописује и доношење програма пресађивања људских органа, који ће бити јединствен на територији Србије, а утврђује и поделу установа на оне за даривање органа, односно установе за пресађивање органа.

Давање људских органа је добровољно и без финансијске надокнаде. Примена овог начина лечења, односно пресађивање људских органа врши се само када је то медицински оправдано, односно када је то најповољнији начин лечења. Закон налаже поштовање начела једнаке доступности људских органа сваком лицу код кога је постављена индикација за пресађивање, без дискриминације.

Наравно да није довољно само да се донесе квалитетан закон, већ је неопходно да се кроз националну стратегију обезбеди довољан број донорских болница, али и довољан број обучених стручњака, анестезиолога, неуролога, неурохирурга, електрофизиолога, који могу да ураде дијагнозу мождане смрти.

Овај предлог закона је потпуно усаглашен са директивама ЕУ.

Трећи закон који је данас на дневном реду је Предлог закона о изменама и допунама Закона о психоактивним контролисаним супстанцама.

Производња и кријумчарење психоактивних контролисаних супстанци, нажалост, представља најдоминантнији и најпрофитабилнији облик криминала у свету.

С друге стране, Република Србија се, с обзиром на њен географски положај, користи као транзитно подручје за промет наркотика. Велика доступност марихуане на локалном тржишту последица је тога да се Србија налази на централној балканској рути за кријумчарење марихуане. У последње време

суочавамо се са порастом злоупотребе и бројних синтетичких дрога на подручју наше земље. Сведоци смо, нажалост, неколико смртних случајева младих људи због злоупотребе ових наркотика. Ради заштите младих од употребе синтетичких дрога и нових психоактивних супстанци, морају се спроводити континуиране превентивне активности. Из тих разлога значајно је и у области законодавства пратити нове појаве и процесе у области производње и нелегалног промета наркотика, који све више уништавају здравље и животе људи, нарочито младе генерације.

Предложени закон дефинише појам нове психоактивне супстанце.

Предвиђа се и да Влада образује комисију за психоактивне контролисане супстанце ради усклађивања стручних ставова у области психоактивних контролисаних супстанци, коју чине представници министарстава здравља, просвете, унутрашњих послова, за рад, социјалну политику, омладину и други.

Значајно је оснивање националног центра за мониторинг дрога и зависности од дрога, који обавља послове који се односе на систем раног упозоравања у циљу брзе размене података о производњи, трговини, употреби и ризицима од појаве нових психоактивних супстанци, да би се правовремено реаговало и спречиле њихове штетне последице.

У Министарству за унутрашње послове одређује се национална контактна тачка за пренос и анализу узорака заплећених психоактивних контролисаних супстанци.

Министар доноси решење којим одређује референтну лабораторију за идентификацију и испитивање психоактивних контролисаних супстанци. Ова лабораторија врши послове раног упозоравања о појави нових психоактивних супстанци и без одлагања обавештава Министарство здравља, које о томе обавештава Европски центар за праћење дрога и зависности од дрога.

Закон одређује и начин уништавања психоактивних контролисаних супстанци након одузимања уколико оне не могу да се употребе као сировина за производњу или у друге сврхе, као и начин њиховог уступања или продаје ако могу да се употребе као сировина за производњу или у друге сврхе. Средства која су стечена на овај начин приход су буџета Републике Србије.

Верујемо да ће измена овог закона значајно допринети смањењу дистрибуције наркотика као и употребе психоактивних супстанци. Апелујем и овом приликом на све надлежне органе да предузимају све мере којима се може спречити наркоманија и њене тешке последице, пре свега по младу генерацију.

Посланичка група СПС ће у дану за гласање подржати све предложене законе. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ (Владимир Маринковић): Хвала.

Реч има народни посланик Санда Рашковић Ивић.

Изволите.

САНДА РАШКОВИЋ ИВИЋ: Хвала, господине председавајући.

Господине министре, поштовани гости из Министарства, даме и господо народни посланици, има заиста јако пуно тачака и тешко је о свему говорити. Ја ћу гледати да се осврнем на неколико.

Пре свега, ја сам медицинарка, нисам правник, али ћу почети од именовања судија. Ту ћете се можда изненадити, али наша посланичка група подржава и сматрамо да сви предлози за избор нових судија, који су из реда судијских помоћника у већини, који су доста искусни људи, чак кажу колеге с којима сам се консултовала и превише искусни, што је свакако добро... То је у ствари једини пут да се судије бирају онда када је први избор у питању.

По ономе што ми је речено, изгледа да нема ниједног који је из Правосудне академије. Ви ме исправите ако... Двоје? Добро. Ми свакако имамо поверења у предлоге које је потписао судија Милојевић, којег изузетно ценимо.

Сада бих прешла на тзв. медицинске законе, које је овде представљао министар Лончар, и даћу неколико коментара. Пре свега, читајући те законе, нисам могла да се отнем утиску да се и код ових закона ради о приличној централизацији, акумулацији моћи у рукама министра здравља. У закону о људским ћелијама и ткивима имамо 59 чланова и ту се успоставља надлежност министра за све и свашта; конкретно, у 18 чланова имамо да министар углавном нешто прописује и доноси.

Ја ћу прочитати неке од оних које сам извадила: то су услови у погледу кадра, простора, опреме, система квалитета и други услови за обављање послова у области људских ћелија и ткива. Потом, то су национални стандарди квалитета, ближи услови о раду регистра давалаца у погледу простора, опреме и кадра, начин вођења републичке листе чекања, ближи услови и начини за одабир најподударнијег примаоца и доделу узетих људских ћелија и ткива, начини и услови одабира и процене здравственог стања живог даваоца људских ћелија и ткива. Потом, министар одређује садржај и облик обрасца пристанка на давање ћелија и ткива живог даваоца ћелија и ткива, као и обрасца опозива пристанка. Потом, министар одређује начин уништења, односно употребе преосталих људских ћелија и ткива након обављених терапијских поступака, као и програм промоције добровољног даваштва људских ћелија и ткива. Такође, министар се појављује као другостепени орган у жалбеним поступцима. Значи, овде бисмо могли рећи да је министар прави *one man show*.

У закону о пресађивању људских органа, где имамо 58 чланова, имамо 20 чланова који такође стављају моћ, апсолутну моћ у министрове руке. Један од њих је и о Управи за биомедицину, где министар именује и директора и помоћнике Управе за медицину који му одговарају, тако да је ово прилична централизација.

Наравно, отвара се и могућност за коруптивно деловање у неким члановима. Рецимо, најупечатљивија одредба је у члану 41. закона о људским ткивима, где се између осталог предвиђа следеће: „Директор Управе за биомедицину даје дозволу за сваки појединачни случај увоза, односно извоза људских ћелија, ценећи оправданост извоза, односно увоза“.

Е сад, ја се питам – и очекујем, господине министре, од вас одговор – на основу којих критеријума ће директор Управе за биомедицину ценити оправданост извоза односно увоза људских ћелија. Ако се вратимо на претходну тезу, ви ћете се као министар здравља, коме он одговара за свој рад, бавити тиме, па вас онда молим да кажете који ће то бити критеријуми које сте ви прописали, којих ћете се ви, односно ваш постављени директор Управе за биомедицину држати.

Такође, што се тиче Управе за биомедицину, тамо каже – директор Управе за биомедицину издаје дозволу за послове из области људских ћелија и ткива, као и из области пресађивања људских органа, и то на неодређено време, и исту може да одузме. Овде такође некако видим да се отварају врата за могућност корупције.

У оба закона помиње се инспекцијски надзор над обављањем делатности. Каже, обавља се континуирано, а најмање једном у две године. Значи, шта је то континуирано једном у две године, или је континуирано... Шта значи тај континуирани инспекцијски надзор? Јер ако је инспекцијски надзор за овако деликатну област једном у две године, мени се чини да је то исувише мало.

Што се тиче другог закона, односно закона о трансплантацији, одмах морам да вам кажем да сам ја својевремено радила као део тима за трансплантацију органа као психијатар јер потребна је, наравно, и психолошка подршка. Ако ме питате да ли сам за трансплантацију, да, наравно. Да ли сам за промоцију донаторства? Да, наравно. Оно што највише проблематизује овај закон јесте члан 23, који каже да ће сваки грађанин Србије бити потенцијални давалац органа уколико се томе изричито не успротиви током свог живота.

Знамо да и у земљама које су чланице Евротранспланта имамо тзв. претпостављену сагласност, која се сада законски предлаже, а против чега смо моја посланичка група и ја. Значи, имате Аустрију, Хрватску, Шпанију, где је претпостављена сагласност законски решена. Међутим, има и земаља које су чланице Евротранспланта, као што су Немачка или Италија, где немамо претпостављену сагласност. Спремајући се за овај разговор данас односно ову расправу, видела сам да постоје државе које се залажу за тзв. *opt-in*, а то би било да постоји писмена сагласност самог човека да добије донаторску картицу и да тиме постане донор, и *opt-out*, односно ова претпостављена сагласност. *Opt-in* земље су, рецимо, Сједињене Америчке Државе, где се направи највише трансплантација, Немачка такође, а *opt-out* су ове земље које сам поменула.

Наша посланичка група тражила је и амандмански промене. Сматрамо да је ова претпостављена сагласност јако опасна јер може да отвори пут ка корупцији, може да отвори пут ка мафији.

Ово не кажем зато што сам параноидна па сад мислим да ће неко да трчи по Србији, убија људе и продаје органе. Али, господине министре, видите, ми још увек имамо нерешен проблем несталих беба. Ми не можемо ништа да урадимо по том питању, деца су крадена, одношена из породилишта. То нису радили ни радници, ни сељаци, то су, нажалост, радиле наше колеге, из нашег еснафа, лекари и други здравствени радници. Наравно, огромна већина људи у нашем еснафу су сјајни, добри људи, посвећени свом послу, али довољно је да имате једног, двоје или двојицу таквих и онда да вам цела ствар падне у воду.

Људи чекају и у иностранству по пет или десет година на орган, чак и у оним земљама у којима имате јако много трансплантација и у којима је трансплантација један од најнормалнијих, да не кажем рутинских, медицинских захвата. Међутим, имате ситуацију да је један Рокфелер имао седам пута трансплантацију, ни мање ни више него седам пута му је трансплантирано срце.

Значи, поставља се проблем како поверовати у поштене намере баш свих и баш у сваком тренутку, поготово ако знамо да су људи кварљиви и да нисмо направили систем који би могао да осигура потпуну безбедност људи који су донори органа, поготово код ове претпостављене сагласности. Ви врло добро знате да сада с овим системом где се о сваком пацијенту све зна, где се зна и његова крвна група, овај први елиминациони фактор, а то је крвна група код потенцијалног донора органа, ако је то познато, онда и то негде отвара врата коруптивности. Плашим се да би заиста могло да се деси да се у нашој земљи, која је прилично неуређена и где има доста криминала, и трансплантација органа, која је сама по себи изузетно хумана и племенита ствар, не претвори у сафари на људе уколико немамо неки систем који ће то заиста да спречава.

На крају бих завршила, Фројд је рекао – ништа није случајно, па тако, ево, није случајно ни то да ми данас разговарамо, и сутра ћемо разговарати, целе ове недеље, о овим законима, међу којима је и овај закон о трансплантацији. Сутра се председник Вучић састаје са Хашимом Тачијем, који је такође некако, по извештајима и налазима Дика Мартија, имао везе са трансплантацијом, али српских органа, у „жутој кући“. Наравно, нико не каже да је он био тај који је ту био главни, али је свакако окретао главу на другу страну. Занима ме да ли ће председник Вучић поменути оно што се дешавало у „жутој кући“ господину, односно тзв. председнику тзв. Косова сутра на том састанку.

Нажалост, ми нисмо доживели... Ово је Девета посебна седница, причамо о здравственим законима, важно је јер су људски животи у питању, али би било добро, било би лепо и било би поштено да смо имали једну седницу која је посвећена Косову и Метохији. Хвала вам на пажњи.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала вама.

Реч има министар др Златибор Лончар.

Изволите, министре.

ЗЛАТИБОР ЛОНЧАР: Захваљујем се на вашем виђењу ових закона. Мој први утисак је, што се тиче закона, у првом делу када сте се обраћали, да сте мање-више сагласни с тим законима, једина вам је дилема што неке ствари потписује министар. Неко мора да потпише, не можете да имате ствари које нико неће да потпише, онда оне не би важиле и мислим да је то сасвим јасно.

Оно што сте рекли за биомедицину, да министар бира... Министар предлаже, Влада бира, именује директора и људе у биомедицини.

Поставили сте питање који су услови, како ће се одређивати шта може од органа да се увезе, извезе и остало. Морам да вам кажем да је то струка одредила, тачно је прописала строга правила по којима то може да се ради. Постоје строге процедуре узете из искуства оних земаља које имају најбоље искуство и које су имале најмање проблема с тим. Значи, то је једна ствар која је строго стручна, која нема везе ни са политиком, ни са било чим. Циљ је крајње једноставан – да помогнете неком ко чека на орган ако се указала шанса, ако можете да увезете, конкретно мислимо на рожњачу или на нешто. Имамо доста људи који чекају и имамо земље које имају у вишку те рожњаче, а нашим људима би много значило да се то уради и да им се реши проблем вида. Значи, струка, изричито струка је прописала и дефинисала све те ствари које морају да се ураде.

Следеће питање сте поставили везано за инспекцију и инспекцијски надзор. Да појасним, инспекцијски надзор иде сваке две године, улази инспекција, ако је све у реду. На сваких шест месеци установе су обавезне да дају извештаје. Уколико се деси било какав приговор на установу, истог момента излази инспекција. Ово је, значи, само када нема никаквих проблема, када тај процес иде, када су извештаји добри, када нема никаквих примедба, али и тада се излази на две године да се све преконтролише. Значи, то је суштина приче.

Што се тиче сагласности, мислим да је сада много једноставније. Имали сте процедуру: идете да потпишете сагласност да хоћете, па да имате сведока, па да добијете донорску картицу, па да улазите у систем. Сада, да разјаснимо, после овог закона, ако се усвоји, свако може да седне и напише директно Управи за биомедицину – нисам сагласан с тим, ја сам тај и тај, моји подаци су ти, и истог момента је заведен као неко ко није сагласан да сутра буде донор у случају да испуњава услове за то. Значи, то је један вид, да најједноставније на парчету папира пошаљете своје податке и кажете да нисте сагласни. Или да дођете до Управе за биомедицину ако сте ту негде, да усмено дате изјаву да нисте сагласни, и ту више никаквог проблема нема.

Ми имамо проблем. Драго ми је да кажете да сте били у тиму за трансплантацију и надам се да сте видели колико то значи људима који годинама

чекају, којима је то једина шанса за живот, када добију тај орган. Значи, тих људи који чекају има преко 2.000 у Србији. Једноставно, треба тим људима рећи шта држава ради, јер је њихова једина шанса да преживе ако добију орган. То је једини разлог зашто се ради.

Поменули сте нестале бебе. У последњих не знам колико година нисмо имали ниједан случај несталих беба. Апсолутно сам сагласан да се испита све што је било пре 30, 40, 50, 60 година. Немамо никакав проблем. Сву подршку дајемо да се то испита и да се утврди, да се једном стави тачка на то. Али оно што је битно, урадили смо све што је неопходно да то не може да се деси сада: и са дуплим евиденцијама, и са протоколима, и са камерама, са свим оним стварима. И драго ми је да се те ствари не дешавају и да не постоје инсинуације да негде у Србији то данас може да се деси. Извукли смо неку поуку. Понављам, сагласан сам и сву подршку дајемо да се то испита.

Поставили сте питање да ли постоји могућност да дође до неке злоупотребе. Били сте у тиму за трансплантацију. Ако само мало вратите филм, само се сетите колико је људи неопходно да учествује у томе да бисте одрадили и експлантацију и трансплантацију. То је минимум двадесет или тридесет људи ако хоћете да тај процес успе. Ако мислите да у Србији можете да урадите тако нешто, да 20-30 људи учествује у томе, ја вам сад најодговорније тврдим да мислим да је то немогуће.

(Народни посланик Санда Рашковић Ивић додајује.)

Доћи ћу до тога. Причам о овом закону и овоме што се дешава. Причамо о једном ипак уређеном друштву, где није реално да се такве ствари десе. Један од разлога зашто сређујемо ово, стављамо све у један систем, јесте да случајно не може да дође до било каквог кршења процедуре или било чега. Свима који иоле прочитају ово, и површно, јасно је да није реално да се то дешава.

Прво сте похвалили Америку да има изванредан систем, а онда сте рекли да је Рокфелер седам пута трансплантирао срце. Да ли је добар систем у Америци или је Рокфелер лош, за шта се опредељујете? Само се одлучите које је. Значи, нема никакве везе с нама, то је део система.

Поменули сте да су подаци у ИЗИС-у, да је крвна група сасвим довољна. Били сте у тиму, знате да није довољно да имате нечију крвну групу да бисте могли да знате да ли је неко давалац. Да разбијемо све илузије, да не мисле људи да нешто постоји.

Закон се доноси да би се направио систем и да он функционише по примеру оних земаља које имају искуства и немају проблеме.

Што се тиче „жуте куће“, оно што сигурно могу да вам кажем, председник ће инсистирати на томе, ни у једном моменту нећемо одустати од тога, колико је то могуће да имамо утицаја на људе који ће да воде сутра тај поступак. Колико знам, већ је одрађен предистражни поступак и све је спремно да се то ради.

Сигуран сам да то не може да се сакрије и да ће изаћи на светлост дана шта је и како рађено. У сваком случају, ни председник ни Влада неће одустати од тога, снажно ће инсистирати да се то реши. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, министре.

Реч има народни посланик др Муамер Бачевац.

Изволите, др Бачевац.

МУАМЕР БАЧЕВАЦ: Уважене колегинице и колеге, уважени министре и чланови кабинета, уважени гости, уважени грађани Републике Србије, наравно да желим да дам на почетку осврт на ове медицинске законе. С обзиром на то да долазим из медицинске бранше, желим да нагласим значај, вредност и тренутак за доношење оваквих закона.

Пре свега, закони који су данас пред нама и за које сматрам да ће бити усвојени једногласно јесу сигнал да је наше друштво спремно да покаже највиши ниво хуманости, али је то истовремено и порука грађанима Републике Србије да држава настоји да оснажи овај изузетно важан институт, институт пресађивања органа, као стандардну терапијску процедуру.

Господо, трансплантација је терапијска опција, то запамтите увек и увек пођите од тога, која је предвиђена за најтеже болеснике, по правилу младе људе, којима се на тај начин продужава живот или којима се на тај начин омогућава наставак живота. Господо, то су углавном млади људи, углавном са урођеним болестима, ни криви ни дужни, који једино на овај начин могу добити шансу.

Мени је жао, али мислим да оно што сам чуо малопре није на правом путу и даћу аргументацију за неке аргументе које смо малопре чули. Наиме, мислим да је претходни закон био веома лош, да практично није уважио менталитет становништва, комплетног балканског, и да је управо претпостављена сагласност донорства била нешто апсолутно погрешно, што је довело Србију да буде задња на листи донорства у ЕУ. То је нешто што је угрозило и, верујем, спречило излечење великог броја младих људи и пацијената.

Много је, заиста, предрасуда и недоумица које прате трансплантацију. Полемике трају последњих педесет година, од када је уведена као терапијски принцип трансплантација солидних органа; оне се јављају и у свету, а нарочито код нас.

Сигурно је најбољи квалитет овог закона управо увођење модела претпостављене сагласности, а укидање модела тзв. информисане сагласности и тзв. донаторских картица, који је донео поразне резултате у нашој земљи. Број давалаца на милион становника тренутно у Србији износи пет – мисли се на кадаверске донације, значи ситуације у којима се десила можда смрт – док је то у земљама које примењују овај други систем који желимо данас да инсталирамо

у наш закон 35%, чак 40% у земљама у окружењу као што су Хрватска, Шпанија итд., што је изузетно лоша ствар.

Знате да смо последњих година у сталној кампањи, да скоро сваки други Дневник РТС-а (најгледанија емисија коју тренутно имамо) доноси причу о донорству, а да то и даље не даје резултате. Није ми јасно да чујем неког да буде против оваквог вида, који је дао толико добрих резултата у Европи. Па и Хрватска је имала исте проблеме док није увела овај систем; и неке земље Европске уније су имале, па су данас лидери на том пољу. Апсолутно не постоји никаква аргументација, осим ако не приђете управо фројдовски, да из ваше подсвести излазе неке ствари које не би требало да буду аргумент.

У сваком случају, у Србији сваке године умре тридесет болесника чекајући орган за трансплантацију. Кардиолог сам, знам, и често имам случајеве људи који чекају трансплантацију срца, за које је то једина интервенција која им може спасти живот. Једно такво искуство, један разговор са једним таквим пацијентом био би вам довољан да без икаквог размишљања, гледајући само резултате околних држава, подржите један овакав закон.

Рећи ћу вам да смо нпр. 2010. године имали сто трансплантација. Код нас се углавном изводе трансплантације са живих људи, веома мало са кадавера, што управо желимо да мењамо овим законом, али наш Клинички центар Србије 90% свих својих трансплантација врши са кадавера. На шта нас то наводи? Наводи нас на закључак да су наши лекари, наши тимови апсолутно спремни. Верујем, у егалу и да су чак у неким областима напреднији него већина лекара који врше трансплантације у окружењу.

Ако знамо да тренутно 2.000 људи у Србији чека трансплантацију, јасно нам је зашто ово законско решење треба усвојити. На пример, 2015. године је било само 15 донора и успели смо да обавимо 32 трансплантације бубрега, седам трансплантација јетре, пет срца. Нажалост, 2016. године, због разлога о којима данас причамо, извршена је само једна трансплантација срца. То је нешто што ће овај закон променити.

Желим да кажем да најквалитетнији део овог закона јесте управо прелазак на претпостављену сагласност донорства, односно на то да смо сви донори осим ако се не одредимо другачије. Не видим хуманије и потребније ствари у овом друштву од једног таквог алтруизма, једне такве солидарности и једне такве подршке.

С друге стране, неће бити никаквих манипулација. Мислим да немате и не треба нико да има дилему у Србији, јер и даље се задржава институт да породица може и након смрти да забрани трансплантацију. Не укида се ниједно право које је постојало у прошлом закону. Једноставно, ми људи смо такви по природи, нисмо ажурни: ако неко и има жељу, он се не пријави и не постане донор, заузет својим пословима, заузет неким другим стварима које су му у том тренутку важне,

не постане донор. Ово је начин и механизам да проширимо капацитет донорства и подигнемо га на највећи ниво.

Малопре сам такође чуо једну ствар коју не желим да прихватим, а то је да се замера министру да буде домаћин у својој кући. Извините, молим вас, ако тражите одговорност, онда дајте и надлежности. Ако прво критикујемо министра, мислим да је најприродније да он одговара за све што се ради у његовом министарству. Не видим ништа природније него да министар буде информисан о свим стварима које се дешавају, о свим групама; па и нека потписује све обичне документе које доносе или о којима одлучују други, то је мени довољно да знам да он контролише све ствари. На крају, тај лидерски и председнички систем се показао у садашњости као најбољи модел. Мислим да је то модел којим се, давањем одговорности и надлежности, може смањити корупција, јер ако је фокус и контрола на једном човеку, а сви ми контролишемо тог једног човека, мислим да се смањује могућност корупције и злоупотребе која би се могла десити.

Циљ доношења овог јако доброг закона јесте, пре свега, повећање броја кадаверичних и броја успешно обављених трансплантација и пресађивања људских органа. Рекох да су у свету најчешће трансплантације са кадавера и да је то нешто што треба похвалити.

Још једном да се вратим на ону бројку: 2.000 људи тренутно у Србији чека трансплантацију и 30 људи, углавном младих, сваке године умре. Господо, то је сасвим довољан податак да нас преокрене да нешто мењамо. А подсетићу вас да је овај закон апсолутно усклађен са законима ЕУ и са здравственим системима већине европских земаља које су постигле највећи успех на пољу трансплантације. Морамо врло брзо подићи број трансплантација са пет на десет, и више, јер је то један од основних, први предуслов да уђемо у Евротрансплант и да учествујемо у међународној сарадњи, размени искустава, али и размени пацијената.

Данас се чека на трансплантацију рожњаче (око хиљаду људи), на трансплантацију бубрега (хиљаду људи), трансплантацију срца чека заиста велики број људи, трансплантацију јетре чека велики број људи, углавном су то урођене болести, и то је нешто што морамо мењати. Најтеже је извести трансплантацију јетре (то министар добро зна јер је то његова област), то су најдуже интервенције, најзахтевније, али сам убеђен да на том пољу имамо најбоље стручњаке, и у Нишу и у Београду, и да смо у врху европских трансплантера јетре по искуству и оперативној способности. Трансплантације срца су такође тешке, али се нажалост најчешће дешава одбацивање калема. По дуготрајности, морам да кажем да су трансплантације бубрега нешто што најдуже траје. Имао сам искуства у Клиничком центру да имам пацијенткињу која 25 година има трансплантиран бубрег и живи потпуно уредно, једним нормалним животом.

Подсећам на податке, које је навела и колегиница, да су заиста огромне своте новца које се издвајају за ове болеснике и да ћемо трансплантацијом олакшати здравственом систему да буде конкурентнији и смањити трошкове које имају сви грађани Србије. Ви знате да једна интервенција кошта, ако се трансплантација изводи у приватној режији, а имам и таквих пацијената, који долазе на одржавање у наш клинички систем, у наш здравствени систем, а платили су трансплантацију у Индији, Русији, Кини итд., да обично трансплантација јетре кошта од 130.000 до 150.000 евра. Значи, ради се о великим свотама и ми у нашем здравственом систему само повећавањем броја донатора можемо многим нашим грађанима изаћи у сусрет.

Ми се боримо против беле куге конкретним предлозима, а мислим да је и ово начин да сачувамо своје становништво и решимо његове здравствене проблеме.

Предлог закона о примени људских ћелија и ткива на прецизан начин дефинише здравствене установе које могу поднети захтев за обављање делатности из области ћелија и ткива и које могу бити банке, укључујући све услове које морају да испуне да би добиле дозволу.

И један и други закон на веома квалитетан начин праве поделу оних институција које ће бити донори, тзв. донорских болница, и проширују њихов опсег са четрнаест, чини ми се, институција; донори могу бити све оне болнице, све оне установе које имају јединицу интензивне неге. Значи, скоро цела Србија може бити покривена и може донирати органе. То је начин да проширимо капацитете донорства у Србији. Такође, одређује се да терцијарне установе, оних наших пет значајних терцијарних установа, клиничких центара, и даље буду трансплантациони центри. Јасно су расподељене улоге и мислим да је било каква злоупотреба немогућа.

Чули смо малопре да министар каже 20-30 људи; мислим да мање од сто људи не може да учествује у једном трансплантационом акту, јер се ту јављају координатори, па се повезују информатичари, па правне службе, па се читају разни кодови, па се алармирају људи који узимају органе, па се припремају екипе које ће да врше трансплантацију, па оне које ће да врше транспорт, па су потребни специјални услови за транспорт јер је брзина ту јако битна... Мислим да је стотинак људи који обухватају ове процесе најбољи гарант да не може доћи ни до какве злоупотребе.

На крају, не знам да ли сте видели али у закону децидно пише да уколико лекар примети да постоје можда некакве зле намере, односно некаква могућност да је плаћен тај орган, у сваком тренутку може да обустави дату процедуру.

Код нас је трансплантација бесплатна, потпуно солидарна, уводимо јединствен информациони систем у којем ће све бити јасно и транспарентно, по медицинским индикацијама, по потреби и другим стварима, апсолутно хумано и

на начин који је апсолутно транспарентан. Стога морам да кажем да бих као лекар био разочаран ако не бисмо имали апсолутну подршку овом закону, јер мислим да су ови закони антиполитички, да у њима нема никакве политике, да су строго професионални и да их треба подржати сваки разуман човек којем се придаје било каква одговорност у овој држави.

Трећи закон о којем говоримо, о психоактивним супстанцама, такође је тренутно за нас јако битан, идемо укорак с временом. Нагласићу и подсетићу да су приређивачи овог закона имали консултанта из европских институција, за којег кажу да је био јако учинковит и да је помогао да овај закон буде јако савремен и делотворан.

Вероватно је најзначајније то што уводимо центар за мониторинг дрога, јер сваким даном све више супстанци бива коришћено као дрога, са све тежим исходом и све тежим лошим ефектима по здравље људи који их конзумирају. Тај систем за рано упозоравање је круцијалан и драго ми је што га установљавамо иако знам да су центри за мониторинг у неком виду постојали и досад, али овај начин, кроз законодавни оквир, вероватно је најбољи и треба наставити. Сазнање да одређена супстанца може бити изузетно токсична дрога, њена појава на одређеном терену и сам мониторинг уопште није крај, него је то информација која ће нам заиста помоћи да предвидимо шта се може десити и да на време упозоримо на могуће последице. Овај систем ће бити у вези не само са медицинским институцијама већ и са полицијом, правосудјем; они ће међусобно размењивати информације у циљу смањења психоактивних супстанци, односно њихове злоупотребе на терену.

Служба за пренос и анализу заплених психоактивних супстанци ће као позитивне ефекте имати ефикаснију контролу злоупотребе и помоћ у кривичним истрагама, па чак и ван територије Републике Србије.

Обезбеђивање услова за узроковање и складиштење одузетих психоактивних супстанци имаће позитиван ефекат на повећану безбедност као и заштиту здравља и животне средине од последица штетног дејства психоактивних супстанци.

У сваком смислу, закључујем, ови закону су јако добри. Ми из Социјалдемократске партије Србије смо посебно мотивисани да што пре ступе на снагу и у дану за гласање ћемо им дати апсолутну подршку. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, др Бачевац.

Реч има проф. др Жарко Кораћ.

Изволите.

ЖАРКО КОРАЋ: Мислим да нема никаквог разлога, наравно сваки посланик и свака посланичка група одлучује за себе, да се не подрже ова три закона, они јесу корисни за грађане Србије.

Могло би се рећи да су прва два закона суштински закаснела. Ми немамо, нажалост, развијен тај систем донорства органа; постоји један отпор у јавности. Претпостављам да је чињеница да са оваквим закашњењем то доносимо заправо условљена ставом друштва да је то нешто што није, како бих рекао, ни на који начин од стране струке (значи, наших колега лекара, здравствених установа)... Ја њу кривим пре свега јер није на неки начин просвећивала људе (немам другу реч него просвећивање људи), здравствено образовала, како се некад говорило, да схвате корист од тога. Јер без обзира на то што је релативно мали број тих органа и релативно мали број људи који прихватају, то је последње средство, које често спасава људима живот, или им враћа вид или нешто слично; значи, испољава оно што је основна хумана функција медицине а то је да се неком врати здравље, да му се поправи здравље и да се човеку омогући да функционише у друштву. Мени је жао што у нашем друштву не постоји тај неки општи став.

Има, наравно, земаља у Европи и свету где је то врло развијено, много људи има те картице и много људи вам каже, нарочито млађи људи, да су спремни или су одлучили да у случају несреће или нечег другог завештају своје органе. Посебно то некада чујете као став породице у целини.

Дакле, када се ова два закона донесу, говорим о прва два закона која су практично једна целина, било би неопходно... То увек недостаје код нас, донесе се закон... Ви знате, Скупштина има две функције – прву увек испуњава, али другу врло ретко – једна је доношење закона, а друга је контрола спровођења закона. Скупштина има и контролну функцију, која се често код нас у Србији не врши, традиционално, не мислим у овој власти него уопште.

Значи, било би занимљиво пратити колико је овај закон заправо променио ствари, али то неће моћи без неке организоване акције друштва, пре свега Министарства здравља или сличних институција. Дакле, потребно је... Навео сам пример, када смо говорили на Одбору, да је пре низа година, за време министра Томице Милосављевића, била једна акција против пушења – ми имамо врло велики проценат пушача – која није дала неке резултате, али је идеја била добра. Значи, била је идеја да се преко билборда, акција, огласа у новинама покуша да се смањи број пушача.

Ја имам врло непријатну идеју да држави, и то свакој држави, власти у овој држави, није баш много стало до тога иако су здравствене последице пушења катастрофалне, али, наравно, буџет се јако много пуни из пореза на дуван. Било је тренутака деведесетих година када се наш буџет, такав какав је био, пунио готово стопостотно из пореза на дуван и пореза на гориво, акциза. Веровали или не, бар пола буџета је пуњено на та два начина зато што није било никакве финансијске дисциплине у држави.

Али неопходно је ипак имати с овим једну акцију, и мени је жао што то није у пакету. Не знам у ком правном смислу би се то могло, али да уз доношење

закона имамо једну перманентну акцију да се људима објашњава, нарочито млађим људима, то није никаква срамота, то је нешто јако хумано, да је донорство изразито хумано и да ви у ствари помажете некоме да преживи или да здравствено функционише или да буде пуноправни грађанин друштва, а не да буде инвалид и млад оде у пензију, да му се врати живот који би био заиста вредан. Значи, мени то једино недостаје. Ви ћете рећи – добро, закон не може тиме да се бави. Знам, али онда закон неће сам по себи променити, *ipso facto*, значи имате закон, закон је закон, он мора да се примењује.

Што се тиче трећег закона, који успоставља тај мониторинг, то је потпуно у реду, то је корисно. У образложењу закона дати подаци су мени били врло занимљиви пошто нешто више знам о томе; неки подаци су дубоко тачни, о неким подацима би, чини ми се, могло да се расправља. Али није то битно, одмах да кажем, нити се залажем за такву расправу. Мислим да је дрога јефтинија, мислим да је почетак узимања неких дрога на много нижем узрасту. Изнесени су ту неки подаци који су мене мало збунили. Не знам одакле су, претпостављам да су добијени из неког истраживања, али то истраживање није било потпуно или није било на довољно великом или чак квалитетно урађеном узорку.

У сваком случају, то није поента, поента је да имамо константан пораст болести зависности и да почињу све раније и да смо ми на рути проласка дрога и да не можемо да затварамо пред тим очи. Онда се постављају, о томе сам говорио, два приоритета. Први је, ако имате судске процесе у којима се оптужују људи за врло озбиљну улогу у дистрибуцији дрога, увозу дрога... Па, како смо видели, први пут се наши појављују као купци у Колумбији, директно, значи остварују сами везу, трансатлантску, узимају тамо, купују, јер је хероин заменио кокаин као „финија“ дрога, иако моје колеге психијатри и клинички психолози одлично знају да је апстиненцијална криза код уживалаца кокаина гора него код хероина, она је много агресивнија, много виолентнија, то знају колеге које се тиме непосредно баве. Не могу такви процеси бити ствар таблоида и гурнути негде у запећак друштва. Ви дајете онда један пример друштву да хоће да се обрачуна с тим великим увозницима и шверцерима. Ви не можете развлачити случај Шарић унедоглед разним опструкцијама, које су некада ствар правосуђа, али не може друштво да се прави да је индиферентно зато што постоје озбиљне политичке конотације тог случаја. То је један драстичан случај хијена и криминалаца. То су хијене, молим вас! Врло пажљиво бирам речи. То су хијене које хоће да трују децу да би оствариле енормне профите.

Апсолутно никакве симпатије људске, грам немам за људе који се тиме баве. Они хоће да остваре екстрапрофит и њих уопште не интересује здравље и добробит пре свега деце у овој земљи. Они су убице наше деце, ето тако, просто да кажем. Јер свако ко је радио са болестима зависности зна како је тешко и колико времена треба и колико напора породице да би се зависник, или млад

човек, ради се о болести зависности, да би се то санирало, да би он оздравио. То је процес који траје и никада у суштини не завршава, јер ми говоримо о тзв. залечењу, никада о излечењу. То је једна посебна врста болести. Дакле, никакве симпатије немам људске, сматрам да треба драстично кажњавати, у складу са законом. Међутим, наше друштво то нема као приоритет.

Наравно, колеге из Министарства здравља ће рећи – па шта ми с тим имамо. Тачно, ви немате у неком суштинском смислу, али друштво има и држава има, па и Влада која води политику једне државе. Треба неки приоритет Министарство... Када ви рафинирате те законе, када правите тај центар, када шаљете податке, када проверавате која дрога се појавила, када нарочито водите рачуна о новим синтетичким дрогама, све је то исправно, али немамо неку организовану друштвену акцију. Имали смо оно „Стоп, дрога не“ итд., али то су акције које морају бити перманентне и морате некада у неком тренутку...

Тек када су се појавиле богиње, онда је почело да реагује Министарство и Српско лекарско друштво, када је ствар дошла до дувара, када су почели угледни људи, тзв. угледни, да говоре да је вакцинација опасна, да ће људи да се заразе итд. Дакле, једна од основних тековина медицине 20. века проглашена је опасном за нашу децу. Тек онда када је проценат вакцинисане деце почео драстично да опада, укључујући Београд где је највећи број образованих људи суштински, е онда сте се ухватили за главу.

Не треба чекати, апсолутно је пораст болести зависности у Србији. Немојте ме сад терати, ја сам могао да узмем и податке од својих колега које се баве тиме. Постоји нешто што се зове, то је стручни назив, тамна бројка, и о томе можемо увек водити расправу. Значи, имате оно што је регистровано – то је иначе увек више у систему здравства него у полицији, у полицији имате мање бројеве. Притом, полиција узима у зависнике и дилере дроге, који нису увек зависници, могу и не морају бити, има их који нису уопште зависници. Полиција има те податке. Здравствени систем има веће цифре зато што, наравно, лекару долази човек и тражи помоћ, тражи третман и здравствени систем има веће. Али тај број је још већи од оног којим располаже здравствени систем. Ми не знамо колики је тај број. Тамна бројка је од три до пет пута већа од оне која је регистрована, дакле најмање је три пута већа, некада је у неком друштву и пет пута већа.

То значи да се свакако ради о великом броју. Сва истраживања код нас и у свету, пре свега у Европи, показују да прво конзумирање дроге и почетак зависности почиње врло рано, врло често не само старији разреди основне школе, него сад се иде чак и испод тога. Значи, ми имамо много разлога као друштво да имамо једну континуирану акцију против тога. Није то доцирање, није то соцреалистички модел здравог друштва, то није тачно. Сва друштва знају да то поткопава темељ.

Морам да вас упозорим, својевремено сам, стицајем околности, потписао те прве законе о БИА, када је направљена. Један од основних задатака БИА, у новим условима, јер то више није политичка полиција каква је била у нашој земљи 60 година, поред осталог јесте да се бори против дроге, дистрибуције дроге, увоза дроге и гајења дроге, зато што она разара друштвено биће, она озбиљно поткопава једно друштво. Имате земаља које имају такав проблем који је практично нерешив.

Дакле, још једном, замолио бих да увек када усвајамо законе... Неко ће рећи – па добро, ово је сад Скупштина, ми усвајамо закон, важно је да закон прође. И проћи ће, ја ћу гласати за њега, за сва три закона, али важно је да негде у закон уградимо и оно што је неопходно, а то је да дижемо друштвену свест и да људе на неки начин, ако могу тако да кажем, образујемо да је донорство корисно, а да су болести зависности катастрофалне. Иначе, по правилу не уништавају само зависника него и његову породицу, и то темељно. Значи, никада није у питању само зависник, обично је ту и његова непосредна породица, а да не говорим о свим осталим консеквенцама: ако ради, на послу, у школи итд.

Мени недостаје... Када имамо те велике теме, шта смо изградили, ауто-путеве, мостове, зграде, у реду, све је то неопходно, али мени недостају овакве ствари које поправљају наше друштво у неком суштинском смислу. Дакле, не можемо се бавити вакцинацијом онда када почну тзв. озбиљни и угледни људи да лупетају у неограниченим количинама да је вакцинација опасна иако је она једно од највећих достигнућа медицине 20. века. Ја сам рекао, онда немојте рећи за млеко да је пастеризовано пошто је то у част Луја Пастера, који је отац вакцине, онда користите другу реч. Да бисмо се захвалили Пастеру, рекли смо – пастеризовано млеко. Људи и не знају да је та реч од његовог имена. Значи, да му се захвалимо за тај велики допринос. Онда, рекох, немојте ни ту реч користити пошто је Пастер очигледно био битанга која је направила нешто да науди, посебно српском народу. И то је иначе најлуђе од свега – да се овде увозе вакцине које посебно таргетирају наше становништво. То је већ на нивоу теорије завере и параноја у чистијем облику.

Још једном, не видим разлог, политички увек може неко да гласа, то је стварно његов избор, али сами по себи ови закони јесу корисни за наше друштво; једина моја примедба је била за прва два да су закаснили, али знате како кажу – боље икад него никад. Значи, добро је да имамо данас те законе. Оно што мене брине и волео бих, тиме завршавам заиста, да у нашем друштву више људи прихвати став да је донирати орган јако хумано.

Недавно сам гледао један филм који је могао бити базиран на истинитој причи, мислим чак и да је био, о томе како једном човеку доводе једног младића и он не зна ко је... Мислим да удаје кћерку, и долази један младић и онда он каже – ви не знате ко је то?, он каже – не знам. Каже му – е то је младић коме је

пресађено срце вашег сина и он је дошао на свадбу ваше кћерке. Овај човек га гледа и каже – ти си сад мени као син, имаш срце мога сина.

Значи, спасавете некада живот, спасавете нечије здравље. Ја не знам шта човек може више у животу да уради него да неком другом помогне. Знам из разговора са људима око мене, нико неће баш да нападне, али људи кажу – добро, добро... Немају свест о томе да је то ужасно хуман гест и да је то много ако могу на овакав начин у неком тренутку да помогну некоме.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала, професоре Кораћ.

Реч има др Златибор Лончар, министар.

Изволите.

ЗЛАТИБОР ЛОНЧАР: Захваљујем се.

У већем делу се апсолутно слажем с вама. Ми имамо проблем свести код нас. Не знам да ли сте приметили да када год крену трансплантације, када год се повећа број донора, ми одједном у медијима имамо текстове да се негде у некој земљи десила злоупотреба, да се десило нешто и онда то постане тема. Али, једноставно, ми морамо да будемо јачи од тога и да успемо у томе.

Што се тиче друге ствари, праћење ефеката, то ће бити крајње једноставно, јер имаћете сваке године број донора, број трансплантација које су урађене и ту не може да се не види учинак. Да ли је он добар или лош, овакав или онакав, али он сваке године на крају године долази на видело.

Кампање... Захваљујем и овом приликом РТС-у, који већ дуги низ година сваке недеље води ту кампању; захваљујем се компанијама које су се укључиле прошле године и на најозбиљнији могући начин узеле искуства других земаља, радиле, али очигледно да све то није било довољно. Јесмо ми дошли до 90 и нешто трансплантација, што је много већи број него 2016. године, али то, сви се слажемо, није довољно.

Мислим да би ово требало да има ефекта и да сви морамо да радимо на томе да се промени та свест, иначе резултат неће бити добар. Можемо све ове законе сваки дан да мењамо и да нешто усаглашавамо, али ако људи не схватају да је ово хиљадама људи једини начин да преживе, да остану са својим породицама... Можете ви да имате много новца, можете да покушате да одете у неку другу државу, са доста новца, да покушате да урадите трансплантацију, али ни тамо нема довољно органа, ни то није гаранција да ћете доћи на ту листу чекања и да ће то бити урађено.

Према томе, молим све да схвате, ми немамо избора. Треба изаћи пред те људе и рећи им шта смо урадили, како смо урадили, да ли ће они преживети или неће преживети. То је једини начин, да ово погледамо само са те стране, да склонимо све друго. Јер ако се будемо бавили неким другим стварима, ишли у неку ширину, суштина ће се изгубити и ту никаквог ефекта неће бити.

Што се тиче дроге, ви видите шта се ради и како се ради. Имали смо сад ову акцију за Егзит, кренули смо с том кампањом „Музика да, дрога не“, нова комисија која је формирана при Влади. Могу вам рећи да су ефекти били одлични. Изузетно мали број, највише бисмо волели да није ни било људи који су се обратили лекару за то, али, буквално, један једини озбиљнији случај смо имали који је завршио у болници због комбинације алкохола и психоактивних супстанци. По сазнањима из полиције, никаквих инцидената није било на Егзиту. Заплењена је дрога у граду, није ушла на Егзит.

Мислим да ћемо наставити с тим. Као што смо са фестивалима, мислим да ћемо наставити и када су спортске манифестације у питању, домаће првенство, дерби, међународне утакмице, фудбал, кошарка или било шта друго где су млади у ризичној групи. Кренућемо са тим „Спорт да, дрога не“.

Оно што се слажем, то је да ћемо ми почети са децом од пет година, са њиховом едукацијом о различитим дрогама, психоактивним супстанцама, јер је процена стручњака који се тиме баве да је то период када мора да се крене са образовањем деце.

Нећемо имати апсолутно никакве милости нити разумевања за оне који продају дрогу и који убијају нашу децу за пар хиљада динара. И ову прилику користим да им поручим – боље нека нађу неки други посао, нека то више не раде, да продају дрогу, и то деци. Нећемо имати никакве милости према њима. Могу било шта друго да раде, али то не могу да раде, јер то нећемо гледати и то нећемо толерисати.

Поменули сте антивакцинални лоби и остало, морам да вас подсетим зашто смо дошли у ту ситуацију. Док је то трајало и када је падао обухват вакцинацијом, само вратите, имате могућност да вратите, једна од првих вести је била – окупљање антивакциналних лобија. Тако су почињале вести. И не само што су почињале тим, него су стављали и децу у први ред. Нико се није јавио, нико није хтео да реагује и каже. Кад смо рекли медијима да то не раде, да то нема везе ни са чим, испало је да је то неко мешање у медијску политику. Само вратите филм и видите како је било. То су биле ударне вести.

А да не причам о медијском простору за те неке, не знам ни како да их назовем, људе који немају везе са медицином, не знам ни чиме се баве, који су дали себи за право да коментаришу да се вакцинише и да се не вакцинише. Ни ту није било никакве реакције. Морали су родитељи деце и лекари да их туже, па је тек тада мало застало и тек сада имамо ефекте тога. Значи, причам вам само чињенице које постоје.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, министре.

Реч има народни посланик Александар Шешељ.

Изволите.

АЛЕКСАНДАР ШЕШЕЉ: Даме и господо народни посланици, понавља се ситуација коју имамо у српском парламенту већ један дужи период, а то је спајање разнородних тачака дневног реда у јединствену расправу. То је оно што је погубно за српски парламентаризам. Изгледа да у владајућој већини постоји мишљење да је квалитет Парламента у томе да што више закона донесе у што краћем периоду и да Парламент треба да буде само „проточни бојлер“, да се расправе обједињују. Данас имамо ситуацију да расправљамо о три веома важна закона из области здравства: о људским ћелијама и ткивима, пресађивању људских органа и Закону о психоактивним контролисаним супстанцама. А поред тога бирамо судије, бирамо чланове делегација, чланове Комисије за контролу извршења кривичних санкција и тако даље.

Да би Народна скупштина квалитетно могла да обавља свој посао и народни посланици да предлажу предлоге закона и амандмане, мора се прекинути с оваквом праксом, организовати заседања на којима ће бити закони који су из исте области, како би сви могли максимално да се посвете и раде квалитетно, а не да буде по принципу – што више закона за што мање времена.

Из тога излази оно што имамо после тога, а то је рат амандманима, где се у време расправе о појединостима стигне само да се разговара евентуално о једном закону и имамо ситуацију да владајућа већина онда поднесе велики број амандмана. То није квалитет Скупштине, то није парламентаризам. То је изругивање парламентаризму и потпуно поседање Парламента од стране извршне власти, тј. Владе.

Исто тако, комисија коју је формирао Савет Европе, ГРЕКО, где ми ваљда треба да усвајамо њихове препоруке, како смо на путу у ЕУ итд., они су као аномалије српског парламента утврдили, осим овога што се расправља све у време једне расправе, и то што се закони расправљају по хитном поступку. То треба да буде изузетак, а не правило. Треба да буду по редовном поступку и да се остави довољно времена, а не – данас за сутра и 24 сата раније да се јавља како заседа Скупштина. Ко може квалитетно да ради на тај начин?

Имамо само оволико времена, а имамо веома важну тему закона о трансплантацији. Поготово за нас мора да буде важна, из нашег искуства које смо имали недавно на нашим просторима, а то је случај „жуте куће“, где су терористи ОВК, који данас себе представљају лидерима самопроглашене републике Косово, имали као једну „привредну грану“ вађење и продавање органа по западној Европи, наравно заробљених а потом убијених Срба. Самим знањем те чињенице, ми морамо да приступимо много опрезније и да боље сагледамо све аспекте онога што може да нам донесе ово што је данас измена, а то је претпостављена сагласност.

Оно што је исто тако проблематично јесте што ми ове законе не доносимо зато што је то потреба грађана Србије, зато што је то важно, зато што ће то

побољшати стандарде у здравству. Можда и хоће, али то није приоритет предлагача. Приоритет је усклађивање са директивама ЕУ и тим поводом је морао да заседа и Одбор за европске интеграције. Какве везе Одбор за европске интеграције има са здравством, да они издају препоруке какви су ови предлози, да ли су добри или нису? Докле ми да наше интересе и интересе грађана Србије стављамо по страни да бисмо се допали комесарима из ЕУ и добили неко тапшање по рамену? То нам неће убрзати пут у ЕУ. То може само да нам одмогне на том путу зато што тиме показујемо сервилност, као већ 18 година уназад, према неким чиновницима, које нико није бирао, који су административни радници у Бриселу, бирократе које после свог мандата немају никакву тежину и сви их брзо забораве, а ми овде мислимо да су алфа и омега.

Ако неког из владајуће коалиције занима приступање ЕУ, мора да каже отворено у Скупштини Србије – основни услов за приступање Србије Европској унији јесте признавање самопроглашене републике Косова; дабе нам све директиве, све препоруке и све остало ако се то не реши.

Треба да престанемо са тим и да процес хармонизације буде ствар прошлости. Шта нас брига процес хармонизације и какво је право ЕУ? Треба ваљда да буде у складу са потребама грађана Србије.

Исто тако, министар је једном приликом одушевљено рекао како ће наше здравство прво ући у ЕУ будући да је Србија примљена у Евротрансплант. Иначе, организација која није део ЕУ и не обухвата државе чланице ЕУ, обухвата само осам земаља, то су: Немачка, Хрватска, Мађарска, Аустрија, Словенија и земље Бенелукса. И, наше здравство улази полако у ЕУ?

Оно што је овде веома проблематично јесте изјава поводом тога немачког амбасадора у Србији, одлазећег, Аксела Дитмана, који је хвалио учлањење Србије у Евротрансплант и рекао да је потреба за органима далеко већа од донора, и то није ситуација само у Србији, него је тако и у Немачкој. Да ли ће ови закони помоћи да ми задовољимо тржиште ЕУ, црно тржиште за органе? Као што смо већ у потпуно колонијалном положају – ми смо јефтина радна снага, ми смо „паркинг за мигранте“, ми смо полигон за експериментисање. Сада ће моћи вероватно да налазе и јефтине органе у Србији. Има ту списак, може да се нађе релативно лако. Једно здраво срце кошта 600.000 евра, оба плућна крила коштају 300.000 евра, јетра 150.000 евра, оба бубрега 150.000 евра, кожа 30.000 евра, две рожњаче 27.000 и тако даље. Да ли ми сада са нашим органима излазимо на тржиште ЕУ?

Оно што је исто једна огромна небулоза, што се прича у нашој јавности – пореди се претпостављена сагласност са добровољним давањем крви и с обавезном вакцинацијом. Дакле, не може да буде аналогија да се уводи претпостављена сагласност зато што је обавезна вакцинација, јер је вакцина једна

цивилизацијска тековина, а ово треба да буде ствар избора, људско право. И, исто тако, добровољно давање крви.

Дакле, то је оно од чега развијене земље одустају. Тамо где се покушало да се уведе та претпостављена сагласност, веома је лоше прошло, нпр. у Француској и Бразилу. Организоване су уличне демонстрације поводом тога. Свака влада која размишља у интересу својих грађана одустала је од тога. Негативна искуства имају и неке друге државе, на пример Шпанија. Била је на снази претпостављена сагласност више од десет година, али није било никаквог ефекта на стопе донирања. Исто тако је и у Шведској, која је прешла на претпостављену сагласност, ниска стопа донирања органа.

Претпостављена сагласност, каже др Миленко Стојковић, члан Комисије за трансплантацију у Влади Србије, то је изјава из 2017. године, не знам да ли је тај човек још увек члан те комисије, али каже: „Нови закон подразумева прелазак на претпостављену сагласност донорства, а претпостављена сагласност значи да смо сви сагласни да будемо донори органа. Онај ко не жели да донира органе после смрти мораће да се пријави у општину или у суд и да потпише формулар. Постојаће база података у Министарству унутрашњих послова у којој ће уз свачије име стајати податак да ли је одбио да буде донор“.

Дакле, накарадно законско решење. Уместо да буде тако да ако неко жели да донира органе, онда се пријави за добровољно давање органа, а не да то буде чињеница, па ако неко не жели, онда мора да иде да овери изјаву код нотара, мора да се пријави, мора не знам ни ја шта све да уради и, наравно, све то да плати.

Ако нам је већ то тако важна тема, а ви сте, министре, данас говорили како је то у складу са свим европским стандардима и директивама ЕУ и тако даље, зашто се нисмо угледали на САД, које имају најбоље уређен систем донирања органа – дакле, само онај ко изричито жели да донира органе, он се пријави, а ови који не желе, не желе. То је људско право, право избора.

Неће нам помоћи репресивни закони и неће нас приближити Европској унији, иако нам је веома помогло то што смо ушли у Евротрансплант и бенефите од тога већ убирамо. Треба да се фокусирамо на интересе грађана Србије.

Још једна ствар ту постоји, а то је поверење пацијената у лекаре. Пацијенти који су тешко болесни од неких болести које се тешко лече, којима можда нису велике шансе да остану живи, како ће они имати поверење у лекара ако имају у виду да лекар њих (каквих смо случајева имали и колико смо имали корупције у здравству нажалост) не гледа само као неки „излог“ са здравим органима где шта може да се прода? Једна цела нова грана криминала може из тога да се изведе; како ће утицати на то?

Дакле, сви који су разговарали, све земље прилазе овај теми са великим опрезом, а не преписују европска решења и не раде то зато што је у складу с европским директивама, протоколима итд., него зато што је то у складу с

интересима и побољшањем здравља њихових грађана. Тако треба да ради и Србија.

Зато треба да повучете овај закон и да се не бламирате и да кренете да размишљате мало да поправите ствари у здравству, а не да преписујете лоша решења.

Исто тако, мождана смрт. Наступање мождане смрти је крај живота и после тога се проглашава смрт итд. Ко може да има поверења у то? Колико је било случајева да се после 24 сата људи пробуде? То се дешавало чак и на сахранама. Дакле, то уопште не може да буде поуздана чињеница и сигурност да је неки човек преминуо, поготово ако је срце још остало да куца. Не само у Србији, него су се широм света такве ствари дешавале. Како може то да нам буде нека сигурност да тај човек више није у животу?

С друге стране, исто постоји нешто што је трагикомично. Каже се у образложењу: „У циљу повећања броја давалаца и смањења броја пацијената који се налазе на листи чекања за пресађивање било је неопходно утемељити основ за један јасно уређен и транспарентан систем, који враћа веру и постепено мења свест и на тај начин повећава једину шансу за преживљавање свим грађанима Србије.

Систем који враћа веру и јача свест. Дакле, овим законом треба да обезбедимо поверење грађана Србије у српско здравство, Министарство здравља, а на челу Министарства здравља је човек који је познат под називом Доктор Смрт. Ако неко има надимак Доктор Смрт...

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колега Шешељу, молим вас да не говоримо у тој терминологији, не о надимцима. Молим вас да поштујемо наше госте и овај парламент.

АЛЕКСАНДАР ШЕШЕЉ: Ја се извињавам, не, ја сваког поштујем, ја не знам ништа о томе, ја само знам оно што пише у новинама, оно што се може наћи на информативним порталима и на телевизији.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Пише свашта, али овде да се понашамо пристojно.

АЛЕКСАНДАР ШЕШЕЉ: Па пише, то су извори које ја користим, читам новине. Ја не знам да ли је то истина или није, то треба надлежни органи да утврде.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Није истина, ево, ја ћу вам рећи. Изволите, наставите.

АЛЕКСАНДАР ШЕШЕЉ: Хвала вам пуно, али док не прочитам то негде, ја мислим, уз дужно поштовање, да ви нисте орган који треба да доноси такве одлуке, господине Маринковићу.

Али ако је човек познат под надимком Доктор Смрт, не улазим да ли је то тачно или није, има слике са припадницима „земунског клана“... Иако то не може само по себи да буде разлог да некога оптуже, будући да су у време када су те

сlike настале ти припадници „земунског клана“ били веома угледни људи, најближи пријатељи премијера Србије, и то може да му буде плус у каријери. Али надимак Доктор Смрт и оптужбе да је извршавао егзекуције у Клиничком центру, заиста мислим да неко не може да буде министар док се тако нешто не реши, док постоји таква сумња.

Тако да мислим да су ова образложења трагикомична. Мислим да овај закон треба да се повуче, да је претпостављена сагласност ствар репресије и непоштовања људских права и да грађанима Србије не треба приређивати, поред свих ових репресија које имају, још и ове које директно нападају људско тело. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

Министар др Златибор Лончар.

Изволите.

ЗЛАТИБОР ЛОНЧАР: Из свега што сте изнели закључујем да ви још треба доста да читате. Наставите да читате и биће боље.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

(Вјерица Радета: Пословник.)

Морате да се пријавите.

(Вјерица Радета: Пријавићу се, хоћеш одавде да говорим?)

(Александар Шешељ: Пријављујем се ја.)

Само моменат. Може по Пословнику Вјерица Радета.

(Вјерица Радета: Он има реплику прво. Дај му реплику.)

Ви хоћете по Пословнику? Нема реплике. Ако желите по Пословнику...

(Александар Шешељ: Како нема?)

Па нема.

(Александар Шешељ: Да одговорим министру.)

Ево, изволите по Пословнику.

Вјерица Радета.

ВЈЕРИЦА РАДЕТА: Не знам зашто сте се наљутили, председавајући. Како то нема реплике? Како нема реплике кад Златибор Лончар на овај начин увреди народног посланика?

Члан 107, члан 116. који га обавезује и вас обавезује да сви морају овде да се понашају у складу са Пословником. Нису господа која овде седе никакви гости, као што сте ви малопре рекли, већ су они представници Владе Републике Србије, Владе коју бира Народна скупштина, и морају у складу с тим овде да се понашају.

Ви себи много дозвољавате, не само у томе да ли ћете неке дати реплику или не. Ви малопре оцењујете да ли неко јесте ово, да ли неко јесте оно, а нисте упозорили министра да не може на овако увредљив начин да се обраћа народном посланику, да каже народном посланику – ви морате много да читате. Па он мора много да чита. Прво, да постане стварно асистент, да му не буде сумњива

докторска диплома. Знате, много тога (ви сад хоћете да кликнете) постоји у јавности и не можете ви да народним посланицима ускраћујете право да кажу и оно што се чује у јавности.

Тај надимак министра Лончара није од јуче. Имали сте могућност и ви и они пре вас да утврдите да ли је тај надимак с основом или без основа. И зашто то неко не би могао да каже? Знате, са ове стране, када се слуша шта се говори људима, посланицима који седе на другој страни, чујемо много страшних ствари, и никад нико није рекао да је то доказано.

Дакле, све што је сумњиво треба да се докаже. Зато смо ми и рекли поодавно да Златибор Лончар не треба да буде министар, да лепо или поднесе оставку или да буде разрешен, да се све те недоумице везане за његово име и надимак разреше, па онда да видимо где му је место.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

Да ли желите да се Народна скупштина изјасни у дану за гласање?
(Вјерица Радета: Да.)

Хвала.

Колега Шешељу, немате право на реплику зато што ништа лоше, ништа увредљиво... Иако сте ви, то сам вам ја дозволио, брутално вређали министра.

(Александар Шешељ: Да дам појашњење.)

Није било коректно, покушао сам да вам напоменем то, да вам кажем да то није у реду. Наравно, имате право да говорите шта желите и како желите, али сте брутално вређали министра, што мислим да није коректно и није колегијално.

(Александар Шешељ: Нашао сам се увређен.)

(Александар Мартиновић: Пословник.)

Александар Мартиновић, повреда Пословника.

АЛЕКСАНДАР МАРТИНОВИЋ: Члан 27, господине Маринковићу. Ја сам мислио да ћете ви да реагујете, али пошто нисте, морам ја. Не знам да ли сте добро пратили излагање које је било пре неколико минута.

Колико знам, постојао је само један човек у историји 20. века којег су звали Доктор Смрт. То је био Јозеф Менгеле, СС лекар у Аушвицу. И да се у 2018. години у Народној скупштини Републике Србије српски министар здравља упореди са Менгелеом? То је невиђена брука и срамота! Ви сте на то морали да реагујете. Златибор Лончар је Доктор Смрт? Златибор Лончар је вршио ин виво експерименте да би се рађала деца са плавим очима, да бисмо имали чисту белу расу, да бисмо истребили Јевреје, Словене, без обзира на то да ли су Руси, Срби, Пољаци итд.?

Па добро вам је човек и рекао, немојте само да читате новине, читајте мало и књиге. У књигама пише ко је био Јозеф Менгеле.

(Александар Шешељ: Ја само гледам слике.)

Па добро, гледајте и слике. Какве везе има Златибор Лончар са Менгелеом?

Дакле, господине Маринковићу, прво, није тачка дневног реда Златибор Лончар, тачка дневног реда су предлози закона и немојте да дозволите да било ко овде вређа господина Лончара и његове сараднике. А поготово немојте да дозволите да се у Народној скупштини Републике Србије српски министар пореди за Јозефом Менгелеом и да се каже – е, ја сам негде прочитао да је Златибор Лончар Доктор Смрт.

Златибор Лончар није Доктор Смрт, Златибор Лончар је...

(Вјерица Радета добацује.)

Ја вама нисам добацивао, саслушајте ако желите. Ако не желите, радите шта вам је воља.

Златибор Лончар је министар здравља Републике Србије, дошао је у Народну скупштину да разговара о предлозима закона. Можемо да полемишемо да ли су ти закони добри или не. Ми из Српске напредне странке ћемо да их подржимо, али не можемо да дозволимо да се Златибор Лончар вређа, и то на најгори могући начин.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала. Слажем се с вама. Да ли желите да се Народна скупштина изјасни у дану за гласање? (Не.) Хвала.

(Александар Шешељ: Повреда Пословника.)

(Наташа Сп. Јовановић: По Пословнику сам се јавила.)

Реч има народни посланик Зоран Живковић.

Изволите.

ЗОРАН ЖИВКОВИЋ: Хвала лепо.

Хоћете ли да ми омогућите да говорим?

(Председавајући: Наставите, молим вас.)

Хвала лепо. Морам да укажем поново на један лош обичај који је овде постао свакодневни обичај, а то је да се инсистира на јединственом претресу, односно заједничкој расправи о стварима које немају никакве везе једна с другом. Само неко ко је под тешким утицајем психоактивних супстанци може да повеже у јединствени претрес три закона која су из области медицине, један закон који је из области атомске енергије, избор судија и избор чланова неких скупштинских тела. Нема никаквог разлога за тако нешто.

Ево, чак и три добра закона из области медицине, без обзира на то што је предлагач Влада Србије, а предлагач у Влади Србије је контроверзни министар здравља, нема никаквог разлога да то стављате у исти кош и да се тиме даље деградира рад овог парламента. Било би довољно и времена и жеље и једног правилног односа према предлозима закона кад би то била расправа која је нормална, а то значи да се о сваком закону води појединачна расправа, или евентуално да се води јединствени претрес о групи закона који имају некакве везе

један с другим. Немају никакве везе психоактивне супстанце и атомска енергија, не дао бог да има било какве везе, а камоли судије и затворске санкције.

Но, прво о судијама. Наравно да је предлог који је дошао такав да посланици, ни власти ни опозиције, не могу да утичу на њега. Ја могу само да верујем или да не верујем, да дам поверење, или не, онима који су предложили. Унапред сам спреман да дам шансу будућим судијама и да они потврде да су они добар предлог за функције које треба да преузму и да врате образ и поверење у српско правосуђе. Сви смо сведоци да ту има свега и свачега, да имамо пресуде које су некомпетентне, пресуде које су очигледно под политичким притиском, пресуде које немају никакве везе са правом.

Свако ко ми каже да је тога увек било... Тачно је, увек је било таквих ствари, само што су то некада били изузеци и инциденти, а данас то све више постаје правило. Ја мислим да треба поштовати оних 60-70% судија који раде озбиљно свој посао, а 30% судија би требало да буду гоњени због тога како раде свој посао. Сигуран сам да ћемо се сложити око тога и са господом која су данас ту да предлажу ове судије.

Последњи пример за то је пресуда за побуну ЈСО, Јединице за специјалне операције некадашњег МУП-а Србије.

(Александар Мартиновић: Да ли је то тема дневног реда?)

Има све везе са дневним редом пошто је уведен обичај пре пар месеци да може да се прича о било чему.

(Александар Мартиновић: Не може тако да се прича.)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Стварно, колега Живковићу, вратите се на тему.

ЗОРАН ЖИВКОВИЋ: Враћам се на тему.

Значи, кандидати за судије који су предложени на овој седници требало би да се разликују од оних који су донели срамну одлуку о ослобађању очигледно кривих за побуну ЈСО. О томе ће бити и неки други... (Искључен микрофон.)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колега Живковићу, стварно морам да вас прекинем. Ми нисмо овде да коментаришемо судске одлуке и немамо право на то. Пустите сад, молим вас, и ЈСО и све судске одлуке уназад, дајте да говоримо данас о овој теми и о веома важним законима које имамо на дневном реду. Какве везе сад има ЈСО и судска пресуда?

Немојте ништа да ми објашњавате, само говоримо о теми.

ЗОРАН ЖИВКОВИЋ: Молим вас, каже колегиница да ћу сад да вам објасним. Ја, наравно, нећу то ни да покушам јер тешко да бисте схватили ако досад нисте схватили.

Но, да се вратимо на ове законе који се тичу здравства. Без обзира, рекох, на контроверзну прошлост министра, ја ћу да похвалим ова три закона. Они су дошли са закашњењем, слажем се са неким колегама, али за то није крива ова власт, или није само ова власт, тако да тај део одстранимо. Мислим да је све

везано за та три закона, да су то закони који јесу, наравно, преписани из оних друштава, из оних држава где је то боље решено, али ја ту не видим ништа лоше. Напротив, преписивање добрих примера треба да постане правило, а не да то буде ствар за неко згражавање.

Један од тих закона бави се донорством. Мислим да је добро да смо прешли на овај систем, ако усвојимо закон, а гласаћу за њега, за претпостављену сагласност за донорство. Мислим да је то добро решење, које не умањује никаква људска права. Ко неће да буде донор након своје смрти може пре тога, на начин који је описан у закону, да уради предрадње које ће спречити да његови органи буду део неке даље процедуре, и ту нема никаквих проблема. Мислим да је значајно да тиме створимо један већи фонд донора и њихових... Да не улазим у медицинску терминологију, али да се створе много бољи услови да што више људи могу да буду корисници донора.

Наравно да је добро направити и кампању у том смеру. Наравно, за ту кампању није добро када се појављују слике министра здравља са шефовима неких кланова. Пошто очигледно актуелна власт потпуно контролише масу медија у Србији, било би добро да та контрола над тим медијима буде сад искоришћена за позитивну кампању о донорству. Према томе, позовите овај „дезинформер“, како се зову ове друге новине, „ружичасте телевизије“, „срећне телевизије“... (Искључен микрофон.)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колега Живковићу, још једном вас стварно молим, нема потребе да вређате медије, ни „Информер“, ни „ружичасту телевизију“, нити било кога. Поготово не министра који је овде дошао да одговара на питања, који је веома коректан човек и стручњак и нема потребе да ово правите у Парламенту.

Бићу стварно принуђен... Ако наставите тако, мораћу да вас опоменем у складу са Пословником.

ЗОРАН ЖИВКОВИЋ: Нисам знао да ви штитите неке медије, али добро, то је сад очигледно и ја вам честитам на тој хуманој улози коју сте сами себи дали.

Значи, понављам, ако власт већ контролише медије које је препознао председавајући, онда би било добро да се злоупотреба тих медија искористи једном у добре сврхе, а то је да воде једну позитивну кампању, а то је кампања да донорство буде позитивна ствар и да наше друштво има позитиван однос према томе. Мислим да би то било јако добра ствар и да би допринела многим људима који имају проблеме, чије здравствено стање, чија болест може да буде решена неком трансплантацијом, да се то што пре преведе у праксу и да имамо више користи од овог закона него од тога да ће он бити само донет као један текст. Мислим да је то јако добро.

Понављам, та три закона су добра. За судије ћемо гласати. Ова Конвенција о атомској енергији је јако добра, посебно што је потписана у време СФРЈ, а сад се то продужава на неки начин. Немам никакве примедбе на тај део, али

методолошки је лоше како водите седнице, како их заказујете у овом случају. Јер неколико добрих закона, неколико добрих одлука ће бити под мрљом тога да су згурани у исти лонац и „кувани“ на начин који није достојан вредности које ти закони и те одлуке треба да донесу нашем друштву.

Ако могу да добијем прилику да питам министра нешто, није баш најближе теми, али није ни тако далеко, то је питање „Торлака“, питање статуса директора „Торлака“. Госпођа Вера Стоиљковић, која је тамо била директор од фебруара 2013. до 2017. године, јавила се на нови конкурс који је био тада расписан, али нико није изабран већ годину и по дана по том конкурс, а госпођа Вера Стоиљковић је поново в.д. директора „Торлака“. Волео бих да ми кажете каквог има смисла у враћању поверења у здравство, у државу ако имамо годину и по дана након завршеног конкурса стање в.д. директора неке државне институције. Или је победила на том конкурс, а било би нормално да јесте јер је и пре тога била директор, па значи да испуњава конкурсне услове; или ако није, онда не може никако да буде в.д. директора. Овако имамо стање које је необјашњиво. Сигуран сам да ви имате објашњење за то питање. Хвала.

(Председавајући: Хвала.)

Хвала вама, председавајући.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Реч има др Златибор Лончар.

Изволите.

ЗЛАТИБОР ЛОНЧАР: Стварно могу да похвалим да ви подржавате ове законе и то ми је изузетно драго. Колико сам видео овде, ми нећемо имати неку озбиљну расправу о овим законима јер ...

(Народни посланик додајује.)

Извините, заборавио сам на вас.

Али за остале видим да закони неће бити тема, и то ми је драго. То је знак да нема ничег лошег и проблематичног у законима. Када нема тога, онда су неке теме од пре петнаест година. Још једном подржавам то, али што се тиче ... Још три живота да живим, ја не могу да будем контроверзнији од вас. Ја сам мало дете за вас, господине Живковићу...

(Зоран Живковић: Мало дете?)

Да, да.

... Што се тиче контроверзе.

О вашим глупостима ћемо причати.

(Зоран Живковић: Председавајући, да ли сте чули ово?)

Још нисам започео ту тему, али започећу је.

Вратићу се на „Торлак“. Што се тиче „Торлака“, није завршена процедура из крајњег разлога што „Торлак“ тражи стратешког партнера, односно инвестиције које ће да се уложе. У зависности од тога, када имамо инвестиције, када направимо детаљан план на основу инвестиција које имамо, правимо

стратегију за даљи рад. То је једини разлог. „Торлак“ најнормалније функционише, биће нових пројеката, тако да ту не видим никакав проблем. За разлику од периода када сте ви били и када сте на све начине радили да уништите „Торлак“ и били на самом прагу да га уништите, „Торлак“ сада ради, производи вакцине и има добру перспективу да се врати на пут на коме је био. Толико о „Торлаку“ сада и толико о „Торлаку“ у вашем времену.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, министре Лончар.

(Зоран Живковић: Реплика.)

Колега Орлићу, да ли сте тражили повреду Пословника? (Не.) Искључите се.

Зоран Живковић.

Изволите.

ЗОРАН ЖИВКОВИЋ: Реплика.

Прво, везано за „Торлак“ и неко моје време, мислим да сте пуно помешали. Пуно сте помешали. Ако се нешто мери мојим временом, што је наравно препотентно, ја не користим такав израз, али у време док сам ја имао део одговорности у тадашњој власти (то је било до краја 2003. године) „Торлак“ је радио потпуно нормално, без било каквих... Проверите мало историју. Ако не знате на други начин, гуглајте. То препоручујем свима. Има доста информација које могу да се нађу на друштвеним мрежама.

Што се тиче глупости, где ви мерите вашу глупост и моју глупост, ви сте рекли да је моја већа. То је, наравно, из позиције онога ко сам за себе говори да је глуп једна потпуно логична оцена. Немам никакав проблем са тим.

Ствари од пре петнаест година нису праисторија. Ствари од пре петнаест, осамнаест, двадесет година су модерна историја Србије, и то не може да се тако лако заборави, било да се ради о кокетирању са криминалцима, било да се ради ... (Искључен микрофон.)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колега Живковићу, изричем вам опомену.

(Зоран Живковић: Зашто?)

Реч има др Златибор Лончар.

Изволите.

ЗЛАТИБОР ЛОНЧАР: Мени је драго да сте заинтересовани за те теме и за све то. Ја бих вас молио само, пошто вас интересују те теме и видим да волите о томе да причате, да кажете све што знате и што имате о убиству новинара Пантића у Јагодини, о црном „мерцедесу“, лажним таблицама и осталим стварима, да људима у Србији буде све јасније.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

(Балша Божовић: Пословник.)

Имамо повреду Пословника.

Реч има Маријан Ристичевић.

Изволите, колега Ристичевићу.

МАРИЈАН РИСТИЧЕВИЋ: Захваљујем.

Даме и господа народни посланици, рекламирам члан 107. Пословника, а то је достојанство Народне скупштине.

Господине председавајући, ви сте допустили да мој колега „пољопривредник у покушају“, Зоран Живковић, говори о томе да је неко под дејством психоактивних супстанци објединио дневни ред, уколико сам ја то добро разумео. Колега Мартиновић нека ме исправи ако није тако. То је недопустиво. Не сумњам у његове лекарске способности, у његово вештачење с обзиром на то да он из сопственог искуства најбоље зна шта су психоактивне супстанце. Могао је то мало боље проценити, али ово што је урадио је недопустиво.

Такође је недопустиво што сте допустили да говори о ЈСО, веома недопустиво.

Ово је забава у Кули после наводног покушаја државног удара: ово су министри унутрашњих послова, савезни Зоран Живковић, познатији као мој колега пољопривредник и поред њега је Михајловић, републички министар унутрашњих послова. Дакле, обојица су се после наводног покушаја државног удара и те како дружили са припадницима ЈСО. Чак су са њима заиграли и запевали „Моји су другови жестоки момци“, што се наравно из приложених фотографија да приметити.

Такође, допустили сте да се говори о ЈСО иако је после наводног покушаја државног удара премијер обишао базу ЈСО, као што је то урадио и човек који је заузео његово место. Ево и фотографија.

Убудуће да водите рачуна, психоактивне супстанце су очигледно мом колеги пољопривреднику одузеле сиве ћелије, које се не дају пресадити. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала. Да ли желите да се Народна скупштина изјасни у дану за гласање? (Не.)

Хвала пуно свима. Одређујем паузу до 15.00 часова.

Настављамо са радом у 15.00 часова. Хвала.

(После паузе – 15.00)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ (Владимир Маринковић): Поштовани народни посланици, настављамо са радом.

Реч има др Душан Милисављевић.

Изволите, докторе.

ДУШАН МИЛИСАВЉЕВИЋ: Поштовани председавајући, поштовани министри Лончар, државни секретари господине Векићу и господине Вицко, поштоване судије, господине Иване Јовичићу и Александре Пантићу, поштоване колегинице и колеге, мени је јако драго да имамо прилику да причамо о једном законском решењу које ће помоћи људима који воде борбу против тешких и неизлечивих болести.

Вероватно знате да сам ја лекар и да сам четврти пут у сазиву Парламента Србије и да се никада нисам јавио да говорим о нечему што није било везано са сектором здравства, социјале или науке и да сам углавном причао о темама и законима из здравства, са циљем и жељом да помогнемо грађанима Србије који имају неки здравствени проблем.

Сектор здравства је такав да, по мени, не би требало да буде тема дневнополитичких препуцавања. Схватам да се у Парламенту доносе закони који у једном тренутку одговарају некој републичкој влади и да се у Парламенту доносе неки закони који треба да се ускладе с европским законодавством, бројни су начини и разлози доношења одређених закона, али ови закони који долазе из сектора здравства, поготову овај данашњи, у интересу су болесних пацијената. Ја то тако видим и јавно причам о томе с обзиром на то да сам упознат и да су моје колеге угледни професори, лекари заједно са људима из Министарства давали допринос да се ово законско решење донесе.

Намеравао сам у преподневном покушају обраћања да добијем реч и тад сам решио да почнем то излагање једном информацијом, а тако ћу га и завршити – да је 29. марта у Клиничком центру Србије један наш тридесеттворогодишњи суграђанин преминуо а да су његовом добром вољом пре смрти спасена четири људска живота. Наиме, 29. марта су урађене трансплантација срца, трансплантација јетре и трансплантација оба бубрега. Значи, он је спасао четири људска живота. Ту нема ничег јачег, сам чин донорства и трансплантационог програма је, по мени, најјача и најхуманија ствар, свакако поред давања крви, и мислим да у том правцу треба у наредном периоду да идемо.

Као лекар желим да вам кажем и да упознам јавност да српско здравство, што се тиче овог проблема, има добро обучене кадрове, има добре здравствене центре. Пошто долазим из Ниша, ми имамо јако добру клинику, на којој могу да се раде те трансплантације, међутим, оно што немамо то је довољан број донора. Ми смо били међу водећим југословенским републикама као болница из Србије, поготову Клинички центар Србије, по броју урађених трансплантација, али је онда распадом Југославије то престало, почели смо да падамо управо због једног нејасног законског решења, док су наше комшијске републике, тада независне републике Словенија и Хрватска, ушле на пут ка Европи и чак су променом тог законског решења знатно напредовале у процесу трансплантације, што је за похвалу.

Оно што желим да кажем јесте да се грађани Србије доста плаше, нажалост такав је Балкан, када треба да се потпише донорска картица. У прошлости, ја сам у сусрету с бројним својим комшијама, па и неким пацијентима, у разговору с њима добијао информацију, на пример – докторе, страх ме је да то потпишем, пу-пу-пу, далеко било, и тако... То је једно сујеверје које постоји и нешто што сви заједно морамо да разбијамо и да будемо јединствени по том питању.

До данашњег дана, потписивање донорске картице, коју држим у руци и коју сам као лекар потписао много пре (сви органи, хвала Богу, и данас функционишу, нико ми није вадио никакав орган), даје ми пуно право да кажем да је трансплантациони програм нешто што је сјајна ствар и што ће помоћи људима који имају проблем.

Министар је рекао да у Србији постоји две хиљаде пацијената који имају неизлечиву хроничну болест где је једини метод лечења управо трансплантација. Мислим да овај закон има две хиљаде разлога да буде усвојен, не 250 посланика, него две хиљаде разлога, који обавезују сваког од нас да размислимо пре него што притиснемо дугме за гласање да ли ћемо усвојити или не. Рекао сам већ, ја сам четврти пут у Парламенту и сведок сам различитих политичких комбинација и неких различитих политичких анализа, како наудити некоме ко је с ове стране или како прећи овог из опозиције, али, понављам, овде говоримо о две хиљаде наших суграђана који имају неизлечиву болест. Те две хиљаде пацијената нас обавезују да данас не смемо бити тако ускостраначки оријентисани, него да треба, као што нам каже закон и заклетва коју смо потписали као народни посланици, да заступамо грађане у Парламенту. Мислим да је притискање тастера „за“ притискање тастера за те наше пацијенте који су тешко болесни и имају шансу да преживе једино ако се усвоји предлог закона да имамо већи број донора, како би могли у једном тренутку да добију жељени орган.

Оно што желим да кажем јесте да се о трансплантацији причало много давно и у ранијим годинама. Спремио сам податке за које мислим да су јако важни да се спомену и у овом високом дому. Још је 348. године нове ере Јакопо у својим списима навео да су Свети Козма и Дамјан покушали да замене гангренозну ногу римском ђакону Јустинијану ногом недавно сахрањеног Етиопљанина Мора. Значи, тада се, у таквом свету, размишљало о трансплантацији. Значи, пре скоро 2.000 година неки људи су покушавали да продуже живот неком пацијенту. Из године у годину, из века у век ишло се ка побољшању и ка новим открићима у вези са трансплантацијом. Пресудни преокрет у трансплантационом програму дошао је од Алексиса Карела, који је 1912. године добио Нобелову награду за развој технике васкуларне анастомозе, што је омогућавало успешну трансплантацију неког органа.

Свакако, с пуно поноса могу да кажем да је у Србији прва трансплантација бубрега урађена 1973. године у Градској болници на Звездари. Тим лекара

предвођених проф. др Василијем Јовановићем и примаријусом Миланом Јовановићем спровео је и урадио овај тежак, практично пионирски, захват. То је било 1973. године и српска медицина, српско здравство је од тада знатно напредовало, али били смо суочени са једном темом која је практично онемогућавала нас здравствене раднике, а и пацијенте да продуже живот, да добију орган, јер немамо довољно донора.

Ресорно Министарство здравља и РТС, као и многи добри, хумани људи, споменућу и „Хемофарм“ који се прикључио тој јединственој акцији „Продужи живот“... Лично сам и сам користио друштвене мреже Твитер и Фејсбук да хаштагом „Продужи живот“ и другим хаштагом „Најважнији позив у животу“ управо скренем пажњу на важност донације органа и на закон о трансплантацији.

У прошлом сазиву сам јасно спомињао и то да је важно да променимо законско решење, да потенцијално будемо сви донори, зато што показујемо зрелост друштва, зато што излазимо из неког ретроградног размишљања, зато што излазимо из једне заостале Србије која мисли главама 15. века, да морамо прогресивно да размишљамо и штитимо интересе наших пацијената.

Као лекар и као политичар, био сам сведок животне борбе за једну малу девојчицу. Имам право од стране родбине да је поменем, али нећу, вероватно ћете се сви сетити – прва девојчица која је променом Правилника Републичког фонда за здравствено осигурање о трошку државе ишла на лечење у Беч у *Allgemeines Krankenhaus*, једну од најреферентнијих болница у свету за трансплантацију органа. Лично сам је испратио заједно са родитељима на аеродром, пожелео срећу. Од планиране трансплантације срца и плућа, на њену срећу урађена је само трансплантација срца. Она је и даље пресрећна зато што живи нови живот. То је нешто што је мени дало додатну снагу да причам управо у овом дому о проблемима малих људи, који су невидљиви за све нас овде зато што смо ми овде представници грађана али не видимо, отприлике, по дубини неке људе који су у животним проблемима.

Оно што желим да из њеног искуства пренесем свима вама, а највише грађанима Србије, јесте да није било довољно што је Фонд одобрио средства и што је она дошла у Беч у *Allgemeines Krankenhaus* болницу, зато што су тамо постојале листе чекања, тј. градација тих пацијената. Није само новац... Многи грађани мисле, скупљајући новац у бројним СМС хуманитарним акцијама, преко друштвених мрежа или средстава информисања, да је то довољно за трансплантацију, када скупите новац, да ће њен или његов живот бити спасен. Међутим, они су тамо били пацијенти другог реда зато што ми тада још увек нисмо били чланови те заједнице развијених и умних људи, који су схватили да то морају да промене, да постану део једног заједничког блока који се бори за људски живот, а то је Евротрансплант.

Када чујем неког да каже – па они ће нама вадити органе и ми ћемо бити тржиште за туђе органе... Па сви наши пацијенти који су отишли у Беч, и та наша мала суграђанка је добила неко аустријско срце, неког аустријског дечака. Значи, морамо да размишљамо хумано и да схватимо да нашим грађанима променом овог законског решења омогућујемо да наша земља буде у реду са развијеним, нормалним, пристојним, уређеним здравственим системима, са људима који размишљају прогресивно и да имају равноправан статус са свим пацијентима из Словеније, Холандије, Немачке, Шпаније или неке друге земље која је чланица Евротранспланта. Зато јавно и јасно, као лекар и као народни посланик, подржавам овај предлог закона.

У име посланичког клуба Демократске странке причам о овоме са пуно подршке мојих колега народних посланика да је ово закон који ће помоћи грађанима који имају један животни проблем. То је нешто што ми је драго, да у овом тренутку имамо могућност да законским решењем, не препуцавањима, не надмудривањима, помогнемо, као што су рекли нама људи из Министарства, две хиљаде пацијената. Није решење овог проблема само за те две хиљаде пацијената, решење је и за неке нерођене бебе које ће у једном тренутку имати животни проблем па ће им овим законским решењем бити омогућено да продуже живот.

Могу да кажем да је ово једна јако важна тема, која људски помаже и лекарима, помаже и пацијентима, нешто што ће омогућити нашим лекарима да буду раме уз раме са својим колегама у свету. Ми имамо добре лекаре, добре медицинске сестре, чак и пристојне, референтне ... Не могу да причам о неким мањим здравственим центрима, могу да причам о мом Клиничком центру у Нишу, могу да причам о Клиничком центру Србије и Клиничком центру Војводине. Ми имамо изузетно добре лекаре, професоре, који са пуно успеха раде трансплантационе интервенције. Жалосно је што годинама уназад нисмо смогли храбрости да разбијемо табуе и уђемо у једно овакво законско решење, које ће дати нашим пацијентима могућност да живе.

Рекао сам да ћу почети и привести крају расправу о овом предлогу закона реченицом и информацијом да је 29. марта у Клиничком центру Србије од нашег тридесеттворогодишњег суграђанина који је преминуо, а за живота је оставио своју донорску картицу, коју и ја имам, и без страха сам је потписао, мислим да је то нешто што је најхуманије... Он је спасао четири живота. Спасао је четири пацијента: са његовог тела је трансплантирано срце једном, јетра другом и друга два пацијента су добила бубрег. Тако да нема ништа хуманије него када омогућите неком да продужи живот, да настави да живи, да буде у кругу своје породице.

Колегиница из СПС-а, пошто је нефролог, коментарисала је и цену. И економски аспект тога може да се сагледа, мада ја увек гледам онај лекарски и хумани, али сам лекарски – када излечите једног бубрежног пацијента, када он не

мора да иде на дијализу, када може слободно да иде на годишњи одмор (јер сви пацијенти који су на дијализи на два-три дана морају да иду на дијализу), када он може слободно да живи после трансплантације бубрега – ви сте направили нешто што је један нови живот за ту особу а и за ту породицу. Тако да је трансплантација нешто што ја, као народни посланик и као лекар, апсолутно подржавам.

Један краћи осврт и на овај Предлог закона о психоактивним супстанцама. Опет као лекар – не могу другачије, увек кажем као лекар, мада ми сви кажу ти си политичар, ја кажем ја сам лекар са могућношћу да овај политички микрофон користим да причам у име болесних пацијената – желим да кажем да подржавам сваки напор било ког ресорног министарства које се бори против дроге, која је опасно зло.

Неко је рекао да су ти људи који продају дрогу хијене. Апсолутно се слажем да људи који уништавају људске животе, унаказују породице, унесрећују породице само због неког личног прихода и профита, морају да буду на удару државе. Лично сам приметио више полицијских акција и у мом Нишу, са тежњом да се у јавним објектима проверава практично безбедност тих објеката, тј. да ли неко има поред себе у торби или у џепу нешто. Значи, подршка томе.

Оно што желим још да додам као предлог у вези с овим јесте следеће – дуго смо причали о школским полицајцима и мислим да је потребно да се полицајцима да веће овлашћење, тј. да се више увежу, јер ако имамо школске полицајце у основној и средњој школи, они најбоље знају да ли и ко то растура или даје деци, односно продаје дрогу. Мислим да томе треба да дамо више значаја.

И, мало кроз шалу, моје колеге из Скупштине су на неким друштвеним мрежама објавиле да сам био на Егзиту, шалиле су се – па је ли тамо било пуно дроге и свега тога? Лично, нисам видео ништа, мислим да је безбедност овог музичког фестивала била добра и да сам био претресен више него што сам претресен као народни посланик у самој Скупштини Србије. Музички фестивал који је сјајан, а поред овог фестивала идем и на Нишвил у Нишу, мислим да су то неке ствари које су добре за Србију, тако да пуна подршка организаторима.

Још само један одговор, мало сам скренуо с теме. Неко од колега је причао о сумњи у трговину органима. Значи, процес који лекари раде... Ја не знам ниједног лекара који би могао тако нешто да уради. Процес праћења, одлучивања о пацијенту, о узимању органа толико је широк... Ако је неко прочитао Предлог закона, упоређивао, ја сам читао и законско решење из Хрватске и законско решење из Немачке и закон из Шпаније, значи, ово је добро законски урађено и предложено, тако да не би требало да буде никакве сумње да ће се нека злоупотреба урадити.

Драге колеге народни посланици и првенствено грађани Србије, мислим да не треба да будете... Значи, шаљемо једну поруку да је ово добар предлог закона, који ће помоћи болесним пацијентима, нашим суграђанима, можда у једном

тренутку неком вашем рођаку који ће се нажалост суочити са тешком и неизлечивом болешћу. Ово је једно законско решење које спасава људске животе. Кажем, ово није политички закон, мада јесте свакако закон који се усваја у политичком телу. Ово је један закон који има две хиљаде разлога, наших болесних суграђана који данас гледају ову седницу, да буде усвојен у парламенту.

Наглашавам да ћу са радошћу притиснути зелено дугме и позивам све колеге, као лекар, да схвате да је ово законско решење за болесне пацијенте, а не за СНС, СПС, ДС или било коју другу странку. Ово је закон за болесне пацијенте. Хвала вам пуно.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала вама, др Милисављевићу.

Реч има народни посланик Душан Павловић.

Изволите.

ДУШАН ПАВЛОВИЋ: Захваљујем.

Поштовани грађани Србије, поштовани гости, ја ћу да говорим само о једном закону пошто нема превише времена да се све ово обухвати, ради се о Закону о психоактивним контролисаним супстанцама. Фокусираћу се само на једну ствар, која се вероватно највише очекивала од овог закона, а то је идеја да се овим законом, као једним од два важна закона којима је то могуће урадити, омогући људима да се лече канабисовим уљем.

Као што знате, о овом закону се прича већ дуже време, радна група за израду овог закона је основана, мислим, крајем 2014. године, дакле доста дуго је радила радна група, три и по – четири године. Закон је изазвао велику пажњу јавности, веома дуго се о њему прича у јавности; заправо, да будем прецизан, ради се о изменама и допунама постојећег закона из 2010. године. О њему се јако дуго прича управо због тога што су очекивања била велика. Велики број људи је очекивао да се овим законом коначно омогући људима који пролазе кроз тешке патње у различитим врстама болести, којима би могло да буде боље или лакше када би користили канабисово уље. Нажалост, то се овим законом није десило. Велики број људи је још једном разочаран овим.

Да би се видело колико су очекивања била велика, ако одете на Јутјуб и укупате „канабисово уље, пацијенти, сведочења“, видећете огроман број клипова, сведочења живих људи, наших савременика, грађана ове земље, који сведоче о томе на који начин им је канабисово уље помогло у лакшем издржавању болести од којих болују.

Законско образложење се дотиче овог проблема и ја ћу да га прочитам јавности пошто мислим да треба да зна. Дакле, у образложењу се наводи због чега закон није одобрио употребу канабисовог уља у медицинске сврхе. Да буде још једном веома јасно, говорим овде искључиво о употреби канабисовог уља у медицинске сврхе. Каже овако: „Нису прихваћени предлози за легализацију уља канабиса у медицинске сврхе с обзиром да је став стручне јавности да не постоје

клиничке студије на људима које би потврдиле ове ставове, као и на чињеницу да постоје регистровани лекови на бази канабиса, због чега нема основа уводити легализацију уља канабиса за медицинску употребу“. То је, дакле, званично образложење.

Мене буну једна ствар и волео бих да ми неко од гостију то објасни. Ако не постоје ставови стручне јавности о томе да је дозвољено или препоручљиво употребљавати било шта на нивоу и на основи канабисовог уља, било какав лек који би садржао нешто од онога што може да уради и канабисово уље, због чега су регистровани лекови који имају синтетичке психоактивне супстанце које се такође налазе у канабисовом уљу?

Знате шта, ако је канабисово уље недозвољиво, онда ни лекови који садрже синтетичке психоактивне супстанце које се такође налазе у канабисовом уљу не би смели да буду дозвољени и да се продају. Међутим, имамо најмање три лека која се продају и која имају тзв. синтетички добијени ТХЦ – то је психоактивна супстанца која се налази у канабисовом уљу, због чега је иначе канабисово уље највећи проблем за велики број људи да прихвате и одобре његову употребу – као што су дронабинол, набилон, сативекс. Дакле, то су све лекови који су у слободној употреби, који могу да се купе на рецепт а садрже синтетички добијен ТХЦ. Ако неко може да одговори, ја бих молио да одговори због чега је то тако. Ако може синтетички, зашто не може природно?

У образложењу се каже да не постоје ставови стручне јавности о томе да овај лек може да се употребљава. Да ли може неко од присутних гостију да каже који су то ставови стручне јавности? Да ли постоји неки документ, нека студија коју су потписали људи у Србији који се баве овом проблематиком, која каже да канабисово уље није добро решење за људе који пролазе кроз тешке патње због својих болести? Ја је нисам видео, али могуће да нисам наишао на њу, тако да би било добро да нам кажете то. И не само да би било добро, требало је заправо да пошаљете у ову скупштину такву студију или такав став, тако да онда и ми и цела јавност можемо да знамо због чега је то проблем.

Ако нема такве врсте студије или закључака у једној земљи, ја то могу да разумем, ми трошимо много пара из буџета на разноразне ствари које можда нису од великог приоритета па немамо довољно новаца да платимо стручњаке који ће да направе одређене врсте истраживања у нашој земљи и докажу било шта, да је канабисово уље употребљиво или не, онда можете да се позовете на неке стране студије, а њих има јако пуно. Ја ћу сада да цитирам једну од тих студија, која је синтетичка студија или студија сажетака, која показује какво је тренутно стање у научној заједници у целом свету поводом овог питања. Говорим сада о научним доказима о томе какав третман или какве ефекте производи канабисово уље у медицинске сврхе.

Постоји студија Националне академије за науку, инжењерију и медицину, која се бави здравственим ефектима канабиса и канабиноида, која је обухватила преглед око сто научних радова у последњих десетак година на ову тему. Наиме, 16 научника је добило задужење да све ове радове прочита и дође до неке врсте прегледа о томе како медицинска наука процењује стање ствари тренутно у свету. Каже овако – чврсти докази, дакле статистички чврсти докази, постоје за тврдњу да канабисово уље ублажава хроничне болове код било кога. Дакле, замислите било какав хронични бол који имате – канабисово уље може да вам помогне. Потом, чврсти докази да канабисово уље олакшава или уклања мучнину и повраћање током хемиотерапије. И, коначно, једна од најважнијих ствари, јер је та заједница у Србији можда најгласнија до сада – помаже код спазма код мултипле склерозе.

Разговарао сам са неколико људи који болују од мултипле склерозе, који користе канабисово уље, који су, рецимо, имали дијагнозу 90% непокретности, који сада шетају улицама, функционишу у свакодневном животу исто као ви и ја. Постоје неки умерени докази о томе шта канабисово уље може да уради, каже: повећање апетита, помоћ код Туретовог синдрома, смањење анксиозности, такође помаже код посттрауматског стресног поремећаја. Постоје неки ограничени докази за неке болести, али то сад није важно.

Дакле, ово је стање дисциплине или консензус који постоји у светској медицинској науци. Није ми сасвим јасно због чега код нас није урађена ниједна слична студија и због чега се људи који су радили ове допуне Закона нису позвали на то, зашто је нису прочитали. Постоје неке раније студије, ово је најрецентнија, публикована је 2017. године, дакле пре мало више од годину дана.

У неким другим земљама је канабисово уље за медицинске потребе већ легализовано. Многе од тих земаља су легализовале давно, пре више од десет година, неке су легализовале недавно. Постоје и неке земље које су нама суседи које су то урадиле. Прочитаћу, да би гледаоци, односно бирачи знали да ово није никаква ствар о којој се прича тек тако, него да су многе озбиљне земље већ усвојиле став да канабисово уље није никаква дрога, него да може да помогне људима који болују од страшних болова. То су: Канада, Немачка, Хрватска, Чиле, Кипар, Чешка Република, Финска, Грчка, Израел, Италија, Луксембург, Македонија, Холандија, Пољска, Шпанија, Перу, Румунија, Аустралија, Аргентина, Данска, Уругвај и око двадесет федералних јединица САД. Неке од ових земаља су потпуно легализовале употребу канабисовог уља, чак и за рекреативне сврхе, али нећу о томе да говорим, говорим искључиво о медицинским потребама.

Шта је проблем код нас, који изазива садашња здравствена политика која се односи на употребу канабисовог уља? Спречавање људи да користе то по рецепту лекара довело је до великог црног тржишта на коме се канабисово уље

сада продаје. Људи који пролазе кроз тешке болове купују ово уље на црно, без обзира на то шта пише у закону. Многи од њих са којима сам разговарао и чије сам исповести слушао кажу веома јасно – апсолутно ме не интересује шта пише у Кривичном закону и каква је казна прописана за то, јер између тога да умирем од болова или да правим кривично дело и да ми буде боље бирам ово друго. Велики број људи заправо већ купује канабисово уље на црно, његова цена је доста велика, а велика му је управо због тога што представља кривично дело и што се налази на листи тешких дрога, изједначено са статусом кокаина и хероина. Дакле, оно што људима може да помогне као лек третирате на исти начин као што третирате употребу хероина и кокаина и тако од људи који то купују да би олакшали свој живот правите криминалце.

Даћу вам један пример, који је можда најпознатији: у Лесковцу је пре годину и по или две супруг жене која болује од мултипле склерозе, који имају троје мале деце, куповао на црно бочицу канабисовог уља; полиција га је ухапсила због тога, добио је меру затвора и тако је болесну жену, која болује од мултипле склерозе, оставио са троје мале деце код куће.

Не знам шта ви мислите о томе, ја мислим да је ово толико бесмислено колико нешто може да буде бесмислено. Дакле, направили сте већи број криминалаца на тржишту него што би требало да их буде; подигли сте цену канабисовог уља тиме што се оно продаје на црно; држава остаје без одређених средстава у виду пореза који би могла да добије када би легализовала продају канабисовог уља; и, наравно, једном делу полицијских снага који сада мора да јури и надгледа све те људе везали сте руке тако да не могу да јуре неке криминалце који су много, много опаснији.

Оно што је најважније, када се нешто продаје на црно ви заправо не знате шта купујете, тј. не знате шта се продаје, тако да у тој бочици, која на црном тржишту у Србији достиже цену и до 300 евра, може да се нађе било шта. Пошто је на црно, нити знате ко вам шта продаје, нити знате кога можете да јурите ако установите да вам је продао мачку у цаку.

Када би се те ствари легализовале, погледајте колике би користи биле за друштво. Прво, велики број људи који купују то због здравствених потреба више не бисте проглашавали криминалцима, нити би они имали грижу савести када то раде јер знају да не раде ништа што је противно интересу друштва. Друго, када би се легализовало, продаја и производња би наравно биле контролисане, пошто држава нема шта друго да ради него да контролише и надгледа такву врсту производње, тако да бисте тачно знали какав је састав и шта је оно што купујете и знали бисте кога треба да јурите ако вам је продао мачку у цаку. Сада то не можете. Коначно, када бисте легализовали тржиште канабисовог уља као у свим овим земљама које сам вам прочитао, цена би морала да падне због тога што би онда трошак продаје био мањи, а такође бисте имали један део прихода од продаје

које сада држава губи због тога што се оно продаје на црно. Ово су све аспекти овог проблема о којима у образложењу овог закона нисам ништа нашао.

Конечно, право на лечење је такође људско право; људи сами треба да одлучују како могу да се лече, имају на то право, то им гарантује Устав Србије, чл. 68, 23. и 43. Спречавање људи да легално употребљавају ово средство јесте нека врста повреде Устава Србије, која се често дешава како у овој скупштини тако и у многим законима.

Ја вас молим, како у име благостања људи који пате од разноразних врста болести тако и у име поштовања људских права у овој земљи, омогућите коначно овим људима да дођу до лека који им одговара, који су сами изабрали и да на тај начин могу да олакшају патње које имају и кроз које пролазе. Хвала вам.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала вам.

Реч има министар др Златибор Лончар.

Изволите, министре.

ЗЛАТИБОР ЛОНЧАР: Ви сте, мислим, у 60% онога што сте рекли апсолутно у праву. Постоје студије које се раде у свету. Ми не можемо као држава да утичемо да ли ће те студије да се раде у Србији или неће да се раде. Ви знате да то зависи од онога ко је заинтересован за то, да испуни неопходне услове и то може да се ради.

Да разјаснимо, да сви људи овде и гледаоци знају – канабис, уље од канабиса, лекови на бази канабиса не могу да излече било који карцином или неку другу малигну болест, што сте лепо навели. Они помажу, олакшавају муке. Значи, само да разјаснимо ту ствар.

(Милорад Мирчић: Не могу ово да слушам.)

Реците, да ли сте нешто рекли или ...?

(Милорад Мирчић: За себе.)

За себе, добро. Реците слободно.

(Председавајући: Молим вас, министре, наставите.)

То су дејства канабиса и ту се апсолутно слажемо. Ми смо...

Молим вас, хоћемо да причамо или ...?

(Милорад Мирчић: Не могу да га слушам.)

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Молим народне посланике да се уздрже од прибављања, да саслушамо министра.

Изволите, министре. Извините, молим вас, и наставите са вашим одговором.

Не морате да слушате, слободна земља и слободни парламент.

Изволите, министре.

ЗЛАТИБОР ЛОНЧАР: Тако да мислим да тај део свима треба да буде јасан.

Друга ствар, ми смо кренули, вероватно знате, у процедуру легализације канабиса. Састали су се људи који се баве тиме, који се баве свим тим стварима;

ми смо само ушли у један проблем и чим се нађе решење за тај проблем, лекови, односно уље на бази канабиса нема никаквих проблема да буду овде. Шта је проблем? Проблем је што ми не можемо да гарантујемо, из свега онога што је нама понуђено да се увезе овде, да ће у том препарату који долази овде бити тачно оне концентрације канабиса које су написане, јер нико од тих који су понудили не гарантује за то. Анализе које су урађене... У свакој тој супстанци имате различиту концентрацију канабиса. Да ли стварно мислите да држава може да преузме на себе да је неко добио то уље са мањом а неко са већом концентрацијом и дође до неких нежељених ефеката, рецимо, са том вишом концентрацијом, а држава је дозволила да то иде? Значи, то је једини проблем који постоји везано за легализацију тога.

Зашто су ови други лекови које сте навели регистровани и уредно могу да се користе? Зато што може да се гарантује концентрација канабиса у њима.

Оно што смо ми предложили тим људима – тај процес морао би да се ради од почетка до краја, да буде испраћен и нема никаквих проблема. Значи, то је суштина – да имамо као држава гаранцију да се та концентрација која пише и налази у том уљу. Ко год то достави, донесе, гарантује, у најкраћем могућем року ће бити регистрован.

Значи, немојте да представљамо људима да је то сад неко политичко питање – хоћемо, нећемо, то помаже, не помаже и слично. Разјаснили смо све, и шта помаже и шта не помаже. Помаже код људи који су у терминалним фазама, у тешким и неким другим стањима; олакшава им проблеме, олакшава им муке. Наравно да се свако од нас бори за те људе. Ти људи сада ово гледају и слушају шта ми причамо и треба да знају који је проблем. А да преузме држава на себе и каже нека улази то, сутра ће да кажу – па ви сте дали дозволу за то као држава, овај је попио више, овај је попио мање, овоме се десило ово, ономе се десило оно. Ми не можемо тако неозбиљно да радимо. Значи, ево, ја вам сад кажем, и за вас и за све оне који су заинтересовани за то – а што бисмо ми имали проблем да се то појави код нас на тржишту, али ако може да буде контролисано, да се испоштују законски оквири.

Шта су урадиле друге земље? То нисте хтели да кажете. Друге земље, да би то спречиле, узеле су тај процес и раде га од почетка до краја. Они су своју фармацеутску индустрију, један део, ставили за то; они узгајају то у строго контролисаним условима, праве и добијају ту концентрацију.

Али немамо ништа против. Па не може то држава да узме да ради. Значи, хајде само да будемо објективни и да кажемо људима како стварно стоје ствари. Не постоји никаква препрека за то, само морају да се испуне законски услови.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, министре Лончар.

Реч има народни посланик Душан Павловић.

Изволите.

ДУШАН ПАВЛОВИЋ: Захваљујем.

Министре, рецимо, када хоћете да видите колики је проценат шећера у неком воћном соку или неком колачу, шта урадите? Окренете декларацију и тамо пише колико грама шећера у њему има. Компаније или произвођачи не раде то због тога што хоће, него зато што морају, држава их је натерала да то раде.

Исто је и са канабисовим уљем, као природним уљем. Оно што је проблематично, то је ниво ТХЦ-а, психоактивне супстанце, који може бити 1%, 2%, 5%, 15%. Ви кажете ономе ко то производи и хоће да увезе у Србију колико процената дозвољавате, он то напише на декларацију и тако се то увози. Тако се ради са свим производима које увозимо из других држава и са свим производима који се производе у овој земљи. То је једна од најважнијих функција државе, да контролише да ли се играчи на тржишту понашају онако како су прописана правила. Као што кажњавамо било које друге произвођаче који у декларацији производа не кажу тачну количину, рецимо, шећера, масти, соли или било чега другог, тако исто може да казните или да не увозите од онога ко неће да вам напише на декларацији колики је проценат ТХЦ-а у канабисовом уљу.

Знате шта, ако су све ове земље или почеле то да производе или увозе из других земаља, можемо и ми, и једно и друго. Нико не каже да треба држава то да производи, само треба да из Кривичног закона избаците одредбу да је куповина и производња канабисовог уља за медицинске сврхе кривично дело и да у овом закону напишете да је то могуће. То је све што треба да урадите као министар. И, наравно, да имате државни апарат (администрацију, полицију) који ће да надгледа да ли се то заиста спроводи у дело. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

Повреда Пословника, народни посланик Маријан Ристичевић.

Изволите.

МАРИЈАН РИСТИЧЕВИЋ: Даме и господо народни посланици, рекламирам члан 107, повреда достојанства.

Господине председниче, морате да имате меру. Ја не улазим у приватни живот колега посланика. Колега Ранчић је специјалиста те врсте. Нисам тај који треба да процењује ко шта користи, али овде је очигледно залагање за психоактивне супстанце. Овде фали још само да неко мерева на грам.

Дакле, овде се рекламира канабис, колико ја видим, веома активно. Ово је Народна скупштина, ово су народни посланици. Да ли овлашћени представник канабиса и поред њега, вероватно, представник апаурина то користе или не, то је њихово приватно право и у то нећу да улазим. Наравно, ако дилују, онда је кажњиво, и ако их ухвате, али ја нисам ни полиција ни тужилаштво.

Овде се претерано, по мени, рекламира канабис, а да притом наши гледаоци нису баш најстручнији, не могу проценити да ли се рекламира дрога или се рекламира конопља у поједине индустријске сврхе, у пољопривредне сврхе, од

које се прави одређена тканина и други производи. Дакле, ту јасно мора да се повуче граница. Очигледно је да он не рекламира кудељу, канабис у пољопривредне сврхе, већ рекламира то у неке сврхе за које обични грађани мисле да је дрога. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колега Ристичевићу. Сматрам да нисам повредио Пословник. Колега Павловић, либерал, износи такве ставове, има право.

Да ли желите да се Народна скупштина изјасни у дану за гласање?

(Маријан Ристичевић: Не.)

Хвала вам пуно.

Повреда Пословника, народни посланик Бранка Стаменковић.

Изволите.

БРАНКА СТАМЕНКОВИЋ: Хвала.

Повреда Пословника, члан 103, ст. 7. и 8.

Претходни говорник се јавио по Пословнику и онда уопште није говорио о повреди Пословника него је ушао у реплику. Члан 103. то забрањује и став 8. налаже председавајућем, у овом случају вама, да казни таквог посланика тако што ће његовој посланичкој групи одузети два минута од времена посланичке групе које је на располагању за расправу. Ја вас молим да то сада учините. А убудуће, пошто имате једног серијског прекршиоца овог члана и ових ставова, ја вас молим да сваки следећи пут, чим крене у тај преступ, да га прекинете, да му искључите микрофон, а не да га пуштате да унижава достојанство Народне скупштине. И, да зло буде грђе, стално се јавља по повреди члана 107, урушавање достојанства Народне скупштине, а он је шетајуће урушавање Народне скупштине.

Молим вас, реагујте на то следећи пут искључивањем микрофона, а не ретроактивно, како вас сада молим у овом случају, кад сте га већ пустили да прекрши члан 103. став 7. и сада морате по ставу 8. још и да га казните.

Хвала унапред.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала вама.

Наравно, нећу га казнити зато што, као и колега Павловић, има право да изнесе свој став и да укаже на повреду Пословника од стране председавајућег.

Да ли желите да се Народна скупштина изјасни у дану за гласање, колегинице Стаменковић?

(Бранка Стаменковић: Да.)

Хвала.

Реч има министар др Златибор Лончар.

Изволите.

ЗЛАТИБОР ЛОНЧАР: Због заинтересоване јавности, због пацијената који мисле да је то потребно, неопходно и слично, желим само да кажем једну ствар. Свако ко испуни законске услове који постоје у Агенцији за лекове... Не постоји никакав проблем, када се испоштују законски услови, када то буде у тим

концентрацијама да може да помаже, да се региструје као лек и да има тачну дијагнозу за коју се примењује, али ја нажалост морам да вас обавестим да ниједан захтев никада није стигао у Агенцију, званичан захтев није стигао за регистрацију.

(Душан Павловић: То је кривично дело.)

Не, не, немојте мешати. Покушавамо да причамо о чињеницама. Значи, ви имате право у АЛИМС-у, постоји закон, постоји тачно шта морате да испуните, испуњавате то, поднесете захтев и то се решава.

Не постоји нико ко је испунио законске услове а да му је одбијен захтев.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, министре.

Право на реплику, народни посланик Душан Павловић.

Изволите.

ДУШАН ПАВЛОВИЋ: Министре, по Кривичном закону је продаја канабисовог уља кривично дело. Зашто би било ко нормалан долазио и подносио захтев Агенцији за лекове? Па не може, зато што зна да ће бити одбијен пошто је кривично дело. Када се промени Кривични законик и то не буде кривично дело, онда ће се људи јављати.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала вам.

Реч има народни посланик Маријан Ристичевић, повреда Пословника.

МАРИЈАН РИСТИЧЕВИЋ: Даме и господо народни посланици, члан 106. ст. 2. и 3, везано за члан 108.

Професор Павловић је познат по томе што је мало либералнији него што ви кажете; после пуштања порнића дошло је рекламирање наркотика. Ја питам, пошто је сам рекао да је то кажњиво Кривичним закоником – да ли он самим тим што сам каже да је то законом забрањено рекламира наркотике или не?

Они траже да се мени одузме време само зато што упозоравам и гледаоце и вас као председавајућег да у овом тренутку проф. Павловић, сасвим неовлашћено, поступа као овлашћено лице канабиса. Дакле, представља, жели да то представи као лек. У овом тренутку то је наркотик, законом је забрањен и ја сматрам да се овде врши рекламирање наркотика. И притом нон-стоп добацује министру здравља. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колега Ристичевићу. Опет смо дошли на исто, мислим да нисам повредио Пословник. Наравно, ви имате конзервативнији став, он либералнији.

Да ли желите да се Народна скупштина изјасни у дану за гласање? (Да.) Хвала.

Реч има народни посланик Бранка Стаменковић, повреда Пословника.

БРАНКА СТАМЕНКОВИЋ: Хвала.

Члан 109: „Опомена се изриче народном посланику ако другим поступцима нарушава ред на седници или поступа противно одредбама овог пословника.“

Сад ја, председавајући, право да вам кажем, имам дилему да ли да вас замолим да по овом члану 109. изрекнете опомену претходном говорнику или самом себи. Лепо сам вас замолила при претходном јављању да следећи пут када овај серијски прекршилац Пословника почне да крши Пословник, да му искључите микрофон, да му одузмете реч. То имате као право по овом пословнику. Не разумем логику по којој ви који треба да се старате о реду на седници, и то можете да урадите једноставним стискањем тастера, упорно дозвољавате серијском прекршиоцу и унижаваоцу достојанства Скупштине да пуна два минута крши Пословник, а онда се, као бајаги, правите пуј пике не важи, ништа није било.

Ја вас молим да по овом члану 109. коначно, први пут у ове две године од кад ради овај Једанаести сазив, овом серијском прекршиоцу Пословника изрекнете прву опомену икад, те да му на Административном одбору узмемо макар 10% од плате. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Колегинице Стаменковић, прво, мислим да нисам прекршио Пословник. Ја нисам тај који ће изрећи опомену због тога што је неко изнео свој став и своје мишљење. Мислим да смо имали једну коректну дебату. И колега Павловић из вашег посланичког клуба је имао и те како могућност да искаже свој став и ту не можете ништа да замерите мени.

Да ли желите да се Народна скупштина изјасни у дану за гласање? (Не.) Хвала вам.

(Бранимир Ранчић: Пословник.)

Реч има народни посланик Бранимир Ранчић, повреда Пословника.

Докторе Ранчићу, изволите.

БРАНИМИР РАНЧИЋ: С обзиром на то да сам прозван као лекар неуропсихијатар, уваженом колеги прекопута ...

(Председавајући: Морате да наведете члан, молим вас.)

Члан 107. став 2. С обзиром на то да колега Павловић не долази из медицинских кругова, из медицинске струке (мислим да је завршио школу за дизајн у Мађарској), мислим да не би требало да улази у ове воде када су у питању психоактивне супстанце.

Морам нешто да вам кажем, колега. Да бисмо могли да дискутујемо о психоактивним супстанцама, ви морате да знате каква је подела психоактивних супстанци. Ја вама то не замерам јер, кажем, долазите из другог миљеа, не из овог.

Значи, морам да вам кажем следеће: све психоактивне супстанце, а видећете да индијска конопља и канабис улазе у психоактивне супстанце, деле се, прво, на тзв. депресоре – ту улазе алкохол, наркотици, а у наркотице спадају опијум и његови деривати морфин и хероин, синтетски аналгетици (метадон); друго, хипнотици, седативи и мали транкиланси (значи, барбитурати и мепробамат). То је можда за вас шпанско село, али не би било наодмет да чујете.

Под два, то су психостимуланси где спадају кокаин, амфетамин (или, ви га можда боље познајете као спид), екстази, крек (ви знате како се употребљава крек) и канабис или индијска конопља...

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, др Јанчићу, истекло је време.

(Бранимир Јанчић: Према томе, не можете да улазите у дискусију зато што не знате.)

Ово је реплика. У реду, идемо даље, затварамо круг.

Реч има Бошко Обрадовић.

Изволите.

БОШКО ОБРАДОВИЋ: Поштовани председавајући, поштовани господине министре са широким кругом сарадника, ја бих желео да накратко, мада ми је то непријатно, покварим ову идилу која постоји у Народној скупштини Републике Србије по питању ових ваших предложених закона јер сматрам да се овим законом отвара читав сет биоетичких тема и дилема које ће ускоро постати више него актуелне, колико видим, у Дому Народне скупштине Републике Србије.

Ви знате, господине министре, увек смо имали живу и, рекао бих, здраву полемику о разним питањима, да се никада нисам либио да похвалим све добро што је долазило од стране вашег министарства, као и да полемишем о ономе што сматрам да није било добро. Тако и овде могу да кажем, у овом занатском делу уређивања закона и довођења у ред једне материје која девет година није доведена у ред, а поставља се питање зашто када сте већ шест година на власти, ви сте нешто померили, урадили и средили.

Иначе, тако смо пре годину дана средили оно што се тиче трансфузиологије, односно трансфузије крви у српском здравственом систему, па то не функционише, тако да можемо и о томе детаљније јер очито је да ми нешто законски уредимо, а то у пракси увек има огромне проблеме да уопште буде примењено или се примењује погрешно.

Овде бих желео да скренем вашу пажњу да у наше законодавство с овим законом улази читав сет тема које се тичу биоетичких тема и дилема, почевши од закона о родној равноправности који нам се најављује, који би требало да омогући да неко ко се пре подне осећа као жена, поподне као мушкарац, а увече опет као жена има ту могућност да се осећа како год хоће. Затим, постоји најава закона о истополним заједницама итд. А ви добро знате да је у припреми и преднацрт грађанског законика који третира неке спорне биоетичке теме као што су еутаназија, клонирање; затим, физичко кажњавање деце се забрањује, све је већи број одузете деце... Ево, пре неки дан смо имали, господине министре, невероватан податак у „Новостима“ да је родитељима у последњих пет година одузето 5.668 деце у Србији.

Зашто све ово помињем? Долазимо на вашу тему. Зато што је све ово тема која говори о томе да иако Влада, споља гледано, има борбу против беле куге,

жељу за наталитетом и не знам шта све друго – што смо ми врло отворено подржали јер то је наша политика од оснивања Двери и драго нам је да је Влада после шест година схватила да су Двери биле апсолутно у праву када су говориле о породичној политици – с друге стране имамо читав сет, рекао бих, антипородичног законодавства или биоетички крајње спорног и проблематичног законодавства.

Онда да се не враћам, рецимо, на тему вакцина и „Торлака“, било је данас овде речи, али морате да разумете све нас родитеље којима су биоетичке теме важне, све нас верујуће људе којима су биоетичке теме важне. Нама није важно шта каже ЕУ или Брисел, нама је важно шта каже учење наше вере, наше цркве. За нас су биоетичке теме веома осетљиве.

Желео бих да у име многих родитеља апелујем на вас. Када видите противљење тзв. вакцинацији, треба да знате да то није противљење обавезној вакцинацији, јер је то једна цивилизацијска и добра тековина, већ противљење сумњивим вакцинама чије се порекло не зна, које нису направљене у Србији, чиме смо угрозили здравствену безбедност Србије јер не правимо више домаће вакцине итд.

Хоћу да вам кажем да је то читав један спектар тема које једноставно брину савремене српске родитеље. Можда неко претерује у тој бризи, можда је неко склон теоријама завере, можда има разних извитоперења, али немојте негирати основну бригу која стоји иза свега тога. Значи, људи имају одређене моралне дилеме. То је нешто што морате да имате у виду када предлагате одређене законе.

Конкретно, када говорите о закону о пресађивању људских органа, морате да budete свесни једне чињенице која несумњиво постоји, а то је трговина људским органима. Навешћу вам један конкретан и болан пример, а то је тзв. фетална терапија, која се заснива на одстрањивању и употреби ткива и органа људских ембриона абортираних у различитим фазама развоја ради покушаја лечења различитих болести и подмлађивања организма, примера ради. Мене би занимало да ли то постоји у Србији, да ли у Србији постоји фетална терапија, да ли неко злоупотребљава абортирану децу и од тога прави не знам какве помаде за неког паметњаковића који жели на тај „генијалан“ начин да се подмлађује.

Дакле, врло су осетљиве ствари, ја наводим само примере а доћи ћу до суштине онога што је проблем код овог закона.

Хоћу да вам прикажем читаву лепезу биоетичких тема и дилема које постају све актуелније у Србији, јер очито је да преднацрт грађанског законика и одређени закони који долазе у процедуру све више насрћу на породични морал, на традиционалне вредности, на верско учење, које је нама верујућим људима веома битно, што немате право да нам негирате.

Примера ради, учење наше цркве, могу да вам цитирам неколико реченица, а потиче из социјалне доктрине Руске православне цркве, која је врло детаљно и

темељно обрадила све биоетичке теме, на највишем духовном и научном нивоу, рецимо, ево шта каже о овој актуелној теми о којој данас расправљамо. Каже: „Савремена трансплантологија (теорија и пракса пресађивања органа и ткива) дозвољава пружање делотворне помоћи многим болесницима који би без тога били осуђени на неизбежну смрт или на тешку инвалидност. У исти мах, развој ове области медицине услед повећања потребе за неопходним органима рађа одређене моралне проблеме и може да буде опасан по друштво.“ Дакле, може да буде, не значи да ће да буде, али може да буде, као што постоји трговина органима, као што постоји криминал у тој области. Сви знамо да то постоји на светском нивоу и не можемо се правити луди да то не постоји. То постоји, криминална трговина људским органима. Значи, оправдане сумње да се не дође у једну такву ситуацију у нашој држави морате просто да разумете.

Каже даље социјална доктрина Руске православне цркве: „Несавесно пропагирање донаторства и комерцијализација трансплантационе праксе стварају предуслове за трговину деловима људског тела, што угрожава живот и здравље људи“. Двери сматрају да се органи човековог тела не могу сматрати објектима куповине и продаје. „Пресађивање органа живог даваоца може се заснивати само на добровољном самопожртвовању ради спасавања живота другог човека“, и то је хришћански и апсолутно прихватљиво. Значи, дати живот за другога, дати орган за другога потпуно је хришћанска поставка ствари. „У том случају, сагласност за експлантацију, односно одстрањење органа постаје чин испољавања љубави и саосећања“. Ту ништа није спорно. „Потенцијални давалац, међутим, мора да буде у потпуности обавештен о могућим последицама експлантације органа по његово здравље. Морално је недопустива експлантација која директно угрожава живот даваоца.“

„Најраширенија је пракса“, ту долазимо до бројних проблема у вези с вашим предлогом закона, „узимања органа од тек преминулих људи. У таквим случајевима мора бити искључена свака нејасноћа у погледу одређивања тренутка смрти. Неприхватљиво је скраћивање живота једног човека, као и одустајање од поступака који одржавају живот, ради продужавања живота другог човека.“

И, оно што мислим да је проблем са читавим вашим концептом овог закона, „даривање или завештање такве врсте не може се сматрати човековом обавезом“. Дакле, не може се сматрати човековом обавезом, што ви на један индиректан начин уводите овим законом. „Због тога је добровољна сагласност дата за живота услов законитости и моралне прихватљивости експлантације“. То је став Двери. Добровољно давање органа за живота, тј. потписивање картице за живота је морално прихватљиво. Све друго оставља простор за озбиљне манипулације и сумњу у тај поступак.

„У случају да лекарима није позната изражена воља самртника или већ умрлог човека, они треба да је сазнају обративши се, ако је неопходно, његовим сродницима.“ Такозвану презумпцију (претпоставку) о сагласности потенцијалног даваоца за одстрањивање органа или ткива његовог тела која је предвиђена законодавством низа земаља сматрамо недопустивим нарушавањем људске слободе.

Дакле, ви сте овде негде стали на пола пута. Нисте ишли у потпуну претпостављену сагласност, а било је то у првим нацртима закона ако се не варам. Значи, сви ми смо обавезни даваоци својих органа, па морамо да нађемо негде некога у држави, па да се томе супротставимо, па да, не знам, потпишемо да не може итд. То је опасан корак у коме држава тоталитарно интервенише у право на приватност и почиње да прописује и практично држава постаје власник мојих, односно људских органа; ја морам да јурим државу да некако изађем из тог система добровољног даваштва органа. Верујте, ствари су врло осетљиве и нису уопште за игру.

Ви сте стали на том путу па сте вратили најближе сроднике, који ипак морају да се питају у случају преминулог лица за давање његових органа ако их оно није завештало за живота. Дакле, стали сте на пола пута, али сте отворили Пандорину кутију где држава практично сада све нас обавезује да смо ми добровољни даваоци сопствених органа и да морамо сада да излазимо, да тако кажем, да се бранимо од државе, да захтевамо – не, то су моји органи, чекајте да видим итд.

Зашто нисмо остали на том добровољном даваштву органа, које је једна потпуно хришћански утемељена, морална ствар? Ко хоће, нека изволи. Ево, доктор је потписао, има картицу, свака част. Свако други ко жели, његово је право и слобода, а не да држава то намеће и да тиме отвара Пандорину кутију сумњи шта може да стоји иза тога.

Као и иза феталне терапије, односно потенцијално веома криминалне делатности трговине људским ембрионима абортиране деце. Немојте ми само рећи да је то сад теорија завере и да се то не ради нигде у свету, јер је ово фин и цивилизован свет. То цвета, господине министре. За Србију сам вас питао да ви гарантујете да тога нема у Србији. Ја вам причам за западни свет, а ви гарантујете да нема трговине људским ембрионима абортиране деце у Србији и станите иза тога.

Овде смо читавим низом врло конструктивних амандмана – ви ћете, сигуран сам, обратити пажњу на њих – предложили одређене ствари за које мислимо да побољшавају постојећи текст закона. Молим вас да обратите пажњу на њих јер смо били веома конструктивни.

Пре свега, тражили смо поштравање казни, дупло, на сваком месту у закону, за сваког коме би пала на памет било каква злоупотреба у овој области.

Дакле, пошто поверење у систем чини основу добровољног давалаштва, и сама сумња може да сруши цео систем, што се дешавало у земљама ЕУ и било праћено катастрофалним падом давалаштва. Због сумње у озбиљан црни бизнис, са високим профитима, казнена и прекршајна политика мора бити строжа, мишљење је Двери. Имате предлог амандмана.

Наш је додатак овоме што ви радите да живи даваоци треба да имају приоритет на листи чекања и у другим облицима пружања здравствене заштите. Значи, ко је за живота давалац, мора негде да има неку привилегију у овом здравственом систему. Имате амандман и на ту тему.

На једном месту исправљамо, у члану 25. став 4, где тражимо да писмени пристанак за прикупљање ћелија – односи се на први закон – могу да дају и отац и мајка, уколико је други родитељ непознат или је умро, а не само мајка као што је предложено у вашем предлогу закона, па обратите пажњу на члан 25.

Сматрамо да инспекцијски надзор над обављањем делатности у области људских органа мора да се обавља чешће, најмање једном годишње, да би се због осетљивости материје стекло поверење у делатност из ове области, и то смо предложили.

Једна осетљива тема на којој желим да задржим вашу пажњу, а то су умрла лица, било малолетна или лишена пословне способности, где ви предвиђате да за узимање њихових органа сагласност даје етички одбор здравствене установе, који се образује у складу са законом којим се уређује здравствена заштита. Ми то мењамо и предлагемо да то може, али уз обавезну претходну сагласност органа старатељства.

Ако се подразумева, волео бих да то уђе у закон. Ево, члан 23. Ми смо лепо додали да би то било јасно.

О чему се ради? За узимање људских органа од умрлог малолетног лица без родитељског старања, као и за узимање људских органа од умрлог пунолетног лица коме је делимично или потпуно одузета пословна способност, неопходна је обавезна сагласност законски одређеног старатеља како би се спречила злоупотреба и неовлашћено коришћење органа. Проста ствар.

Недопустиво је да само етичка комисија здравствене установе одлучује о донирању органа ових умрлих лица, а да се из процеса доношења одлуке искључи лице или лица која су се за живота покојника старала о њему. У случају пунолетних лица, то су најчешће родитељи деце ометене у развоју или деце са инвалидитетом, међу којима има оних који и након пунолетства деце добијају старатељство над њима, као и деца која због здравствених проблема родитеља добијају старатељство над њима, било да су те особе делимично или потпуно лишене пословне способности. И у једном и у другом случају реч је о најближем крвном сродству или особама које су блиске особи о којој су се старале.

Изопштити старатеља из процеса давања сагласности за донирање органа лица над којима је вршено старање груба је етичка грешка.

Овим амандманом се тај пропуст исправља. Ако сте ви то већ предвидели на неком другом месту у закону, ја вас молим да ми на то укажете, а ако нисте, ја вас молим да прихватите овај амандман.

Дакле, како смо ми овим заправо желели да помогнемо у побољшању законских решења? Пре свега, да вратимо тему на добровољност давалаштва; значи, да не буде наша обавеза да ми јуримо државу да нисмо добровољни даваоци, него да држава чека оне који хоће да буду добровољни даваоци. Друга ствар, да се изузетно поопштри систем казних и прекршајних мера за сваког коме би пало на памет да се бави трговином људским органима и другим манипулацијама, посебно за здравствене раднике, наравно. И трећа ствар, мало више привилегија за даваоце органа у здравственом систему Србије. И ван система наравно, не само у здравственом систему него и ван система. Просто, ти људи су спремни на одређену жртву, хумани су, то треба наградити. Али треба оставити као добровољно и онда немамо никаквих проблема, кроз смо у оквиру хришћанске етике, барем за нас верујуће људе, и ту не видимо никакав проблем.

Где ми видимо велики проблем? То је Закон о психоактивним контролисаним супстанцама. Не зато што је он лош, ви сте ту урадили неке добре ствари које се тичу лечења и рехабилитације наркомана. Посебно је добро ово што ће се сада брже улазити у траг новим психоактивним супстанцама, као што видимо, које убијају нашу децу готово свакодневно. Али оно што ви, господине министре, не можете да решите овим законом јесте централни проблем ове државе када је у питању трговина дрогом, а то је немогућност да се уђе у траг трговцима дрогом и да они заврше на вишегодишњој робији и да више никоме не падне на памет да се тиме бави.

Дакле, проблем је, због чега ће овај закон остати такође мртво слово на папиру, у полицији, тужилаштву, судству и медијима, који заправо штите ту врсту промоције наркотика и штите, наравно, и трговце дрогом.

Имате Удружење „Свети Сава“ из Лазаревца које јавно напише, по имену и презимену, ко су људи који тргују дрогом у Лазаревцу. И сви знамо да они тргују дрогом у Лазаревцу. И код мене у Чачку, и код Драгана Весовића у Краљеву знамо сви ко тргује дрогом. Једино полиција не зна, једино тужилаштво не зна. А чак и кад се полиција осмели да некога ухапси, чак и кад се тужилаштво осмели да некога кривично гони, онда су ту судије, које врло елегантно дају минорне казне и тако трговац дрогом најнормалније наставља да се бави својим послом.

Кад бисмо, рецимо, стрељали десетак трговаца дрогом, то би била изузетно драгоцен порук онима који тргују дрогом. Мислим да би се степен трговине дрогом нагло смањио у Србији. Само пет до десет трговаца дрогом да стрељамо

или јавно обесимо на Теразијама. Можда делује сурово, а није сурово кад они нашој деци продају дрогу? То није сурово? Колико је наше деце, по овим вашим статистикама, умрло зато што им је неко то продавао? А он се и даље шета овим улицама и угледни је грађанин, можда је чак и донатор цркве. Можда је чак и донатор цркве. Можда је политичар, можда је откуд знам ко од угледних људи у овом друштву, али нека деца су због тога настрадала. Неко мора њима да стане на пут. Значи, верујте, смртна казна је мала казна за трговце дрогом. Мени је свеједно која врста смртне казне, али је мала казна.

Док не буде драконска казнена политика, ови ваши закони ће бити мртво слово на папиру. Значи, тргујеш дрогом, ухваћен си као трговац дрогом, још више као организатор криминалне групе која тргује дрогом – па нећеш изаћи из затвора никада, ако већ наше кривично законодавство не предвиђа смртну казну. То је једина озбиљна порука трговцима дрогом. Све остало, да изађе за годину дана... Па знате колико је он зарадио, шта је њему проблем да годину дана буде у затвору, још о државном трошку? Бар да копа неки канал, бар да ради у неком руднику. Не, он човек ужива, гледа ТВ, а обогатио се трговином дрогом. Излази после годину дана, господин човек и у друштву фаца, онда има легалне послове и – идемо даље.

Чекајте, како мислите овим законом да решите тај проблем? Па не решава се то Законом о психоактивним контролисаним супстанцама, него храбријом полицијом, храбријим тужилаштвом, некорумпираним судством, слободним медијима и удружењима грађана попут „Светог Саве“ из Лазаревца, који су се осмелили да као појединци, као грађани изађу на црту трговцима дрогом. Знате колика је то храброст? Полиција не сме, а грађанин сме. Е то је за орден председника Србије, оно што су урадили људи из друштва „Свети Сава“ из Лазаревца – да се уместо државе и оних који примају плату за то, полиције, тужилаштва, судства, они сукобе јавно са трговцима дрогом у свом месту. То је величанствена храброст.

Дакле, моја порука је ту врло једноставна: немојте да ово заврши као закон који смо такође подржавали, а тиче се трансфузиологије крви. Нити је заживео у сва четири седишта која смо предвидели, нити је направљен централни информациони систем у Београду, нити сте анализу крви за вирусологију урадили како треба. Значи, ви донесете добар закон, примена је лоша и онда имамо проблем. Зато, молим вас да обратите пажњу и на примену закона, а не само – законодавство на папиру. Хвала на пажњи.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Министре, изволите.

ЗЛАТИБОР ЛОНЧАР: Што се тиче Закона о трансфузији, само морам на један детаљ да вас подсетим: тада када смо га доносили планирано је да у

потпуности заживи, да се до тада ураде све неопходне мере (које се раде, могу да се провере и да се виде), од 1. јануара 2019. године.

Пребацују се ти центри и шта је суштина, када већ причамо о том закону, да вас подсетим – са Законом о трансфузији од првог јануара имаћемо четири центра и добићемо много бољу контролу крви. То је суштина. Нећемо имати тај прозор од 15 дана, када је могуће да имате даваоца крви који је заражен ХИВ-ом или нечим другим а да је 15 дана време које је потребно да се то открије. Из тог разлога иде у четири центра, јер је то изузетно скупа анализа, да би се урадила ту, да бисмо имали контролу да крв стиже тамо где треба. А не да неко, зато што је себичан, неће да да другом, него – можда ће мени затребати, не дам коме сад треба, него можда ће мени затребати. Онда смо имали огромне количине крви које су бачене из тог разлога. Нисмо имали јединствени систем, да пратимо где колико крви има и свако је пријављивао онако како је хтео. Од 1. јануара 2019. године то иде динамиком којом треба и заживеће. То је разлог, само да подсетим.

Што се тиче трансплантације, зашто смо сада кренули са тим да људи који неће, довољно је да напишу на једном папиру – не желим то, моји подаци су ти и ти, да пошаљу у Управу за биомедицину или оду и дају усмену изјаву? Неко је причао да треба да се иде код нотара, да треба да се иде негде, да имају неких трошкова. Апсолутно то не постоји. Зашто идемо на ово? Идемо зато што овим законом правимо систем где није могуће да дође до злоупотребе. Није могуће. Значи, направљен је такав систем да не можете да изведете никакву злоупотребу а да се то не види у систему и да се то не примети. Значи, из тог разлога.

Сада имамо проблем. Ако мислите да је лако изаћи испред те две хиљаде и више људи којима је то једини излаз и оне који нас сада слушају и гледају, имајте само на уму њих и њихове породице, којима је то једини спас за њих и њихову децу да остану са њима, јер ако нема донора, њих неће бити. То је суштина приче.

Ми мислимо да је систем тако направљен да не можете да изведете злоупотребу а да се она не види. Сами знате, Србија је таква, не можете овде да урадите ништа а да се не зна, а камоли нешто у неком процесу где има двадесет, тридесет, четрдесет, педесет људи који морају да учествују у томе, да ви неки орган узмете, да неки орган продате.

Прво морамо да кажемо, све ово се ради на добровољној бази. Орган не може да се плати, ни у Србији, нити у било којој од ових земаља које су развијене.

Ми закон нисмо радили по угледу на нешто, радили смо га да осигурамо себе, наше грађане и наш систем. Немојте сада да будемо такви... Сад, узели смо примере из других закона, немам никакав проблем да кажем, од људи који имају искуство, али немојте сада да кажемо – е нећемо те законе, а сутра када се неко разболи, онда кажете – пустите ме, сада ми дозволите да идем у ту земљу да се лечим. Знате, то није коректно.

Значи, то су ствари о којима смо водили рачуна. Најискреније мислим да са овим законом, поштовањем ових процедура, без којих нисмо улазили у овакву причу, нећемо имати проблем. Проблем је свест.

Помињали сте цркву. Ми имамо сагласност цркве за све ово. Тражили смо и од цркве сагласност, и добили, за све ово. Добро смо их упознали, причали с њима и добили написмено сагласност за ово од цркве. Желим да то знате ви, да знају сви грађани.

Зато се и мало дуже чекало, јер није лако мењати свест људима. Зато смо хтели што шири консензус. Није наивна, није једноставна ствар. Умиру десетине људи годишње само у Србији зато што не дочекају орган. Морали смо нешто да урадимо. Увек ће бити различитих мишљења, могли сте овако, могли смо овако, могли смо онако, али мислим да је битно да радимо, јер ако не радимо ништа, ако ћемо да се повучемо и пустимо да причамо неке теме које немају везе с мозгом...

Мени је данас драго због једне ствари – да су грађани могли да виде како се неко опходи према ономе што некоме значи живот, о чему је причао, како је причао и како је ишао на неко саморекламерство, да добије простор у медијима и слично. Онда се чуде што су на нивоу статистичке грешке. Па, ето, из тог разлога су на нивоу статистичке грешке, и сваки дан ће им бити све мања и мања подршка. Јер, једноставно, када се ради о битним стварима, они гледају како ће они да дођу до изражаја, како ће неког, мисле, да вређају, или нешто. Значи, то је суштина те приче.

Што се тиче дроге, не знам да ли се икада више радило, више причало. Мислим да је битно да се што више прича о томе. Оно што је наш циљ... Мислим да је прилично касно када дође до тога да је неко узео дрогу. Наш план је да радимо са децом од пет година, да не дођу и да не узму, да одоле искушењу наркодилера и свих тих који дођу; да не узму, то нам је превасходни циљ, да подигнемо њихову свест тако да могу да се одбране од њих.

Да ли ви видите, не памтим, не знам, можда нисам пратио довољно, али сваког дана килограми и килограми, или не знам ни ја, десетине килограма дроге се одузму. То се одузме, али ње има и даље, јер један оде у затвор, један падне, једном одузму, али то је очигледно такав бизнис где они не одустају и поред свега тога. Једна од првих ствари о којима смо причали сада на овом владином савету за дрогу јесте да ћемо ићи с предлогом да се подигну казне (али то је Кривични законик, или шта већ) и да ћемо ми као Комисија тражити да уђе у процедуру да подносимо предлог да то буду најоштрије казне.

Немам никакав проблем... Ни за кога ко то продаје и ко ће за пар хиљада динара да убије дете немам никакве милости, немам никаквог разумевања, желим да буде доживотно у затвору. Боље да он буде доживотно у затвору, него да једно дете буде мртво. Оно што им кажем – нека се баве неким другим стварима, дисаћу им за вратом, нећу им дати мира, због те деце.

Боримо се за децу, за наталитет... Неко добије дете лакше, неко добије дете теже, прође Танталове муке, па га онда одгајате, па га школујете, па онда дође тај неки период и неко га тамо на неком сплаву или негде, за пар хиљада динара, убије. Неко га убије. Јесте, знате.

Али, видите, увек имате оне који имају накнадну памет и све знају. Срећа да су они на том месту и да имају ту подршку какву имају, и тако и пролазе. Ми ћемо наставити да се боримо, а њима остаје само да причају и да жале за прошлим временима када су они сарађивали са свима њима, или шта су већ радили.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

Реч има народни посланик Ана Караџић.

Изволите.

АНА КАРАЏИЋ: Захваљујем, председнице.

Поштована председнице, министре са сарадницима, представници Високог савета судства, даме и господо народни посланици, пред нама се налазе веома важни закони из области здравства и пре свега бих да нагласим да ће Посланичка група ПС – НСС – УСС у дану за гласање подржати предлоге закона који су данас на дневном реду.

Сама чињеница да су ови закони данас пред нама говори да смо се развили и напредовали као друштво, поготово што и већи део опозиције, поготово они који су из струке, такође подржава ове законе и каже да су они добри и да ће имати резултата.

Неки хвале један систем који смо имали досад, а то су донорске картице. Они кажу да све ово што је данас на дневном реду може бити само злоупотреба. Не слажем се с тим и сматрам да сви треба да се сложимо када говоримо о овој теми, која уопште не треба бити политизована. Ми кажемо, у ствари, ови закони који су пред нама кажу да смо пробали један систем, за који смо видели да не функционише. Ми смо пробали и видели да је годишње, као што је речено данас, неких 15 донорских картица потписано, а да 30 младих људи годишње умре. То нам говори да закони који су пред нама заиста треба да дају неке резултате, јер мењамо оно што је до сада било и крећемо се у неком другом правцу.

Пред нама су Предлог закона о људским ћелијама и ткивима и Предлог закона о пресађивању људских органа. И један и други јасно и прецизно прописују услове под којима ће се обављати одређени послови (послови донорства, даривања, добијања, тестирања итд.) и прецизирају здравствене установе које ће моћи да конкуришу како би се бавиле овим пословима како из области људских ћелија и ткива, тако и пресађивањем органа, које могу бити такође и банке истих тих ћелија. Регистар давалаца матичних ћелија се такође дефинише. Кроз овај регистар се такође може доћи до несродних давалаца и обезбедити ћелије за пресађивање.

Овај закон штити и оне који не желе да буду донори. Они као пунолетни грађани могу да потпишу забрану писменим путем или да кажу усменим путем да не желе да буду донори. Или, њихове породице након смрти, уколико се ради о умрлом лицу, такође могу да спрече донирање органа, што значи да ми у овом закону имамо много начина да спречимо злоупотребу. Такође, надзором, затим прекршајним и кривичним казнама итд. Али, такође, на овај начин обезбеђује се континуитет у раду. Имамо лекаре који се додатно усавршавају и повећан број донора.

Пред нама је закон о пресађивању људских органа. Предлогом овог закона чинимо промену за наше друштво, јер ће сваки грађанин бити потенцијални давалац органа. Сматрам да доношењем овог закона заиста постајемо хуманији. Према подацима из ове године који су изнети, око две хиљаде људи чека трансплантацију: неки јетре, неки срца, преко хиљаду њих чека трансплантацију бубрега. Не могу ни да замислим како изгледа један дан у животу тих пацијената који иду на дијализу. То се све врти, у неком зачараном кругу се налазе, ишчекују тај позив, који можда никада неће добити. Сада, овим новим законом који је данас пред нама, и за који се заиста надам да ћемо га усвојити у дану за гласање, они добијају неку нову шансу и нову наду да се њихов живот продужи.

Србији је потребно, према статистици, најмање десет донора на милион становника, а рекли смо да је било око 15 донорских картица годишње, а каснијих година је било и мање. Зато бих још једном истакла да 30 младих људи годишње умре и да овај закон заиста јесте нека промена у односу на оно што смо имали и даје шансу да пробамо да променимо ствари. У Србији има пуно стручњака; ми се бавимо једним озбиљним послом, имамо и нове центре где се врше трансплантације и на овај начин, усвајањем овог закона заиста можемо да променимо нешто боље.

Пошто је ова тема веома битна, доста колега је дискутовало само о њој, ја бих само кратко рекла нешто и о избору кандидата на место судија. То су веома важне функције, од њих зависи будућност наше земље, на неки начин обликујемо и стварамо једно окружење за нас. Овде се налазе биографије испред нас, али ја не бих превише коментарисала биографије, већ бих рекла само да су предложени млади људи, за које сматрам да ће унети новине, да ће се повећати ефикасност, а пре свега, оно што је најважније за све нас, то је независност судства.

Такође, начин и критеријуми који су коришћени при избору јако су значајни. Овде се види да су углавном сви или из судова или са Правосудне академије, што говори да је одлука која је пред нама праведна и исправна и да су то људи који имају доста искуства у тим пословима.

Ову тему не треба политизовати. Ја се сигурно нећу враћати на тему 2009. године и сечу судија, када је отпуштено преко 730, односно склоњено са функције

730 судија зато што нису били политички подобни. Сматрам да ми данас не радимо на тај начин; сматрам да је судство све више независно.

Нећу се враћати на те ружне теме, желим да подсетим на нешто позитивно што смо урадили досад, а то је изгласавање закона којим смо усвојили да се уложи двадесет милиона евра у Палату правде, која није реконструисана четрдесет година; у изградњу Тужилаштва за организовани криминал једанаест милиона евра; за реконструкцију Војнотехничког института за потребе правосудних органа десет милиона евра. Као што видимо данас и у здравству и у судству, позитивне промене се дешавају. Ми заиста желимо то да подржимо и због тога ћемо у дану за гласање подржати све законе који су данас пред нама. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

Реч има Татјана Мацура.

ТАТЈАНА МАЦУРА: Захваљујем, председавајућа.

Министар је изашао из сале, тако да ми је жао што неће чути уводни део. Дакле, када су дошла ова три медицинска закона о којима се доминантно данас говори у Народној скупштини, ја сам искрено очекивала да ће то бити закони за 22. век. Испоставило се да је најмање један од њих у ствари закон техничке природе, који мења у суштини закон који је актуелан. Ради се о првом закону, то је закон о људским ћелијама и ткивима.

Мораћу да испричам једну личну ситуацију коју сам имала, у корист овог закона. Јако ми је жао што овај закон, нажалост, није много бољи односно напреднији него овај који је дошао испред нас данас.

Дакле, ја сам у фебруару 2017. године имала први пут прилику да се упознам с овим законом, и то тако што сам се, нажалост, у иностранству повредила; повредила сам ногу и онда сам транспортована у Београд. У Београду сам примљена у хитну службу; ортопедија која је тог дана била дежурна је Ортопедија на Бањици. Имала сам невероватну срећу, дакле сасвим случајно се догодило да ме је примио лекар који се на Институту на Бањици бави управо употребом матичних ћелија у терапијске сврхе. Знатижељна, каква јесам... Дакле, док је трајао преглед, док су ми снимили ногу, док смо разговарали о томе шта и како даље, доктор је са мном поделио информацију да ради на овом научном пројекту. Могу да вам кажем да је била изузетно занимљива садржина тог пројекта, тако да ме је и даље заинтересовало шта се с тим пројектом дешава. Наиме, у питању је сарадња између Института за молекуларну генетику и генетичко инжењерство у Србији... Сам пројекат је био, и дан-данас је, под покровитељством Министарства просвете, а управо је Министарство здравља, због тога што је била неминовна сарадња с Ортопедијом на Бањици, пружио подршку овом пројекту.

Имала сам прилике, како овај ИЗИС већ функционише, да заказујем прегледе; нажалост, он у пракси није баш онакав каквог смо очекивали, па када

закажете преглед нпр. у осам, ви ипак чекате цео дан... Тако сам ја у неком чекању, на контроли, упознала једну пацијенткињу на којој је примењивана ова метода. У питању је једна старија госпођа, која је на Институту Бањица чекала практично трансплантацију, или како се већ термилошки и правилно каже, чекала је да јој се уграде вештачка колена. Нас две смо седеле у чекаоници, она ми је испричала ток те процедуре, како је ишла, на који начин је примењена терапија матичним ћелијама; затим је испричала колико је то врло једноставна процедура, да је време задржавања само један дан. То је била њена контрола, дакле у питању је 2017. година, она је пацијенткиња која је третирана 2015. године. Након пар сати нашег разговора и размене искустава што се њеног случаја тиче, она је најнормалније устала са столице – дакле то је пацијенткиња која је чекала да јој се уграде вештачка колена – и отишла на контролу код доктора, без било каквог медицинског помагала у смислу штапа, штака или било чега сличног.

Ја сам тада била импресионирана резултатима употребе матичних ћелија у терапијске сврхе. Искрено, очекивала сам да ће, када дође овај закон на измену и допуну... После сам се и упознала с тим шта је све потребно изменити у овом закону како би он био примењиван и у овој области. Била сам искрено разочарана тиме што нисам у мају, када је овај закон стигао у скупштинску процедуру, добила закон за 22. век јер сматрам да постоји потенцијал да се ово развије у Србији, да ми практично постанемо лидер у региону у области примене матичних ћелија.

Морам мало да опишем и овај пројекат. Мислим да није лоше да се упознају и грађани како то може да функционише, а у исто време и да вас подсетим да можемо ово да урадимо заједничким снагама у смислу да, ако наиђемо на добру вољу народних посланика, Министарства здравља, можемо да радимо на томе да овај закон у неком моменту постане закон за 22. век.

Дакле, овде се ради о умножавању матичних ћелија које се узимају из масног ткива пацијента, у питању су мезенхимске ћелије. Због тога ово у овом закону није, између осталог, препознато, из простог разлога што се не ради о интервенцији која се обавља у истом тренутку, као што је на пример случај када имате аутологне трансплантације ткива па онда у истој процедури мењате тетиву или шта је већ неопходно. Овде је потребно да прође један временски период и због тога се овај процес назива умножавање матичних ћелија. Зато је била потребна, између осталог, измена закона о ћелијама и ткивима.

Које би биле предности да смо изменили, а у питању је само примена матичних ћелија у ортопедији, и то само на куковима и коленима, јер се само на томе и радио овај научни пројекат? Та интервенција би коштала између 10–20% мање него интервенција уградње вештачких кукова или вештачких колена, тамо где има простора за то. Нису све ситуације, дакле нису сви пацијенти...

Драго ми је што се слажете, ја сам заиста била импресионирана овим што сам тада имала прилике да видим, па ми је драго што је прилика да се и грађани упознају са тим.

Дакле, није за све пацијенте нужно да морају да имају уграђена колена или кукове; то може да се уради на другачији, мање инвазиван и много лакши начин за пацијента. Притом је једноставније и за сам здравствени систем у Србији у смислу да пацијенти не заузимају кревет непотребно и могу да га ослободе за неког пацијента који је тежи и за кога је кревет потребнији.

Друга ствар – већ сам навела да је он нешто повољнији него што је рад на уградњи вештачких кукова или колена – убрзава се и проток људи на листама чекања. Знам да се чека и по две-три године, а некад се то и продужи јер има хитнијих пацијената и слично; дакле, низ је неких околности због којих се те листе чекања често и продуже.

Уштеда је и у самом процесу рехабилитације. Практично су пацијенти одмах припремљени и могу да се врате у своје, да кажем, нормалне околности, да воде квалитетнији живот него што су водили. Самим тим и процедура након свих тих интервенција, у смислу да морају да одлазе на различите физикалне терапије код физиотерапеута и слично, или у процесима рехабилитације по бањама и слично... Дакле, ослобађа се некакав простор за пацијенте којима то може више да значи зато што пацијенти који имају прилике да се на овај начин лече могу бити тако санирани.

Још једна ствар, која није мала предност ако би се ово увело, то је да би нам остале и значајне количине крви, која је у несташици, које бисмо могли да употребимо за неке друге интервенције.

Предност је, између осталог, што ово може да се користи и код оних пацијената код којих немамо ортопедска помагала у смислу неких других зглобова, као што су, ја чак и не знам тачно све, лакат, скочни зглоб, шака, стопало, ручни зглоб. Ту нема могућности уградње вештачких зглобова и самим тим би примена терапије матичним ћелијама на овим местима била много прихватљивија и сврсисходнија. Између осталог, и на оним пацијентима код којих из неких других објективних околности није могуће извршити трансплантацију: уколико су они срчани болесници, бубрежни болесници, ако су на инсулину и слично.

Предност је, такође, што сваки хирург може да уради ову интервенцију, није потребна никаква посебна специјализација.

За министра здравља – информисући се о овој теми, знам да сте обављали интервенције трансплантације јетре, ако сам добро испратила, и да вам је то једна од специјалности. Сигурно онда знате колико је мање потребно знања да би се убризгало или узело масно ткиво из којег би се могле извући матичне ћелије.

Дакле, низ неких предности смо имали и притом то радимо у Србији од 2015. године, овај пројекат је успешан. Одлазећи на контроле, редовно виђам пацијенте који код тог истог лекара долазе на контроле. Њих нема много, то је мали узорак, петнаестак пацијената, чини ми се, и сви се они осећају добро. Очигледно је да терапија ради. Имамо простора, имамо стручњаке, имамо могућности да се овом темом далеко више и озбиљније бавимо него што то радимо данас.

Када сам се бавила овим законом, између осталог, морала сам и да се информишем шта је све потребно мењати да би... Ја сам желела да то буде мој предлог испред Покрета центра, међутим, проблем је у томе што је потребно мењати најмање два закона. Један је овај који данас мењамо и ми га, нажалост, мењамо у оним околностима у којима је најпотребније, а то су техничке околности; дакле мењамо нешто што је било неминовно да се мења, јер се у пракси показало да није добро. И било је неопходно да се мења Закон о здравственој заштити да би се једна друга група научника и професионалаца у нашој земљи препознала као здравствени радници, а то су генетичари, односно микробиолози, који би могли да остану у овој земљи и да се баве управо овом темом.

Дакле, широка је лепеза предности узимања и производње матичних ћелија из масног ткива човека. Нисам лекар, али могу да кажем да би ово за мене био један страховит бизнис-план и мислим да бисмо могли Србију да ставимо на централно место у Европи по питању примене терапије матичним ћелијама.

Може да се направи таква измена у Закону о здравственој заштити да могу да се препознају генетичке лабораторије које би могле да раде на територији читаве земље, јер је ту проблематично, између осталог, и време транспорта матичних ћелија од пацијента односно од лабораторије до места где ће оне бити примењене, јако велики проценат се губи из сата у сат, па је питање да ли би транспорт уопште био изводљив нпр. од Београда до Враћа.

Волела бих да видим да ли ће то можда у некој ближој будућности моћи да се реши. Чак и да држава подржи младе генетичаре, у смислу да нам остане памет у држави и да развијемо једну грану и да од те гране можемо да на адекватан начин лечимо наше пацијенте и да је проширимо чак и на земље у окружењу. Мислим да у том смислу можемо постати лидери у региону. Србија је надалеко позната по повољним и квалитетним услугама у области медицине. Није тајна да овде долазе познати спортисти да се оперишу, није тајна да долазе, најчешће, припаднице лепшег пола на козметичке третмане и слично. Дакле, то није тајна и то може да се разради. Ако су те гране успеле, не видим разлог да држава не би могла чак да помогне младим генетичарима да отварају овакве лабораторије јер, очигледно, стручњаке у медицини у смислу лекара имамо. На тај начин можемо

да их додатно мотивишемо да остају у овој земљи; то је један од начина како можемо да их мотивишемо овде.

Ово је исто тако новина у свету, није ово новина само код нас. То је препознала Европска унија па је расписала некакву регулативу у 2007. години, зове се *hospital exemption*, и управо се говори о овој ситуацији коју сам ја описала, да то није аналогна трансплантација у оквиру једног медицинског захвата, већ да мора да се ради на умножавању па да то буду два одвојена процеса. Али пошто није инвазивни процес и пошто се не ради о два различита донора, односно о једном донору и примаоцу, већ је донор и прималац у исто време, мислим да не би било згорег и да нема бојазни да се може ова клаузула у неком тренутку злоупотребити. Године 2012. је само шест земаља користило ово, у овом тренутку то је једанаест земаља. Дакле, ово се прилично шири; чују људи да се то примењује, ради и користи и да нема велике бојазни од злоупотреба.

Нећу се освртати на детаље о закону. Апелујем на вас, министре, да се стопира трошење амандманског времена на бесмислене амандмане. Ја нисам говорила о техничким проблемима у оквиру овог закона сматрајући да је начелна расправа управо за ово, али бих волела да некако дођемо у ситуацију у којој можемо да се здраворазумски договоримо да побољшамо и технички овај закон. То значи да се у оном времену које је намењено за амандмане договоримо и да расправљамо о техничким стварима, односно замеркама које смо ми успут нашли, без обзира на то о којој се посланичкој групи ради.

Што се тиче закона о трансплантацији органа, најпознатији стручњак је Душан Шћепановић, професор доктор из Клинике у Тиршовој. Ја ћу на почетку да цитирам, и ми ћемо подржати овај закон, он има један сјајан цитат извучен из Хелсиншке декларације и често га користи, који каже – цивилизацијски и културолошки ниво развијености једне европске земље и њеног здравственог система се мери бројем трансплантација које су урађене са преминулог.

У јануару 2017. године ви сте, министре, изашли у јавност са информацијом да смо ми потписали споразум с европском организацијом која се зове Евротрансплант. Међутим, после неког времена, већ до краја године, открило се да ми нисмо успели, у ствари, да уђемо у ту организацију. Једна од замјерки је управо то што немамо довољан број донора да бисмо уопште стекли услов да се придружимо овој сјајној и племенитој заједници. Поражавајући је и податак да смо ми 2013. године имали нешто мало мање од шест донора на милион становника, а да данас имамо негде испод два донора на милион становника и да је потребно подићи свест у јавности да се мотивишу људи да без бојазни донирају своје органе.

Не слажем се са колегама које су овде говориле о теоријама завере. Ово успешно ради у многим земљама у свету и у окружењу, у Хрватској то функционише сасвим у реду. Дакле, ја не видим бојазан у томе, нити моја

посланичка група. Ми ћемо подржати овај закон са жељом да поруке које иду у јавност везано за овај закон не буду коришћене с времена на време за таблоидна препуцавања шта све може, не дај боже, да се деси, да не набрајам какви су све наслови везани за ову тему. Заиста бих волела да се настави са промоцијом овога.

Мислим да је добро што ће се ићи на претпостављену сагласност, у односу на то да су до сада морали да дају сагласност писаним путем, зато што је то, прво, спор процес... Мој брат је написао захтев тада када је промовисано, процес заиста дуго траје: морате да пошаљете захтев, па вам онда неко тај захтев врати, или обрнуто, и онда добијете картицу... То је заиста било прекомпликовано и демотивишуће за људе који заиста желе то да ураде.

Мислим да ће претпостављена сагласност имати смисла уколико Министарство здравља, на чијем сте ви челу, уложи све напоре да се престане са манипулацијом информацијама на овај начин на који се то данас ради. Људи се оправдано плаше јер немају ништа да им одагна тај страх. Немају реч Министарства здравља, немају реч стручњака, једноставно, једина информација коју имају је – злоупотреба. Дакле, Министарство здравља мора да ради на томе да се грађани благовремено, правовремено и истинито информишу о томе које су предности, да се подигне свест јавности о томе да је неопходно да имамо већи број донора органа.

Свакако ће ово, чини ми се, бити боље од претходног решења јер досад имамо само нешто мање од 150.000 регистрованих донора. Ја се искрено надам да ће усвајање овог закона подићи број донора и да ћемо у неком тренутку коначно ући у мрежу Евротрансплант. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

Министре Лончар, изволите.

ЗЛАТИБОР ЛОНЧАР: Прво желим дам вам се захвалим што сте на овакав начин сагледали и проблеме и предлоге закона. Да је више таквих који на овакав начин сагледају и уђу у суштину...

Могли сте да видите шта све морате да урадите да бисте једну крајње једноставну ствар, када погледате једну интервенцију која има много предности, само легализовали – колико закона морате да промените, колико подзаконских аката, статута, од саме болнице, преко специјализације, факултета, министарства, државе, да би то функционисало по најједноставнијем принципу, да има своју сврху, да смањите листе чекања, да то не буде инвазивна метода, да то буде минимално инвазивна метода, да буде добар ефекат... Видите колико треба да се уради.

Ми сада радимо ово, али остаје – нама је један од следећих закона Закон о здравственој заштити – да све то променимо, да све то укомпонујемо да би то дало ефекта, да дођемо у фазу да можемо то што ви предлагете, да будемо лидери у региону и остало. Све то је видљиво и све то може. То је оно што ја вама причам,

биће за две-три године, да стигнемо све ове пратеће ствари да урадимо, да до тада имамо довољно искуства и да имамо цео систем који је регулисан и за наше грађане, превасходно њима да помогнемо, а онда и другим грађанима, и да се обнавља систем у Србији.

Мислим да вам је тек сада јасније какав је ово систем и шта све треба да се уради за један мали корак, да би се ишло даље. Људи то гледају с једне стране, свакоме је његов проблем највећи и жели да буде решен одмах; ако његов проблем није решен, сви остали проблеми су небитни, не решава се и све је најгоре. Ми то разумемо, али се трудимо да све те ствари поправимо. Једино што треба то је, када неко овако уђе, да има времена да се позабави овим стварима; не дај боже да има лично, да је морао да се упозна са свим тим, а онда тек наиђете на неко разумевање.

Што се тиче промоције и свега, не постоји боља промоција од тога када ви и вама слични то кажете. Шта год кажемо ми из Министарства... На крају, за људе које одредимо за републичке стручне комисије они све то преведу на терен политике и кажу – не, они то причају политички, лажу нас, ово, оно и слично. На медије тек не можете да утичете, они пишу шта год хоће, нити се трудимо, јер ако ви кажете па немојте ово, ајд ставите оно, увек ће да буде обрнуто. Једноставно, наш једини циљ је да крајњи грађанин, који дође у ту ситуацију, да он осети, то је нама најбитније. Када има реч оних који су нешто прошли, који су видели, то је за нас најбоља промоција. Тако да ћемо ми наставити у томе. Не очекујте од нас да излазимо, јер и да кажете – знате, ово треба овако, ово је овако, ово су предности, имаћете њих пет гласнијих, који су јачи у медијима, који ће штети да то све обесмисле. Тако да је нама остао један једини начин – да радимо овако, да мењамо законе и да дођемо буквално до сваког грађанина, да они осете, да виде да се то мења. И онда не може нико ништа, ни медији, ни било шта, могу само да причају. Али, као што видите, они не причају о теми, причају о неким стварима које њих жуљају. На крају, грађани све то виде.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Реч има Дарко Лакетић.

Изволите.

ДАРКО ЛАКЕТИЋ: Поштована председнице, поштоване колеге народни посланици, уважени министри са сарадницима, посланици Српске напредне странке изражавају задовољство зато што су здравствени закони поново у скупштинским клупама. Када говоримо о здрављу, здравству, здравственим законима, некако почнемо да размишљамо не само као народни посланици и људи који се баве политиком већ, свакако, дубоко људски.

Овај данашњи сет предлога здравствених закона доживљавам и видим као искрену жељу Министарства здравља да се све оне законске дефиниције које се нису у пракси показале добрим, у неком ранијем периоду, замене бољим и

оптималнијим. Наиме, поменућу неколико значајних не само детаља већ крупних ствари које се налазе у овим предлозима закона.

Што се тиче закона који је први на дневном реду, то је закон о трансплантацији ћелија и ткива, пре свега могу рећи да једно од најбитнијих законских решења дефинитивно представља и дефинисање услова за делатности које ће здравствене установе обављати, а говорим о делатности трансплантације ћелија и ткива. Наиме, путем овог предлога закона дефинисано је да ће се одређене установе бавити делатношћу која се тиче пре свега донаторства, односно донирања ћелија и ткива, затим тестирања ћелија и ткива и, што је врло битно, дистрибуцијом, док ће се друге здравствене установе (наравно, које испуњавају све законом прописане услове) бавити складиштењем, односно биће банке ћелија и ткива. Ово је нарочито битно зато што се на овај начин први пут јасно дефинише посао, дакле делатност којом ће се одређене установе бавити. Ово је нарочито битно зато што смо у досадашњем законском акту, важећем закону имали колизију управо тих законских чланова који су дефинисали бављење овом проблематиком.

Осим ове врло битне ствари која се решава, поменућу дефинисање регистра давалаца матичних ћелија хематопоезе. Наиме, сматрам да ће успостављањем овог регистра давалаца матичних ћелија хематопоезе највећи бенефит, највећу корист имати пацијенти који немају сродне даваоце матичних ћелија. Постоје пацијенти који немају сродне даваоце матичних ћелија и чекају адекватног даваоца, који ће по одговарајућој ХЛА типизацији одговорати у једном тренутку. Постојањем оваквог регистра, такви пацијенти ће брже долазити до матичних ћелија, такви пацијенти ће брже долазити до излечења. То је суштинска ствар и зато поздрављам апсолутно и овај други аспект овог предлога закона.

Такође, нагласио бих значај поједностављене процедуре добијања одговарајућих дозвола; говорим сада о здравственим установама које ће аплицирати за одговарајуће дозволе.

Такође, апострофирао бих и онај део закона који говори о томе колико треба симплификовати, поједноставити и сам процес давалаштва ћелија и ткива. Видим да је тај предлог направљен у складу са предлогом који се тиче трансплантације органа, а то је тај принцип претпостављене сагласности, где се свака одрасла особа, односно пунолетна особа у нашој земљи може изјаснити да не жели да донира своје ћелије и ткива, свака пунолетна особа може се изјаснити да жели, али је суштинска ствар да пре свега на основу законске регулативе која је дала своје резултате, а примењена је у иностранству, мислим да су је овде применили ти институти, односно да практично су најближи крвни сродници доносе ту дефинитивну одлуку коришћења ћелија и ткива.

Осим ових новина, рекао бих да је паралелно с овим законским решењима која сам поменуо неопходно установити ваљан инспекцијски надзор. Управо је

инспекцијски надзор једна од ставки које су у закону јако добро дефинисане. Наиме, ту бих похвалио чињеницу да се Управа за биомедицину дефинише као титулар, носилац свега овога. Управа за биомедицину мора да буде не само носилац и координатор читаве процедуре трансплантације већ и носилац инспекцијског надзора.

Поред овог закона, имамо и Предлог закона о трансплантацији органа. Предлог закона о трансплантацији органа је заиста био неопходан, односно сам нов закон. Зашто је то тако? Ми смо досад имали на снази институт информисане сагласности. О чему се ту радило? Свака пунолетна особа је могла својевољно да потпише путем одређених административних образаца сагласност да ће пост мортем, односно у случају мождане смрти, бити сагласна да се њени органи користе. Међутим, и са добијањем донаторске картице, која је била наставак те административне процедуре, то није био довољан доказ да се органи користе у процесу трансплантације. Тада је опет читава та процедура била условљена тиме да најближи сродници дају сагласност, па се поставља питање чему онда донаторске картице, чему онда административна процедура, чему трошкови.

Мислим да су управо правни институти који се налазе у овом предлогу закона кључ тога да коначно повећамо број кадаверичних трансплантација. Мислим да сва она законска решења која су неке друге земље увеле као законске институте у своју законодавну здравствену праксу морамо искористити на најбољи могући начин.

Управо овим законским предлогом ми ћемо добити могућност да уколико пунолетна, одрасла особа не жели да донира органе, може се усмено или писмено изјаснити да не жели и да на крају коначан суд дају најближи крвни сродници, односно старатељ или родитељ у случају малолетне особе. Земље које имају највећи број кадаверичних трансплантација (Шпанија, Аустрија, Белгија) имају овакав институт у свом здравственом законодавству. Зато сам убеђен да ћемо уз овакав законодавни оквир и уз адекватну промоцију трансплантације, која је, мислим, суштинска ствар поред законодавног оквира, имати резултат.

Осим ових новина, поменуо бих да су у овом закону такође дефинисани услови које здравствене установе треба да испуне да би се бавиле овом делатношћу: с једне стране, установе које се баве делатношћу донирања, тестирања, експлантације, дистрибуције органа и, с друге стране, тзв. донор болнице. Сматрам да данас у Србији свака јединица интензивне неге може да буде донор болница и то је, по мени, принцип да дођемо до резултата.

Осим тога, мислим да врло битна ствар која је дефинисана законом, а коју треба додатно разрадити подзаконским актима, јесте дефинисање републичког програма за пресађивање људских органа. Зашто је овај програм битан? Зато што ће се путем њега дефинитивно вршити организација (организација тимова, организација финансирања), координација – не само између Управе за

биомедицину и трансплантационих тимова већ и Управе за биомедицину с једне стране, наше управе, и управа за биомедицину и сличних институција у другим земљама. Једино на тај начин ће се успоставити адекватна координација и сарадња, која ће резултирати повећањем кадаверичних трансплантација и смањењем листа чекања за органе.

Такође, врло битна ствар, која је значајна не само због тога што ће унети мир у јавност већ и због тога што ћемо имати јасне податке колико и којих органа имамо на располагању, колико има потенцијалних пацијената који чекају те органе, то је јединствени информациони систем помоћу кога ћемо имати све податке на длану. Оно што је врло битно, то је принцип праћења органа, од тренутка донирања и експлантације до тренутка трансплантације самог органа. Ово је битно не само због статистике већ због тога што морамо пратити (то је тзв. принцип следивости који се овде помиње) пут донирања сваког органа понаособ.

Доношење програма промоције. Програм промоције, као што сам и нагласио у свом излагању, можда је и најзначајнија ствар. Ми ћемо овим законом добити законодавни оквир, тај рам, те маргине у оквиру којих ћемо се кретати, али програм промоције трансплантације је суштински значајан. Зашто то кажем? Наш народ, као уосталом и сви народи, има своје специфичности, има своје посебно, специфично поимање смрти и однос према преминулом човеку, према сваком ограну понаособ посебно. Ми морамо путем програма промоције разбити одређене предрасуде; морамо промовисати трансплантацију као најплеменитију ствар коју човек може учинити (говорим сад о донорству органа) и искључиво на принципу промоције трансплантације можемо остварити резултат.

Овде бих опет нагласио јасан инспекцијски надзор. Донаторство, односно трансплантација органа представља још осетљивији терен него што је то трансплантација ћелија и ткива. Из тих разлога мислим да је значајно кадровско ојачање Управе за биомедицину. Такође мислим да значајна финансијска средства треба издвојити за Управу за биомедицину и одредити кадрове који ће се искључиво бавити управо инспекцијским надзором у овој области. Не мислим само на инспекцијски надзор који ће се вршити у том смислу да ли одређене здравствене установе испуњавају или не испуњавају услове који су законом прописани, већ оно о чему сам и раније причао, а то је тај принцип следивости, дакле праћења тока и праћења пута сваког органа понаособ.

Што се пак тиче закона о психоактивним контролисаним супстанцама, могу рећи да је овај закон прошао јавну расправу и у току те јавне расправе највећи број примедба се односио на само узгајање индустријске конопље и на коришћење уља канабиса у медицинске сврхе. Што се тиче ове прве проблематике, то је концентрација активне супстанце (то је тетрахидроканабинол) у индустријској конопљи, све ове примедбе су усвојене. Већ и ранијим, односно важећим законом ми смо имали тачно дефинисан

проценат активне супстанце у индустријској конопљи. Да ове примедбе нису усвојене, привреда би имала сигурно последице, тако да ми имамо једну чисту причу апропо тога. Чиста прича је и апропо ових других ствари које сам чуо за време данашње расправе.

Пре свега, с медицинског аспекта гледано, говорим о ставу медицинске и стручне јавности, прихватање коришћења уља канабиса једноставно није пут. Зашто? Зато што уље канабиса не лечи болест, него купира одређене симптоме; зато што већ постоје лекови који су справљени на бази активне супстанце канабиса, који се користе управо у те сврхе елиминације тих симптома, попут мучнине, кашља итд. Тако да свака прича у том смеру мора се заснивати искључиво на стручним аргументима и доказима и мислим да као одговорни људи морамо само њих и прихватити.

Осим ових новина и ових промена, врло је битан део закона који говори о увођењу система за рана упозоравања о новим психоактивним супстанцама. Управо тај систем ће допринети томе да све нове психоактивне супстанце које буду улазиле у земљу и које се буду, нажалост, користиле у популацији врло брзо буду анализиране, да се врло брзо дефинишу њихова штетна својства и врло брзо утврде мере које ће ићи у прилог томе да зауставимо ту пошаст.

Затим, успостављање националне контакт тачке за пренос узорака заплећене дроге представља једну врло битну ствар, која је значајна у међународним размерама зато што ће ефикасна координација у области кривичних истрага на међународном нивоу бити могућа захваљујући овој тзв. контакт тачки.

Затим, увођење услова који би омогућили функционисање националног система за прикупљање података о психоактивним контролисаним супстанцама такође је један врло битан део закона.

На крају, шта суштински сматрам да ће ови закони генерално променити? Сматрам да ће се пре свега увести један сасвим нови, виши ниво безбедности у трансплантацији ћелија и ткива. Сматрам да ћемо повећати, наравно у складу с адекватним програмом промоције трансплантације, број кадаверичних трансплантација. Сматрам да ћемо заједно са свим овим потезима, акцијама, деловањима успети да смањимо број пацијената који чекају одређене органе. Оно што је најбитније, сматрам да ћемо на овај начин, адекватним законским оквиром, системским решењима, вратити поверење грађана у најплеменитији део медицине, а то је донирање органа, односно трансплантација. Зато, поштована председнице, сматрам да су ово управо они закони на које ћемо сви ми овде бити поносни и сутра када не будемо народни посланици. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Прелазимо на листу посланика. Први говорник је Муамер Зукорлић.

Љупка Михајловска.

Изволите.

(Душан Милисављевић: Јављам се за реч.)

Шта кажете? Јесте ли се ви јавили?

(Душан Милисављевић: Као овлашћени. Нисте питали.)

Добро, захваљујем. Нисам дужна да питам после сваког говора да ли ће још неко, још неко, пошто је – извињавам се, само да објасним – расправа отворена јутрос у 10.45, тако да нисам дужна да подстичем посланике да учествују. Али јавите се ви па ће после вас Љупка Михајловска.

Извињавам се, заменик генералног секретара је рекао, онда говорите после листе, а то је сутра у поподневним часовима.

Извињавам се.

Љупка Михајловска.

Изволите.

ЉУПКА МИХАЈЛОВСКА: Хвала. Решили смо недоумицу.

Осврнућу се пре свега на Предлог закона о изменама Закона о психоактивним контролисаним супстанцама. Моја прва примедба биће, у ствари, зашто се овде данас са нама не налази министар полиције када говоримо о овој теми. Вама свака част, министре, наравно, али сви знамо, само онај ко не жели то да види не зна, да кључни проблем када је у питању употреба наркотика у Србији лежи у полицији.

Ви овде у образложењу закона, између осталог, наводите: „Неопходно је побољшати услове за складиштење трајно одузетих количина опојних дрога и у потпуности покренути систем за уништавање одузете дроге.“ Као неки просечан читалац, долазим до закључка да ми немамо развијен систем за уништавање заплењене дроге. Онда ми се логично, опет као просечном читаоцу, намеће питање шта се ради са дрогом коју запленимо. Да ли се она дистрибуира на улицама нашег града и завршава, нажалост, у телима наше омладине? Ко ту дрогу дистрибуира и да ли заправо они који су је запленили, односно службена лица учествују у овоме?

Оно што сам очекивала надајући се да се измене и допуне Закона у овом тренутку доносе, односно предлажу због немилих догађаја којих смо сви били сведоци у протеклом периоду, а тичу се знатног броја младих људи који су преминули од претераног конзумирања разних врста дрога... Међутим, у образложењу стоји да је јавна расправа завршена још почетком прошле године, тако да се овим законом врше само неке техничке измене, али суштине нема. Нема санкција, оштријих санкција за службена лица у полицији и другим снагама безбедности која могу да учествују у акцијама трговине дрогом. Не постоје те санкције ни у Кривичном закону. Једноставно, да се сликовито изразим, мора да постоји посебан „круг пакла“ за људе који раде у полицији и другим снагама

безбедности ако злоупотребљавају свој положај дилујући дрогу и на тај начин доводећи одређене људе у смртну опасност.

Често се помиње Група за мониторинг дрога и зависности од дрога и све време провејава у образложењу колико је значајно да она функционише. Колико сам схватила, она тренутно има три запослена лица и планира се да се од 2019. запосле још две особе, што је опет европска препорука, и испада као да ће се сви проблеми које ми са дрогом имамо решити када се ових пет људи ангажује.

Међутим, суштине у закону нема. Нема суштинског начина да се реши проблем лечења људи, јер сложићемо се да је ово болест. Пошто не осуђујемо људе који оболе од рака, не можемо да осудимо ни људе који су оболели од ове пошаст. Дакле, нема помена о ресоцијализацији. Ви ћете...

Такође, нашла сам јуче на сајту „Инсајдера“ да постоји апарат за детекцију нових дрога који је донирала Европска унија, а ми га не користимо. Не знам да ли је то тачан податак, надам се да ћете ми ви разјаснити шта се дешава са тим апаратом.

Ви ћете вероватно мене вратити на стратегију која се бави борбом против дроге. Међутим, и та стратегија је врло дискутабилна с обзиром на то, бићу искрена, у образложењу стоји, да ми немамо скоро никакву статистику када је реч о распрострањености употребе психоактивних супстанци. Дакле, стратегија је имала неки акциони план, који је истекао. Планирано је да се донесе нови у првом кварталу 2018. године. Ми смо у трећем кварталу а, колико сам схватила, није донет нови акциони план. Међутим, доводим у питање квалитет те стратегије када се она практично не заснива на неким поузданим подацима.

Кажете у образложењу: „... до сада није спроведена евалуација превентивних програма који су раније спроведени у појединачним установама“. Каже: „Полазна вредност за број лечених зависника не може се са сигурношћу утврдити јер тренутно не постоји систем за прикупљање података на националном нивоу“. Ми немамо информације о програмима који се спроводе па дајемо као неку циљну вредност да уведемо нове. Дакле, нисмо евалуирали ни оне које смо имали, а хоћемо да уведемо нове.

Не знам, мени је увек било фасцинантно како у сезони можемо да утврдимо број оболелих од грипа, а не можемо да имамо податак о броју људи који се лече од болести зависности.

Све у свему, не знам шта ће овај закон донети. Закључак до ког смо дошли јесте да немамо податке. Ја сам стварно покушала на све могуће начине да дођем до неких релевантних података и једино што сам нашла јесте истраживање „Батута“ из 2014. године.

Вођење статистике, додуше, није мањкавост само у овој области, то нам се иначе замера, и међународне институције, како смо веома оскудни са статистиком у већини области. Тако да не знам на основу чега ћемо овде расправљати, осим

да се држимо тих техничких измена Закона и да се евентуално ослонимо на примере из непосредног окружења, на оно што налазимо у медијима. Ту пре свега не мислим на младе људе који су подлегли овој ужасној ствари, него мислим на јавне личности које се малтене хвале да конзумирају дрогу. Чак и да се не хвале, својом појавом и својим изгледом то прилично добро илуструју. Неки су, нажалост, и најмоћнији људи у држави, и по финансијској моћи и по вези са утицајним људима из врха власти. Ја се стварно питам када ћемо приступити озбиљно овом проблему. Да ли ћемо чекати да деца јавних личности или политичара почну да умиру или нам ни то неће бити довољан показатељ?

Молим да се стварно држава озбиљно заузме за решавање овог великог проблема. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Министар Лончар.

Изволите.

ЗЛАТИБОР ЛОНЧАР: Захваљујем се на овом вашем запажању. Оно што је битно да вам кажем, ово што ће ићи у овим законима, посебно у закону који сте ви помињали, о психоактивним супстанцама, јесте предуслов да бисмо добили све оно о чему сте ви причали да нам недостаје. Ето, то је суштина, зато смо све ово урадили – да бисмо имали ваљане податке, да бисмо имали информациони систем, да бисмо имали све.

Морам да вам кажем да смо ми затекли један систем где нисте имали увезану једну болницу, дом здравља, у истом месту, у истом дворишту. Они су имали различите системе, који нису били компатибилни и нисте могли да увежете те податке, где ће вам изаћи јединствено, хоћемо да укуцамо ту дијагнозу, имамо толико пацијената, толико се јављају. Значи, од те ситуације... А да не причамо о психоактивним супстанцама и свему ономе што је било.

Наравно, када крене нешто да се ради, онда људи виде кренуло је да се ради, онда они хоће још више, и то иде. Мени је драго да сте ви то видели и препознали – е па ови су кренули нешто да раде, нешто ће и урадити, нешто ће направити, кренуло је то.

Да вам појасним, ово је предуслов да бисмо кренули са тим, да бисмо имали и податке колико њих се јавило, колико њих користи неке психоактивне супстанце, који користе неке дроге, који користе нешто треће, нешто четврто, алкохол и сличне ствари. Ви морате у једном моменту да направите пресек да бисте знали где идете.

Друга ствар, битна вам је ова ствар сарадње са међународним... Питали сте се где је дрога. Па ми из тог разлога што је та дрога била по полицијским станицама, судовима, крајње небезбедна и ризична за људе који долазе у контакт с њом, ми тек сад регулишемо то. Сад, да ми кажете – е знате није било тако...

Мислите да можемо све законе да донесемо у годину, две, три дана, из свих области које нас муче и које смо затекли. Ја вам кажем да је то немогуће. Али барем радимо, барем се боримо, бар гледамо да сваки пут буде све више и више тих закона и покушавамо неки приоритет да нађемо. Само из здравства, морали бисмо да будемо годину дана овде у Скупштини, да не излазимо уопште, да бисмо све ставили онако како би сви желели да буде, и опет не би били задовољни.

Морамо да регулишемо где се одлажу те психоактивне супстанце, како се оне чувају. Досад нисмо имали могућност да ту психоактивну супстанцу, дрогу пребацимо у неку другу лабораторију у иностранству а да је то законски регулисано. А да не причамо о другим стварима. Владина комисија је морала да спроводи транспорт и спаљивање те дроге. Па сетите се само колико смо у оној термоелектрани спалили тона дроге која је стајала, која је због неких закона морала да буде ту, нисте смели да је дирате. То је било тако. Тоне и тоне, сећате се сигурно оних слика. Хоћемо то да решимо, да то не буде неки ризик, да неко не дође у додир с тим, да неко то не узме, да неко то не украде, да неко то не прода, да неке ствари уредимо. Значи, то су чињенице које су биле до јуче.

Сада, ово је услов – да се уведе систем, да бисмо могли онда да функционишемо, да зна свако како ће по томе да функционише. Да ли ће то да буде довољно, да ли ћемо да искоренимо дрогу, психоактивне супстанце? Наравно да нећемо, али нећемо им дати мира и неће им бити једноставно да спроводе то што су покушавали да раде до сада.

Наравно да ћемо се залагати за повећање казнене политике, јер пре свега нам је стало до наше деце, а не до дилера. То је суштина овога. Ако успемо у овоме, онда када то урадимо само треба да се придржавамо тога и да спроводимо, јер онда ћемо тек имати отворен пут да урадимо све те ствари системски, које досад нису ишле тако.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

Реч има народни посланик Весна Ивковић.

Није ту.

Реч има народни посланик Мариника Тепић.

Реч има народни посланик Љубица Мрдаковић Тодоровић.

ЉУБИЦА МРДАКОВИЋ ТОДОРОВИЋ: Хвала, председнице.

Поштовани господине министре са сарадницима, поштовани сарадници Управе за биомедицину, колегинице и колеге народни посланици, као лекар са дугогодишњим радним искуством, желим да кажем да су предложени здравствени закони који су на данашњем дневном реду седнице јако добро конципирани, врло темељно припремљени, крајње неопходни, више него применљиви у ближој перспективи и изнад свега племенити, односно хуманог карактера.

Желим да у свом излагању, зарад јавности, кажем шта значи термин трансплантационе медицине и шта га квалификује као врх медицинске науке. Трансплантациона медицина је врло значајан, савремен метод лечења, који је за многе пацијенте једини терапијски пут до оздрављења, а често и до очувања њиховог живота. Трансплантација је облик лечења нефункционалног органа или уништеног ткива пресађивањем здравог одговарајућег органа донора хируршким интервенцијом.

Овај начин лечења се у свету све чешће примењује у последњих четрдесет година. Трансплантација бубрега је најчешће извођена операција. Када говоримо о трансплантацији бубрега, треба истаћи да је она четири пута јефтинији начин лечења од хемодијализе. Трансплантације срца, јетре, плућа такође се данас у свету редовно изводе. Развојем медицине и други витални органи, укључујући панкреас и мокраћну бешику, могу се трансплантирати. Такође, ткива попут рожњаче, срчаних залистака, коштане сржи могу да се донирају. Најновије је да се сада у свету ради трансплантација ћелија Лангерхансових острваца за лечење дијабетеса типа један, али се та техника још увек развија на Универзитету за биоинжењеринг у Торонту, у Канади.

Када говоримо о трансплантацији и начинима трансплантације, желим да кажем да може бити са кадавера, особе која је доживела, нажалост, мождану смрт али има очуване све друге виталне функције, и од живог даваоца.

Модел претпостављеног пристанка са могућношћу активног искључења јавност је најбоље прихватила у већини земаља и у земљама са тим моделом стопа донирања је знатно увећана. Наравно, тражи се дозвола за донирање органа од породице.

Сматрам да је трансплантациона медицина поље медицине које захтева учествовање читавог друштва јер грађани су покретачка снага и главни добротинитељи. Трансплантациона медицина захтева подршку и обавештеност јавности. Здравствени радници у читавом том процесу имају улогу сервиса који повезује доноре и примаоце. Многим особама у Србији потребна је трансплантација органа, ћелија и ткива како би наставиле живот; међу њима је и немали број деце. Нажалост, само мали број њих има срећу да му неко од сродника одговара и да може да се уради трансплантација. Сви остали су упућени на кадаверичну трансплантацију.

Код нас је број кадаверичних трансплантација незадовољавајући, да не кажем поражавајући, и наша земља се налази на зачељу листе у Европи по броју донора органа. Који су разлози овако слабог одзива завештању органа? Бројни су. Значајно је рећи да нису у питању толико религијски разлози колико је реч о заблудама и предрасудама. Недовољна информисаност, непоказивање емпатије и бројне друге заблуде, међу којима су и приче о могућој корупцији, недовољно

знања о можданој смрти и сујевеље најчешћи су разлози за одустајање од потенцијалног донорства.

Предлози закона, и један и други, и о пресађивању органа и о ћелијама и ткивима, јасно дефинишу процедуре даривања, односно узимања органа кадавера за трансплантацију и у складу су са најсавременијим светским професионалним стандардима, стручним смерницама и етичким начелима. У потпуности су примењени стандарди медицинске науке и праксе као и основи квалитета безбедности људских органа за трансплантацију. Зато је јако значајно не само усвајање предложених закона већ и њихова промоција, тј. континуирано, снажно едуковање грађана јер се ради о јако значајној животној теми.

Сваки будући потенцијални донор, тј. давалац, мора да размишља о пролазности живота и могућности да ће њему самом, или нама или некој нама блиској особи можда затребати у будућности трансплантација. То вам је начело солидарности и реципроцитета. Зато морамо да усадимо у нашу свест да је донирање тј. даривање органа одраз највеће људске племенитости, која се не може мерити ни с једним другим чином нити особином.

Навешћу један пример из нама блиског окружења у прилог свему што сам говорила. Наиме, на Универзитетској дечјој клиници Тиршова први пут у свету урађена је трансплантација материце, где су давалац и прималац органа биле генетички идентичне једнојајчане близнакиње. У Европи је ово тек дванаеста трансплантација ове врсте, али је наша београдска прича јединствена управо по пацијенткињама које имају 37 година и једнојајчане су, тј. монозиготне, близнакиње. То значи да сестра којој је пресађена материца неће морати да узима лекове који спречавају одбацивање пресађеног органа. Једина разлика између близнакиња је у томе што је једна рођена без материце; друга је родила троје деце и одлучила да више неће да рађа и да своју материцу жели да уступи сестри. Овако реализована трансплантација је од огромног значаја за медицинску науку и улива наду свим женама које не желе да се одрекну материнства а имају сличне проблеме, који једино могу да се превазиђу трансплантацијом органа.

Хтела бих да прочитам и данашње саопштење ВМА о трансплантацији матичних ћелија од несродног даваоца. „Војномедицинска академија ове године ће обележити 45 година од прве алогене трансплантације костне сржи сродног даваоца, што је био пионирски подухват на простору Балкана. Досад је на ВМА урађено преко 1.200 трансплантација, а сваке године се ради на осавремењавању овог облика лечења.“

Због времена, прећи ћу на следећи закон, а то су измене и допуне Закона о психоактивним супстанцама. Желим да кажем да последице злоупотребе психоактивних контролисаних супстанци погађају све друштвене слојеве у свим земљама света, директно се одражавајући на здравље и живот људи, подстичући насилнички криминал, малолетничку делинквенцију, проституцију, просјачење,

имовинске деликте, као и различита друга девијантна понашања. Сваке године, нажалост, 200.000 људи умре од последица коришћења дрога.

Да бисмо се успешно борили против дрога, неопходна је координација свих надлежних служби, како на националном тако и на локалном нивоу. Значи, неопходан је мултидисциплинарни приступ овом проблему.

Веома је важно подизање свести грађана о штетним ефектима дрога и мобилисање целокупног друштва за укључивање у активности на сузбијању коришћења разних врста опијата и психоактивних супстанци. Активности треба посебно усмерити на младе људе, који често нису ни свесни бројних опасности од коришћења дрога. Осим непосредног утицаја на здравље, бивају угрожени и психолошки и емоционални развој корисника.

Злоупотреба синтетичких дрога у Србији је релативно нова појава, која је у великој мери повезана с новим трендовима у понашању младих људи у слободно време. Коришћење психоактивних контролисаних супстанци, тј. дрога, није само здравствена претња већ и велики социјално-економски проблем широм света и сви ми заједно морамо дати свој допринос у борби против овог зла по човечанство у целини.

На крају, желела бих да нешто кажем и о канабису. То не кажем ја, то каже наука, то каже струка. Значи, постоје већ регистровани лекови који су, уважавајући законску процедуру појединих земаља, стављени у медицинску употребу. На пример, дронабинол, то је синтетски ТСХ, за лечење значајног губитка тежине код особа са ХИВ-ом/АИДС-ом, код таквих пацијената, као и за третман споредних ефеката хемотерапија код онколошких пацијената када други лекови не помажу. Такође, постоји употреба набилона, синтетске супстанце сличне ТХЦ-у, за лечење мучнине и повраћање код пацијената на хемотерапији који не реагују на уобичајене лекове из групе антиеметика. Трећи лек на бази канабиса је сативекс, спреј који садржи природне тетрахидроканабиноле за симптоматско ублажавање моторног поремећаја, односно спастичитета код особа које болују од тога и код којих друга терапија није дала жељене резултате.

На крају желим да кажем да ћемо ми из Српске напредне странке здружено подржати ове предлоге закона у дану за гласање и гласати за њих. И, као што рече председник Одбора за здравље и породицу, и онда када не будемо посланици, бићемо поносни на усвојене законе. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Реч има народни посланик Ана Стевановић.

Реч има народни посланик Данијела Стојадиновић.

Реч има народни посланик Борисав Ковачевић. Да ли је ту?

Реч има народни посланик Душан Павловић.

Реч има народни посланик Маријан Ристичевић.

Изволите.

МАРИЈАН РИСТИЧЕВИЋ: Даме и господо народни посланици, мени је жао што моје колеге посланици који су данас веома чудно изгледали и веома се чудно смејуљили нису присутни, што проф. Павловић није ту да му објасним разлику између индустријске конопље и оне друге конопље, за коју је он овде извршио пропагирање и рекламирање.

Дакле, индустријска конопља је до 0,3%. Кад су сушне године, уништава се у пољопривредним усевама иако није наркотик, али чим пређе 0,3% ТХЦ-а она се уништава иако даје веома солидне приносе и веће приходе по хектару кад се гаји. Индустријска конопља има више хиљада намена у индустрији и у преради достиже десет пута већу вредност од оне коју има у пољопривредним усевама.

Да бих оставио време колегама, ја ћу рећи да ћу подржати све законе. Наравно, и судије. Судијама желим да препоручим, да знају, да оне треба да штите и да кажњавају – да штите оне који нису криви, а да кажњавају оне који су криви – не само да би казниле дело, већ да се ново дело не би починило. Мој савет им је да убудуће воде рачуна да оне нису независне, божански независне, да нису независне од закона већ су независне од криминала. Надам се да ће и судије привредних судова и ове друге судије тако поступати. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала лепо.

Реч има Предраг Јеленковић.

ПРЕДРАГ ЈЕЛЕНКОВИЋ: Захваљујем, председнице.

Уважени министри са сарадницима, уважене судије, колегинице и колеге, колега др Бачевац је говорио доста о закону, а ја бих нешто да кажем о Клиничком центру у Нишу који се убраја у један од најбољих донорских центара за трансплантацију. Клинички центар Ниш је према статистичким подацима тренутно један од најбољих донорских центара од укупно њих 14 у земљи, јер се читав тим лекара који се тиме баве годинама уназад својски труди да пронађе потенцијалне реципијенте, односно пацијенте који испуњавају услове за трансплантацију јетре конкретно. Уједно, и саветодавно помажу колегама из осталих здравствених центара у региону чији пацијенти гравитирају ка овој здравственој установи.

У Србији тренутно само три здравствена центра раде трансплантацију јетре, а то су Клинички центар Србије, Клинички центар Војводине и Војномедицинска академија. Иако за сада у Нишком клиничком центру не постоје у потпуности сви услови да се обављају трансплантације јетре, када се сагледају подаци и бројке у последњих неколико година, Клинички центар у Нишу је у потпуности испунио улогу у препознавању пацијената са оболелом јетром са југа и југоистока Србије и, што је битније, њихову припрему за трансплантацију. У претходном периоду на листи Нишког клиничког центра налазило се готово двадесетак пацијената који спадају у кандидате за пријем новог органа, од којих су неки већ трансплантирани, а за неке је у току припрема.

Оно што је заиста важно, нови услови рада, нова зграда са најмодернијом опремом и апаратима и људство пре свега чине да ситуација буде све боља, те у новој згради постоје и посебне собе намењене за пацијенте који се припремају за експлантацију, односно трансплантацију, а сарадња са координаторима за трансплантацију из осталих здравствених центара је све боља.

Када је реч о трансплантацијама бубрега, дуже време уназад Клинички центар Ниш је при врху листе у земљи. У току прошле године овде је урађено осам сродничких трансплантација и четири кадаверичне, а током ове још неколико, заправо, колико сам ја упознат, још две сродничке и једна кадаверична, што представља заиста битан успех. Од 2007. године када су трансплантације почеле да се раде у Нишу преко 110 пацијената је добило нови бубрег.

Колико је битно да се сам закон унапређује, али и да се свест суграђана, то смо данас више пута чули, константно подиже и да се утиче на јавност, и колико је битна и сарадња установа, говори и онај пример из 2015. године, неко је данас поменуо, када је у Клинички центар из Књажевца доведена шездесетшестогодишња жена са тешким повредама, којој лекари нису могли да помогну и очекивали су да ће наступити можда на смрт. Тада су алармирани сви и сви трансплантациони тимови из читаве земље поново су, захваљујући пре свега породици донора, а потом и спремности лекара Клиничког центра Ниш, извели праву филмску акцију, када су спасена чак четири живота. У заједничкој акцији учествовало је око 200 лекара, медицинских сестара и немедицинског особља. Из Ниша се крв слала у Београд како би се урадила типизација ткива и пронашла особа која има највише подударана и тиме најмање шанси да одбаца пресађено срце. Колико је битан заједнички приступ, показује и то да је за јетру трансплантациони тим из Новог Сада у Ниш дошао хеликоптером, док су бубрези пресађени одмах у Нишком клиничком центру.

Оно што треба истаћи јесте да је у току и приводи се крају реновирање старе зграде хирургије у Нишу, у којој се некада налазио стари ургентни центар. У том простору ће бити смештене амбуланте многих клиника, дневна болница, односно поликлиника, што ће значајно утицати на брзину и квалитет рада и комфор пацијената.

Поред нове зграде Клиничког центра, увелико се праве планови и ускоро почиње изградња хелидрома. Средства су обезбеђена од Директората цивилног ваздухопловства, а уговор је потписан крајем децембра 2017. године, тако да ће, уколико се не варам, Нишки клинички центар бити прва цивилна здравствена установа која поседује место за слетање хеликоптера.

Има још пуно активности на којима увелико раде људи из управе Клиничког центра, наравно у договору са министром, људима из Министарства и уз помоћ Владе Србије.

Оно што је важно јесте да је пресељена и Пулмолошка клиника из болнице која се налазила ван Ниша, удаљена 12 километара. Увелико се праве планови и за пресељење Онколошке клинике из истог места, што је од изузетног значаја за пацијенте. Завршава се „топла веза“ између Гинекологије и Дечје интерне клинике, тако да новорођенчад која морају да буду лечена више неће морати да се излажу атмосферским приликама и пребацују са клинике на клинику. Када већ помињем најмлађе, ускоро би требало да Клинички центар Ниш формира први дечји ургентни центар у Србији у коме ће бити збрињавани сви пацијенти из региона млађи од 18 година.

У дану за гласање Социјалдемократска партија Србије ће подржати сет ових закона као и сет закона из области правосуђа.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Реч има народни посланик Бранка Стаменковић. (Није ту.)

Светлана Николић Павловић, да ли је ту?

Изволите.

СВЕТЛАНА НИКОЛИЋ ПАВЛОВИЋ: Захваљујем, председнице.

Уважени министри са сарадницима, драги гости из Управе за биомедицину, поштоване судије, колегинице и колеге народни посланици, пред нама је сет од три веома важна закона из области здравства: предлози закона о људским ћелијама и ткивима, о пресађивању људских органа и о психоактивним контролисаним супстанцама. Овом приликом желим да изразим посебно задовољство, као дугогодишњи здравствени радник и као народни посланик, што сам у прилици да учествујем у доношењу овако важних закона.

Нови закон о примени људских ћелија и ткива на прецизан и јасан начин дефинише које здравствене установе могу поднети захтев за обављање послова из области људских ћелија и ткива, као и које могу бити банке људских ткива, укључујући и све услове које морају да испуне да би добиле дозволу.

Поред тога, да би се област примене људских ћелија и ткива развила по највишим стандардима медицинске науке и праксе у Републици Србији, неопходно је дефинисати регистар давалаца матичних ћелија хематопоезе, који омогућава проналажење несродних давалаца и обезбеђивање ћелија за пресађивање. Постојећи закон није јасно дефинисао постојање регистра као организационе целине, као ни одговорности и обавезне послове регистра, што је основ за рад у складу са највишим стандардима из ове области. Нови закон уређује активности у овој области, што доприноси развоју и унапређењу рада са националним даваоцима, те бржем остваривању здравствене заштите у овој области као и унапређењу међународне сарадње.

Нови закон је прописао поједностављену процедуру издавања дозволе здравственим установама за обављање послова из области људских ћелија и

ткива, као и успостављање јединственог информационог система у поменутој области у циљу успостављања и одржавања система следивости.

Једна од новина овог закона је и поједностављење поступка давања пристанка за примену људских ткива. Избегавајући непотребне финансијске трошкове вођења регистра, односно увођењем забране о даривању, закон је пружио могућност сваком пунолетном грађанину Републике Србије да забрани, у писменом или усменом облику, даривање својих ткива, као и могућност члановима породице да то учине у тренутку смрти уколико се умрло лице за живота није изјаснило у вези с тим, док је у погледу малолетних грађана предвиђен неопходан информисани пристанак законских заступника или старатеља.

Формирањем инспекцијског надзора у оквиру Управе за биомедицину обезбеђује се континуираност стручног надзора у области биомедицине, која је специфична због свакодневних увођења нових метода у процесу рада, те се намеће потреба за надзором од стране стручњака са највећим искуством у пракси, који прате савремена достигнућа науке у овој области.

Доношењем новог закона створиће се услови за промоцију давалаштва и подизање свести грађана о значају давања, као и организовање послова у области људских ћелија и ткива, чиме ће се у свим етапама, уз поштовање принципа следивости, закључно са најцелисходнијом применом у сврху лечења, унапредити квалитет пружене здравствене заштите у складу са савременим стандардима медицинске науке у праксе, односно са прописима ЕУ у овој области.

Будући да се сва нова решења предложена овим законом односе на материју која се није могла уредити другим правним актом, а имајући у виду и обим предложених измена, доношење новог закона о примени људских ћелија и ткива представља једину могућност.

Што се тиче другог предлога закона, о пресађивању људских органа, доношењем новог закона обезбедиће се јасна подела здравствених установа које ће обављати послове пресађивања, односно експлантације органа и донор болница, као и јасна подела послова и обавеза које обавља једна односно друга горепоменута здравствена установа.

Прописано је доношење програма трансплантације, који ће бити јединствен на територији Републике Србије и дефинисаће јасне процедуре и поступке у вези с организацијом тимова и финансирањем целокупног поступка пресађивања. Поједностављено је издавање одобрења здравственим установама за обављање делатности пресађивања људских органа. Предвиђа се успостављање јединственог информационог система у области пресађивања органа, систем следивости; поједностављење поступка давања пристанка за пресађивање органа. Избегавајући непотребне финансијске трошкове вођења

регистра, односно увођењем забране о даривању органа даваоца органа, закон је пружио могућност сваком пунолетном грађанину Републике Србије да забрани, у писменом или усменом облику, даривање својих органа, као и могућност члановима породице да то учине уколико се умрло лице за живота није изјаснило у вези с тим. У погледу малолетних грађана, неопходан је информисани пристанак законских заступника или старатеља.

Предвиђа се доношење програма промоције, који ће на адекватан начин утицати на промену свести грађана у вези са даривањем органа; јасна улога и задаци Управе за биомедицину као компетентног тела у области биомедицине на нивоу целе Републике Србије; јасан инспекцијски надзор над радом здравствених установа из области пресађивања органа. Како је у питању врло осетљива област, неопходно је пре свега имати едуковане инспекторе, који ће својим постојањем и деловањем осигурати одрживост високог нивоа квалитета у овој области. На крају, потпуно усклађивање са директивама ЕУ.

На крају желим још једном да истакнем посебно задовољство због тога што сам у прилици да као припадник владајуће већине у овом високом дому у дану за гласање подржим ове предлоге закона и гласам за њихово доношење. Захваљујем.

ПРЕДСЕДНИК: Реч има Марјана Мараш.

Реч има Бранислав Михајловић.

Реч има Милован Кривокапић.

Изволите.

МИЛОВАН КРИВОКАПИЋ: Поштовани председавајући, уважени министри са сарадницима, поштовани представници Високог савета судства, судије, драге колегинице и колеге, данас ћу дискутовати о Предлогу закона о људским ћелијама и ткивима и Предлогу закона о пресађивању људских органа.

Ови закони о којима смо данас дискутовали и о којима ћу рећи пар речи шаљу поруку грађанима Србије да је здравство Републике Србије, на челу са министром Лончаром и његовим сарадницима, на правом путу и граби крупним корацима напред. То је једина права истина и реалност, од које не може нико да побегне.

Рећи ћу пар речи о људским ћелијама и ткивима. Област људских ћелија и ткива досад је била уређена Законом о трансплантацији ћелија и ткива из 2009. године. Међутим, применом овог закона у претходном периоду утврђена је потреба да се побољшају и прецизирају услови, организација и послови у области ћелија и ткива за примену код људи, као и надзор над обављањем послова у поменутој области на територији Републике Србије.

Пре свега бих рекао да су разлози за доношење Предлога закона о људским ћелијама и ткивима садржани у потреби да се област људских ћелија и ткива код људи заснује на највишим стандардима медицинске науке и праксе с обзиром на то да се управо ова област медицине интензивно развија и нуди велике

могућности за лечење, као и да се здравственим установама које обављају ове послове омогуће бољи услови за њихово обављање, у складу са савременим достигнућима у овој области.

Наиме, важећи закон, уређујући ову област трансплантације ћелија и ткива, није препознао значај дефинисања и уређења делатности у области ћелија и ткива за примену код људи, као и услове под којима се та делатност може обављати, а у коју спадају делатност даривања, добијања, тестирања, обраде, очувања, складиштења, дистрибуције и примене људских ћелија и ткива од живог или од умрлог лица код људи, што је проузроковало лошу дугогодишњу праксу да се у здравственим установама спроводе поступци у овој области, али без дефинисања услова на националном нивоу како ће се они обављати. Дакле, јасним дефинисањем и прецизирањем услова у овој области у погледу обављања делатности, простора, опреме и кадра, остала би иза нас дугогодишња лоша пракса.

Сагледавајући и анализирајући овај предлог закона, можемо да кажемо да је основни циљ доношења новог закона о примени људских ћелија управо успостављање високог нивоа безбедности и сигурности у области људских ћелија и ткива. Да би се успоставио висок ниво безбедности и сигурности у области ћелија и ткива, нови закон је на јасан и недвосмислен начин, а у складу са директивама ЕУ, дефинисао улогу здравствених установа у овој области прецизирајући основну делатност банке ћелија и ткива, дефинишући је као здравствену установу или организациону јединицу здравствене установе на терцијарном нивоу здравствене заштите из плана мреже здравствених установа који доноси Влада, која обавља минимум делатности обраде, очувања, складиштења и дистрибуције ћелија и ткива, с тим да може обављати и делатност добијања и тестирања ћелија и ткива, као и делатност увоза и извоза ћелија и ткива.

У циљу обезбеђивања високог нивоа квалитета у овој области, неопходно је прецизирати правила и стандарде који ће бити јединствени на територији Републике Србије и обезбедити исти ниво здравствене заштите за све грађане Републике Србије.

Решења предложена у Нацрту закона о пресађивању људских органа у сврху лечења утицаће пре свега: на грађане, јер је нови закон поједноставио поступак давања пристанка за даривање ткива; на пацијенте који се налазе на листама чекања за пресађивање појединих ткива, и то због краћег времена чекања; затим на пацијенте који чекају пресађивање матичних ћелија хематопоезе, јер је повећањем броја давалаца у националном регистру давалац брже доступан; на друштво у целини јер ће се успостављањем јасног и транспарентног система у области ћелија и ткива повећати поверење у овој области; на повећање броја давалаца у националном регистру (што је значајно због тога што је давалац брже

доступан); на Управу за биомедицину, као надлежни орган у области биомедицине чија су улога и задаци јасно дефинисани овим законом, као и вршење надзора над спровођењем овог закона и инспекцијског надзора.

Што се тиче Закона о пресађивању људских органа, трансплантација људских органа и ткива у терапијске сврхе практикује се већ више од пола века, када се почело са трансплантацијом рожњаче, и временом се развијала у незаменљив медицински поступак у циљу спасавања и продужења људског живота. Трансплантација или пресађивање органа је у целом свету и код нас прихваћена као успешан начин лечења болесника код којих је из неког разлога дошло до неповратног отказивања функције за живот неопходног органа.

Међутим, без обзира на сва достигнућа овог посебног медицинског поступка, трансплантацију још увек прате бројна спорна питања и дилеме, што је указивало на то да она није до краја дефинисана правним и етичким нормама и управо због тога су се створили разлози за доношење овог Предлога закона о пресађивању људских органа.

Морам да наведем да је област трансплантације органа досад била уређена Законом о трансплантацији органа, од 3. септембра 2009. године, али, као што рекох, у претходном периоду је кроз примену овог закона из 2009. године утврђена потреба да се побољшају и прецизирају услови, организација и делатност у области пресађивања људских органа у сврху лечења, као и надзор над обављањем делатности у поменутој области на територији Републике Србије.

Са проблемима у систему рада службе трансплантационе медицине данас се суочавају и многе развијене земље. Новим законским решењима предлаже се увођење строжих одредби о надзору и контроли расподеле органа онима којима су медицински најнеопходнији, с циљем да се подстакну потенцијални донатори.

Морам да нагласим једну ствар, а то је да је донирање органа знак хуманости, солидарности и племенитости, којим једна особа исказује своју жељу и намеру да након смрти донира било који део тела ради трансплантације, како би се помогло тешким болесницима. Јако је важно да првенствено изградимо свест о важности трансплантације и племенитости донорства, прво унутар своје породице, а онда и животне заједнице. Трансплантација користи болесницима са тешким обољењима виталних органа, којима изгледи за живот нису већи од неколико недеља или месеци. Има много оних који очекују нашу великодушност и племенитост, а свако од нас може се наћи у таквом положају. Још једна чињеница коју бих посебно истакао јесте да истраживања показују да је много већа шанса да будемо примаоци органа него донори.

Психоактивне супстанце су супстанце које својим деловањем на нервни систем изазивају промене у расположењу, понашању или мишљењу. Управо због бројних нежељених и штетних дејстава, производња и промет ових супстанци су или ванзаконите активности, нпр. производња опијума, кокаина и слично, или су

строго контролисани од стране државе (за лекове, као што су амфетамини, морфин и друго). Стално морамо да имамо на уму да свака супстанца може бити лек и отров. Зато стручњаци на основу врло прецизних метода утврђују шта је лек, која је то доза која се може дати пацијенту, коме се сме дати.

Наркоманију данас треба разумети као политоксикоманију, а зависнике као политоксикомане, значи особе које узимају сваку супстанцу која може да измени свесност себе ка себи и свесност себе ка другима и укупном окружењу.

Када се помену психоактивне супстанце, најчешће се има на уму и зависност од њих. Сваком пацијенту је његов проблем најтежи и лекар мора да има појединачни приступ и да на основу знања и искуства установи да ли је код болесника кога лечи проблем психолошке или биолошке природе; другим речима, ако је у питању зависник, да ли је то слаба особа или је генетика урадила своје. То одређује и сам медицински приступ и како помоћи тој особи.

Употреба психоактивних супстанци мора да буде контролисана, да не би постала патолошка. Одмах долазимо до тога да наша медицинска сазнања из ове области уједињена са праксом и могућностима заједно доводе до најбољег решења за заједницу и појединца, узимајући у обзир потребе и права оба.

Политоксикоманија је суштина актуелне наркоманије у субпопулацији генерација младих. Померају се доње границе првог контакта са психоактивним супстанцама све до децјег узраста (12 година), а данас богами и до десете године живота као доба првог контакта с овим злом.

Имајући у виду чињеницу да је од доношења Закона о психоактивним контролисаним супстанцама протекло осам година и да се појавила потреба за другачијим системским решењима у односу на основни закон, која је проистекла из потребе за усклађивањем са ЕУ прописима, доношењем измена и допуна овог закона обезбедиће се правни оквир за доношење подзаконских прописа који ће ближе одредити начин функционисања нових институција које се уводе овим изменама и допунама. Решења предложена овим законом утицаће на све релевантне институције и установе које су надлежне за психоактивне контролисане супстанце. На нов начин ће се уредити систем за праћење ситуације што се тиче психоактивних супстанци.

Нема поделе на лаке и тешке дроге. Бројне забуне су унете и у стручну јавност, као што је медицинска, и у професије као што су социјални радници, педагози, дефектолози, психолози итд. Постоји та подела на лаке и тешке. Стручна и научна расправа на ову тему је излишна; ако је једна супстанца психоактивна и названа дрогом, она је дрога, она се може злоупотребити, било да је то хероин, кокаин или марихуана или било која од синтетских дрога. То је управо везано за дискусију коју је водио господин Ристичевић са Павловићем.

На крају слободно могу да кажем да ће се позитивни ефекти одразити на све субјекте који се баве питањима смањења потражње и понуде психоактивних

супстанци. Позитивни ефекти ће се пре свега одразити на унапређење програма за превенцију, лечење и рехабилитацију зависника; смањиће се штетни ефекти повећане злоупотребе нових психоактивних супстанци. Успостављањем центра за мониторинг дрога обезбедиће се сагледавање ситуације у области понуде и потражње психоактивних супстанци.

Српска напредна странка ће законе подржати, а и ја такође. Хвала најлепше.

ПРЕДСЕДНИК: Реч има народни посланик Милан Кнежевић.

МИЛАН КНЕЖЕВИЋ: Поштована председнице, уважени министри са сарадницима, колегинице и колеге народни посланици, ми данас разматрамо у овој скупштинској дебати три закона везана за здравство. Само бих хтео да подсетим колеге народне посланике да смо ми у овом сазиву до сада, можда ћу да погрешим за један закон, око седам закона издискутовали и донели. Кад додам ова три, то је већ десет закона из области здравства, који чине сет здравствених закона.

Зашто ово помињем и сабирам? Зато што ми овде оцењујемо и анализирамо донете законе, али као посланици треба на одговарајући начин и да проценимо како ради неко министарство. Без икакве скромности према министру и Министарству, за мене је то значајан ефекат, десет закона, почев од вантелесне оплодње, о ДНК регистру, документацији и ова три закона. То је у законодавном смислу, да не помињем оне рутинске, свакодневне ствари које обављају министар и Министарство. Мислим да су показали изузетну посвећеност, рад и труд и да је ред похвалити рад Министарства, на челу са министром Лончаром. Јер ако узмемо у обзир паузе у изборној кампањи, да поменем и то, па 15-16 месеци рада, десет закона, то је веома посвећен рад и труд. Притом, закони су крајње доктринарно медицински урађени стручно, тако да то показује посвећеност и активан рад Министарства здравља за уређење области здравља на добробит наших грађана.

Сада сам се у тренутку сетио коментара једне опозиционе посланице. Ми смо и на Одбору рекли да су ови здравствени закони строго аполитични, баве се струком, баве се организационим питањима струке, науке и унапређују ову област на коју се односе, а то су трансплантација ћелија и ткива, као и психоактивне супстанце. Уопште на Одбору за здравље није било било какве политичке конотације или нечег другог, били смо једногласни, јер је ово доктринарно, стручно разрешено по најсавременијим достигнућима медицинске науке и медицинске доктрине.

А од целог закона једна посланица коментарише како овај закон даје концентрацију моћи у руке министру, који је задужен за све и свашта, моћ у руке министру за трансплантацију ћелија и ткива. То мени тако мало, да не употребим израз, смешно делује. И наводи – обрасци, уништење... Па ко ће то да уради? Све

те захтеве, обрасце за подношење, било каква одобрења или сл., логично је да то треба да потпише министар. И доношење подзаконских аката. Ту нема концентрације моћи у једном стручно-доктринарном рутинском раду.

Други коментар био је о могућности за коруптивно деловање зато што се пита Министарство да се постави директор Управе за биомедицину. Коруптивно деловање, па то је и министар делом отворио – ово су тако тимски раширени послови где су у сваки трансплантациони процес ћелија или ткива укључене десетине људи, стручњака, доктора медицине, биолога. Тако да кроз читање закона и кроз саму стручно-методолошку организацију овог посла стварно нема теоретске могућности за неко коруптивно деловање. Морао сам да прокоментаришем јер су то неке маргиналне ствари (ово је блага реч), чак више злонамерне; ово је више злонамерно, што би рекао наш народ – тражење длаке у јајету.

Што се тиче ових закона, коментарисао бих закон о трансплантацији ћелија и ткива. Доста је мојих колега све рекло, тако да се не бих у неке детаље упуштао. По мом мишљењу, нови закон разрешава и доноси неке новине. Једна од новина је то што је јасно дефинисан регистар давалаца матичних ћелија хематопоезе, који омогућава налажење несродних давалаца и самим тим обезбеђивање ћелија за пресађивање. Регистар је дефинисан законом као организациона целина, као и послови и обавезе регистра, у складу са највишим стандардима, што омогућава развој и унапређење рада са националним даваоцима.

Желим да поменем да је Републички регистар давалаца матичних ћелија хематопоезе организациона јединица Института за трансфузију крви Србије, то је дефинисано у члану 17. Ту су јасно и прецизно наведени сви послови које обавља. Ради гледалаца, треба рећи да је 2005. године тај регистар формиран у Институту за трансфузију крви, у сарадњи са Министарством, а од 2012. године је постао и део Светског регистра, који обједињује податке о даваоцима из преко сто националних регистра. Међутим, пошто у претходном закону није био препознат, овим новим законом се тачно дефинишу и прецизирају сви послови који спадају у његову надлежност, тако да је то једна новина.

Трећа ствар као новина јесте што се на прецизан и јасан начин дефинише које здравствене установе могу поднети захтев за обављање послова из области ћелија и ткива, и које могу бити банке људских ћелија и ткива и које услове морају да испуне да добију дозволу.

Треба поменути, опет ради гледалаца, да тренутно у нашој Републици Србији трансплантацију матичних ћелија хематопоезе обавља пет здравствених установа. Ја ћу их прочитати због гледалаца јер су то државне установе: Институт за мајку и дете Београд – „Др Вукан Чупић“, ВМА, Клинички центар Србије, Клинички центар Војводине, Институт за онкологију Војводине. Трансплантацију ткива обавља пет здравствених установа, и то две у државној

својини: Клиника за офталмологију и Институт за ортопедско-хируршке болести Бањица; ове три приватне болнице нећу да читам, сматрам да не треба да их рекламирам.

Четврта ствар, нова, прописано је доношење програма за пресађивање органа, у који су укључене и људске ћелије, који ће бити јединствен на целој територији Републике Србије и прецизираће јасне процедуре и поступке у вези с организацијом.

Пета значајна ствар јесте поједностављивање поступка давања пристанка за примену људских ткива избегавањем непотребних финансијских и других трошкове вођења регистра.

Седма новина, јасно су законски прецизирани улога и задаци Управе за биомедицину која је компетентно тело у области биомедицине на нивоу целокупне државе. Члановима 45–50. прописано је постојање организационе јединице из области људских ћелија и ткива у Управи за биомедицину. Као организациона јединица Управе за биомедицину, у суштини, она обавља послове државне управе и надзора над спровођењем овог закона, као и подзаконских аката.

Управа за биомедицину има и улогу инспекцијског надзора над радом здравствених установа које се бави послом трансплантације, тако да је основна ствар оно што је рекао и колега Лакетић везано за ово – због тога што се даје велики значај улози Управе за биомедицину, сигурно је потребно кадровски је ојачати, јер и у закону се предвиђа да то буду искусни стручњаци који су бар две године у области у којој воде надзор. Ту је сигурно потребно време за одговарајућу едукацију, коју ми имамо у већ поменутих установама које се баве трансплантацијом, јер то није почело јуче већ имамо традицију трансплантације органа од пола века и више.

Осма ствар је, да поменемо, усклађивање термина, где су биле реакције, зато што смо поједине термине морали да хармонизујемо, наше домаће право с правом ЕУ, што је логично. И правни и медицински изрази, то су осетљиве теме, потребна је хармонизација термина пошто смо у претприступним преговорима са ЕУ.

На крају, оно што је веома битно и што сам и на Одбору коментарисао јесте да се овим законом стварају услови за промоцију даваштва и подизање свести грађана. То Министарство сигурно треба да реши одговарајућим програмима, што је и предвиђено законом, а забрањено је рекламирање; треба да се предвиде одговарајући програми информисања наших људи.

Постављено је и питање на Одбору од других посланика, заборавио сам којег посланика, какав став имају Католичка и Православна црква према давању ткива и органа код пресађивања. Ту нам је вршилац дужности директора одговорно рекла да и Католичка и Православна црква апсолутно имају... И закон

и давалаштво има сагласност. Значи, тај део је због осетљивости и једне и друге религије јасан, али је потребно сада мало више едуковати наше обичне људе, грађане да буду даваоци, мада и јесу, и да схвате да то значи нечији живот, продужење живота и да су ови закони стварно дубоко хумани, као и сви закони који се доносе у медицини. У медицини су сви закони дубоко хумани, посвећени болесном човеку ради продужетка живота и излечења.

Наравно, у дану за гласање подржаћу и ја, као и моје колеге из Српске напредне странке, све ове законе. Хвала вам.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Реч има Ђорђе Вукадиновић.

Изволите.

ЂОРЂЕ ВУКАДИНОВИЋ: Захваљујем.

Господине министре, неколико пута смо већ овде разговарали, био сам већ у једном тренутку забринут, јер како дође неки предлог закона, ја морам да га похвалим или бар да кажем да не могу да будем против. Већ сам се забринуо за своју опозициону репутацију. Наравно, шалим се, драго ми је када Влада или било који министар, министарство дође са добрим предлозима закона, и пошто се то тиче живота грађана, потпуно је небитно ко стоји или седи са које стране ове сале.

Видим да све колеге, мање-више, из струке и лекари хвале и поздрављају ваше законе. Ја имам примедбе, и то суштинске примедбе, због којих овога пута нећу моћи... Наравно, то није ни битно, владајућа већина је довољно бројна да може да изгласа, али сам хтео с вама да још једном продискутујем о неким дилемама у вези са том кључном ствари.

Имам мало времена, а иначе није остало много за ову расправу, тако да сад нећу улазити у неке финесе; кроз амандмане и кад буде расправа у појединостима, онда се о томе може нешто попричати. Али, генерално, јасно је вама отприлике шта је моја кључна дилема, примедба и разлог због којег не могу да подржим ова два закона. То су ови чланови који се тичу подразумеване сагласности. Дакле, та подразумевана сагласност за доношење органа, то је нешто што мени, независно од тога да ли смо власт или опозиција, смета.

Разумем хумане и моралне разлоге који су мотивисали... Значи, не полазим од теорије завере, не говорим да је у питању нека нужна завера, нека пљачка органа или, не знам, намера да се Србија претвори у неку фарму органа за богати свет, мада има или ће бити и таквих интерпретација. Допуштам и верујем, кажем, у добре намере предлагача. Али рекао бих да је за српско друштво у овом тренутку прерадикално и прерано ићи са таквом мером.

Бићу врло конкретан. На снази је овај закон, важећи, који говори, односно рачуна на експлицитну сагласност за давање органа. Повремено гледамо акције и кампање у прилог томе. Очито то није била превише успешна акција и мислим да

ви као Министарство нисте превише задовољни ефектима тих акција, не бисте ишли на ову меру подразумеване сагласности.

Али грађани морају да знају, ако им то није довољно јасно, некада ми овде превише компликујемо – просто, свако, дакле чим се родите, односно током живота морате експлицитно да кажете да нећете да будете донор, односно да се не слажете да се ваши органи користе након ваше смрти. Ако се о томе експлицитно не изјасните, подразумева се, то је та подразумевана сагласност, подразумева се да ће они бити коришћени, осим ако се и чланови ваше породице, опет директно и експлицитно, не изјасне против.

Мени то звучи мало радикално, звучи мало орвеловски. Без обзира на то што ви можете навести примере из света, то јесте тренд и сигуран сам да тога има, мени то мало делује као слике из ових антиутопија или из неких филмова које повремено гледамо, који драматично и апокалиптично представљају те ствари. Хајде да будемо мало мање амбициозни, не морамо бити увек већи католици од папе или већи Европејци од Европе; нису свуда у Европи ни у ЕУ овакви закони и мере заживели.

Мислим да би било много умесније да се појача кампања у прилог добровољном донорству. Видели смо, ова власт има довољно капацитета да води успешне кампање, да убеди грађане у много тога, пре свега да је успешна и ефикасна и да јој дају глас. Па онда дајте да се део те енергије и средстава која се улажу у кампање за подршку властима уложи, рецимо, у ово.

Немам ништа против, дакле не противим се из неких религијских или не знам каквих параноидних разлога, али просто мислим да ми као друштво у овом тренутку нисмо довољно стасали за такву меру, која делује сувише драматично, сувише радикално, у земљи где се диже, будимо реални, драма и буне се корисници, грађани због оних ситних слова у уговорима које потписујемо за мобилну телефонију или нешто не много важно, па кажемо – а оно ситним словима, то нико не чита. Никаких „ситних слова“ овде нема – аутоматски сви постају донори, односно ако се експлицитно томе не супротставимо или не изјаснимо против тога, стављамо на располагање своје органе.

Мислим да би власт, опозиција, професионална удружења, посланици могли да дају свој допринос. Могли би да дају свој допринос у смислу да се та мера промовише, али не у овом смислу, не на овај императивни начин, који ће, чини ми се, више проблема створити, на крају крајева, власти. Али ја не гледам то тако, да ли ће од тога имати користи власт или опозиција. Мислим да неће добро одјекнути, без обзира на то што се слажем да нам треба више давалаца. Треба нам више донора, треба нам више органа да би било спасено више живота, али хајде покрените неку акцију која ће то промовисати, а не на овај начин.

Мени је полако истекло ових мојих шест минута па се нећу бавити другим стварима, само бих вам препоручио да уместо измена и допуна размислите можда

о комплетном новом закону о психоактивним супстанцама. С обзиром на драматичност проблема наркоманије, мислим да би био потребан нови закон, а не само измене и допуне. Хвала вам.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала лепо.

Реч има народни посланик Бранимир Ранчић.

БРАНИМИР РАНЧИЋ: Захваљујем.

Поштована председнице Скупштине госпођо Гојковић, поштовани министре господине Лончару, поштовани професоре Векићу, поштовани гости из Министарства, поштована господо народни посланици, као што знамо, пред нама су закони из миљеа здравства и ја ћу говорити само о Предлогу закона о изменама и допунама Закона о психоактивним контролисаним супстанцама. С обзиром на то да сам неуропсихијатар, а по вокацији сам више психијатар, себи ћу дозволити ту могућност да говорим о овом закону, док ћу друге законе само можда поменути и оставити остало време да и друге колеге кажу нешто о овом сету закона.

У древним цивилизацијама људи су користили природне дроге из своје околине најчешће у магијским и религијским обредима. У другој половини XX века дошло је до експанзије злоупотребе дроге, као и до драматичног пораста броја особа које су зависници од различитих дрога, било да су оне природног или синтетског порекла. Све више се користе синтетизоване дроге, то морам да подвучем, чије је дејство јаче, а тиме и опасније, од дејства природних дрога.

Али да бисмо говорили о неком закону, прво морамо да дефинишемо шта су то психоактивне супстанце,. То су супстанце које својим деловањем на нервни систем изазивају промене у расположењу, понашању или мишљењу. Значи, мењају једну или више психичких функција и након поновљене употребе могу довести до психичке или физичке зависности. Зависност од психоактивних супстанци подразумева постојање бар три од наведених симптома: жудња за узимањем супстанце, физички апстиненцијални синдром када се употреба прекине и, треће, толеранција на дејство раније ефикасних доза супстанце.

Ту је врло битно поменути који су фактори ризика. Фактори ризика се односе на личност, на средину и на само дејство дроге. Ја ћу овде потенцирати социолошку теорију, јер социолошке теорије сматрају да утицај средине на формирање личности и појаву болести зависности није занемарљив. Не треба заборавити колико су нека друштва и културе толерантне према узимању алкохола, па чак и према узимању дроге. Све ово умногоме доприноси да код некога код кога већ постоји евентуална генетска предиспозиција за лакше развијање зависности од неке психоактивне супстанце дође до појаве болести зависности.

Што се тиче поделе психоактивних супстанци, производња и коришћење психоактивних супстанци могу бити друштвено дозвољени, али и илегални и законом санкционисани. По тој основи, психоактивне супстанце се деле на:

медикаменте (где спадају аналгетици, седативи и слично); алкохол, кафу и дуван, чија је употреба раширена у друштву и дозвољена, тзв. социјабилне дроге, и, треће, дроге чије је коришћење незаконито и друштвено неприхватљиво.

Друга подела о којој сам говорио реплицирајући колеги, само да поновим, не бих све понављао, јесте на депресоре, психостимулансе и халуциногене (где спада ЛСД). Задржаћу се на психостимулансима, с обзиром на то да му нисам до краја одговорио, где спадају кокаин, амфетамин, екстази, крек, канабис или индијска конопља (значи, хашиш и марихуана).

Пушење марихуане често је праћено доживљајима који наликују шизофренији, што значи да имате пролазне халуцинације, параноидне идеје, осећај успореног протока времена, деперсонализације и дисторзије реалности.

На основу резултата Националног истраживања о стиловима живота становништва Србије из 2014. године (коришћење психоактивних супстанци и игре на срећу), употреба илегалних дрога забележена је код 8% укупне популације старости од 18 до 64 године, и то 10,8% мушкараца и 5,2% жена. Најчешће коришћена илегална дрога међу одраслима је канабис, чија је употреба бар једном у току живота забележена код 7,7% испитаника узраста од 18 до 64 године.

Зато је циљ измена и допуна овог закона првенствено унапређење система за рано упозоравање о новим психоактивним супстанцама, што је дефинисано у члану 1, како би се нове психоактивне супстанце обухватиле дефиницијом дроге и стављање ван снаге Одлуке Савета како би се увео појам нове психоактивне супстанце и обезбедио законски оквир за поступање и предузимање мера у вези с појавом нових психоактивних супстанци.

Једна од новина овог закона јесте то што се прописује успостављање састава комисије од представника свих надлежних институција и установа које се баве психоактивним супстанцама, као и успостављања Центра за мониторинг дрога и зависности од дрога при Сектору за лекове и медицинска средства. Центар за мониторинг дрога ће, на основу анализе прикупљених података, на прави начин сагледати потребе које се односе на унапређење програма за смањење потражње и понуде дрога, програма превенције, лечења и рехабилитације. У складу с тим, Центар за мониторинг дрога и зависности од дрога предложиће мере и активности за унапређење превентивних програма.

Подвлачим и измену члана 20, који сада замењује члан 5. ради прецизнијег дефинисања делокруга рада референтне лабораторије и обавезе да се учествује у систему раног упозоравања о новим психоактивним супстанцама.

У преподневној дискусији колега је говорио о томе да уље канабиса може да лечи врло тешке болести као што су спинална мишићна атрофија, мултипла склероза. Морам да кажем следеће: спинална мишићна атрофија или Вердник-Хофманова болест, као и њен тип три Кугелберг-Вилендерова болест јесте

слабост мишића и атрофија мишића због ишчезавања моторних ћелија предњих рогова кичмене мождине. Мултипла склероза је нешто друго, то је једно демиелинизационо обољење, али у основи имате сличну фенотипску структуру. Значи, када погледате пацијента, имате атрофију мишића, спазам и тешко кретање. Уљем канабиса се та болест не лечи.

Али они не желе да кажу једну врло битну чињеницу – а ја ћу то рећи и похвалити Министарство за здравље, Републички фонд и њиховог председника Маријана Ристичевића – да је сада набављен лек који се зове „спинраза“, која лечи спиналну мишићну атрофију. То је, господо посланици, тренутно најскупљи лек на свету. Терапија по једном пацијенту годишње кошта 540.000 евра – да ли сте чули, 540.000 евра – и примиће је 17 деце о трошку Републичког фонда за здравствено осигурање. Када та деца приме на време овај лек, болест је излечива. Само толико, да се зна.

На крају, још нешто да кажем што се тиче донорства. Колега Милисављевић је светао пример народних посланика прекопута, који је донирао своје органе, али морам да кажем следеће: у прошлом сазиву око 150 чланова Српске напредне странке, међу њима и ја, сви смо донирали органе, и не машемо тренутно књижицама. Али да се зна да смо ми, чланови Српске напредне странке у прошлом сазиву, још једанпут подвлачим, нас 150, донирали органе. Хвала на пажњи.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Дубравко Бојић.

ДУБРАВКО БОЈИЋ: Хвала.

Уважене колеге народни посланици, у оквиру свог расположивог времена ја ћу говорити о прва два закона из области здравства.

Здравство је, као најосетљивија област друштвених делатности, деценијама било на самој маргини односа државе према овој професији, па је доношење ових закона добар пример да се та пракса промени у позитивном правцу, мада са доста закашњења јер је изгубљено доста драгоценог времена. Људски живот и здравље су неприкосновено право сваког појединца, али држава као да не препознаје чињеницу да је здраво друштво – само здраво друштво – залог за општи напредак. Здравље је највећа вредност и привилегија свих нас.

Али какво је стање у нашем здравству? Мале плате, немогућност запослења, слаба опремљеност, немогућност решавања стамбеног проблема. Зато се ова професија налази на врху листе оних који желе да напусте земљу. Наши здравствени радници су радо прихваћени у иностранству као добри стручњаци и радници, па држава не би требало лако да их се одрекне.

Здравство као струка има и неке своје субјективне проблеме и потешкоће, што нажалост осећају и сами пацијенти. У питању су јако изражена сујета, суревњивост, анимозитет, каријерно отимање и сличне ствари. Мислим да у овој

сали има доста вас који су искусили или знају некога ко је на својој кожи осетио неку од ових лекарских мана, да је имао непријатност – од избора лекара, добијања упута, упућивања преко везе, омаловажавања колега из здравствених институција, до преусмеравања пацијената са државних на приватне (најчешће своје) клинике.

Неретко се дешава да пацијент који тражи савет за своју болест прво буде питан „код кога си био, ко те лечио“, да му лекар каже „иди код онога од кога си дошао“, до тога да пацијент добије од два лекара врло различите дијагнозе и препоруке за лечење, па је таквим односом просто збуњен. А добро знамо колико је човек нарушеног здравља рањив и преосетљив. Већина пацијената „јури“ лекаре на гласу или здравствене установе од угледа, уместо да користи време за лечење. Овакав приступ доводи до гужви и тамо где не би требало да их буде.

Даме и господо, добро је што су ови медицински закони на дневном реду. У здравству и образовању не треба да јуримо Европу, треба да идемо упоредо с њом. Закон о пресађивању људских органа и закон о људским ћелијама и ткивима су компатибилни. Уместо каскања, морамо ићи догађајима у сусрет, јер су животи људи у питању. Врло је незавидна људска ситуација када је човек животно угрожен, а уз то зависи од нечије добре воље или случајности, повољне случајности.

У погледу броја чланова, ова два закона су скоро идентична, по 58, односно 59 чланова. Структура је такође идентична, чак је и организација везана за исту управу у оквиру Министарства здравља.

Први закони на ову тему донети су половином минуле деценије. Признајем да ово није само српска тема, више је европска, али је нужна, неопходна и оправдана. Влада по обичају касни с овом законском иновацијом, са дотеривањем. На овом плану искуства нису превелика. Код нас се успешно раде трансплантације органа али и трансплантације матичних ћелија. Мора се повећати број трансплантационих центара за органе, видели смо да их има пет, као и број трансплантационих здравствених установа за матичне ћелије.

Оба закона уређују питања везана за пресађивање људских органа, односно трансплантацију људских ћелија и ткива. Испуњени су захтеви законског нормирања; прецизирано је даривање, добијање, тестирање, обрада, очување, складиштење, дистрибуција и примена људских ћелија и ткива од живог или умрлог лица. Јасно је дефинисана и установа која ће бити банка људских ткива. Ово су области у којима је заиста неопходно да постоји републички регистар и републички програм за пресађивање органа.

Оба ова законска предлога треба да испуњавају услов да прописују поједностављену процедуру. Ово је тако важна тематика да ништа не сме да се пропусти случају или импровизацији. Додуше, лакше је уредити организациони систем за даривање, тестирање и пресађивање људских органа и узимање

људских ћелија и ткива од живог даваоца и са умрлог лица; ствари су много сложеније када су у фокусу примаоци и даваоци људских ткива и органа: траже се гаранције здравствених установа, сагласности родбине и других. То је много теже обезбедити од прописивања међусобне сарадње здравствених установа укључених у процесе пресађивања, узимања и примене људских ћелија и ткива.

Шта је мана у целој овој причи, и то велика мана? И не само мана, него зазор, стрепња. Ова област је за грађане, па и за поједине здравствене раднике, ствар потребе, за друге је нужност, за треће неопходан медицински стандард, а има и оних који све ово виде као новотарију, односно нову европску моду. Може се пресађивати само кад се има шта, орган или ткиво. Нису ту довољна само средства за промоцију, свест се врло тешко мења. Мењају се укуси, стандарди, мода, стилови, али преобликовање свести и навике људске мењају се веома споро. Мислим да би на плану промоције било посла и за Министарство образовања.

Уважене колеге, кључна реч за ове законе је донор, давалац. У нашој свести и здравственој култури није довољно присутан значај овог феномена. Људска солидарност и алтруизам морају се изграђивати на делу, кроз осећај за туђу муку, али начин живота условљава и начин мишљења, па према томе и понашања. Цитирао бих Алфреда Нобела, неко га је овде парафразирао, да нико не може измерити тежину туђег терета. То у суштини значи да смо у својој економски тешкој ситуацији повучени, губимо осећај за припадност, за заједницу, да је свакоме своја мука највећа. Треба развијати свест да нисте сами на земљи, да је делите са неким, да делите себе, да дајете себе или део себе неком другом.

Српска радикална странка сматра да са едукацијом и култивисањем треба почети много рано, још у породици, у школи, на часовима здравственог васпитања. Не могу само рођаци бити даваоци, мада ће то бити они, по природи ствари; основа се мора знатно проширити и трајно бити у фокусу.

Баласт нашег здравства су листе чекања. Ко има право на живот, онај на седмом месту или онај на 232? Каква су њихова очекивања? Нису у питању редови за фудбалске утакмице или авионске карте, него редови за срчане залиске, бубреге, срце, јетру, коштану срж и слично. Сви, апсолутно сви имају право на лечење. У тој суровој борби за живот људи су принуђени да раде многе ствари које иначе не би да се не налазе у таквој здравственој ситуацији. Нажалост, није необично да се појаве и такви огласи где се продају људски органи.

У мору осетљивих ствари налази се обавеза Владе и Министарства да одреди релевантне установе које својим високим стандардима заслужују и могу да обављају трансплантационе програме. Критеријуми морају бити стручност и опремљеност, а не волонтаризам, познанство или сујета. Видели смо да се трансплантација јетре обавља у пет клиничких центара, јетре у три, а трансплантација срца само у Клиничком центру Србије.

Хвала, засад толико.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ (Владимир Маринковић): Хвала, професоре Бојићу.

Реч има народни посланик Јахја Фехратовић.

Није присутан.

Реч има колегиница Јелена Жарић Ковачевић.

Изволите.

ЈЕЛЕНА ЖАРИЋ КОВАЧЕВИЋ: Захваљујем, председавајући.

Поштовани министре са сарадницима, поштовани представници Високог савета судства, даме и господо народни посланици, данас су пред нама предлози закона Владе Републике Србије за које је ресорно надлежно Министарство здравља, на које ћу се осврнути у расправи у појединостима, а данас ћу одређено време издвојити за предлоге Високог савета судства.

Због чега су важни квалитетни кадрови који се предлажу за вршење судијске функције? Предлагањем стручних и искусних кадрова за судије обезбеђују се ефикасан правосудни систем, сигурност грађана и добар пословни амбијент. Они морају бити спремни да на брз и квалитетан начин решавају спорове и морају бити спремни да се ухвате укоштац са криминалом и корупцијом.

Ако се вратимо чак на 2003. годину, сетићемо се како су извршна, законодавна и судска власт биле у међусобном сукобу зато што су тадашњи политичари желели да ставе правосудни систем под своју контролу. Сетићемо се времена када је функција в. д. председника Србије злоупотребљена и када је ванредно стање било оружје за вршење притисака на судије Врховног суда да подносе оставке, за смењивање челника у правосуђу који су се противили нелегитимној реформи правосуђа.

Желим да направим паралелу и укажем на грешке и злоупотребе, на политичке утицаје, уцене и манипулације, као тада основно средство за избор судија. Указала бих и на то да су за време претходног, демократског режима избор судија и правосуђе уопште били толико лоши да је Венецијанска комисија реформу правосуђа оценила као урушавање система правосуђа у Србији. У том периоду судије су биране на затвореним седницама, отпуштане на затвореним седницама, без образложења. На седницама тада владајуће странке прављени су спискови нових судија и оних који ће напредовати.

Србија више није у ситуацији да себи дозволи тај луксуз да сноси трошкове због неодговорног и нестручног поступања судија. Дошао је крај периоду у коме су судије одлучивале под притиском политичких утицаја, периоду у коме се непрофесионално и наручено пресуђивало, а последице сносили грађани, ни криви ни дужни.

За време претходне власти, подсетићу, имали смо и адвоката из Ниша који је на незаконит начин изабран за члана Високог савета судства. То нам је

указивало и на то какви су били њихови предлози. Сада ВСС ради у складу са законом и у границама својих овлашћења.

Данас имамо делотворније правосуђе, судије које знају шта значи реч одговорност. Грађанима је правда доступна и поштује се принцип равноправног третмана на суду. Данас се ради на јачању владавине права и правне сигурности, враћа се поверење грађана у правосудни систем, који ужива углед који заслужује. Према томе, сматрам да су предлози Високог савета судства свакако квалитетни.

Сматрам да су и предлози Министарства здравља, о којима је данас доста мојих колега говорило, такође квалитетни и у дану за гласање ћу их, као и остале моје колеге из Посланичке групе СНС, подржати. Захваљујем.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колегинице.

Реч има народни посланик Ружица Николић.

Изволите.

РУЖИЦА НИКОЛИЋ: Захваљујем, председавајући.

Даме и господа народни посланици, обједињавањем тачака које су данас на дневном реду и које никако нису сродне, немају ништа заједничко владајућа већина ускраћује нама посланицима опозиције да аргументовано расправљамо о битним и веома осетљивим темама које су данас на дневном реду. То се првенствено односи на ове предлоге закона из области здравства, односно на Предлог закона о пресађивању људских органа, о ком у расправи о појединостима нећемо моћи да кажемо ни једну једину реч иако се ради о теми о којој мора да се говори отворено.

Овај предлог закона је с пуним правом изазвао лавину негативних коментара и негативних реакција. Досадашњи Закон о трансплантацији људских органа био је заснован на тзв. тврдој сагласности о донорству и донор је у том случају могао да повуче своју сагласност. Значи, сваки грађанин је сам доносио одлуку, на коју има право, да ли ће своје органе донирати или не. Међутим, у овом новом Предлогу закона о пресађивању људских органа који сте нам спремили потпуно је супротно – донори органа бићемо сви, без наше одлуке. Сада се уместо тзв. тврде сагласности уводи тзв. претпостављена сагласност којом сваки грађанин постаје потенцијални давалац органа уколико се томе изричито не успротиви током живота. Значи, неко претпоставља да хоћемо да дајемо, односно донирамо своје органе, и то у последњим тренуцима живота, када нисмо у стању да кажемо да ли је та претпоставка таква или не. Значи, органи ће се у том случају узимати по потреби, уместо да, као што је досад било по Закону о трансплантацији, свако ко жели да буде донор да своју сагласност. По овом новом закону потпуно је супротно – сви смо донори док не откажемо своју сагласност.

Оправдање за увођење претпостављене сагласности налазите у малом броју органа за пресађивање и кажете да ће се на овај начин, овим новим законом, повећати број органа за пресађивање, јер је тако и у другим земљама које

функционишу по овом моделу. Међутим, у државама које имају модел претпостављене сагласности није се повећао број органа за пресађивање, нпр. Шпанија, затим Шведска, која и даље има веома ниску стопу донираних органа. А у неким државама претпостављена сагласност дала је потпуно негативне ефекте, односно изазвала је потпуно супротан ефекат – смањење броја органа за пресађивање.

Још један негативан ефекат увођења претпостављене сагласности, који може да нанесе велику штету, јесте у односу пацијент–доктор, односно поверење између доктора и пацијента. У Србији влада велико неповерење у цео здравствени систем и у министра Лончара, који се везује за бројне афере, од намештања тендера за набавку опреме за КБЦ Ниш, до његове повезаности са мафијом. Зар мислите да са оваквом репутацијом министра здравља, популарније званог „доктор смрт“, можете да убедите грађане Србије да Србија неће постати тржиште људским органима?

Затим, још једна спорна одредба у оквиру овог предлога закона јесте узимање људских органа с умрлог малолетног лица које је за живота било без родитељског старања. У том случају прописано је да одлуку доноси етички одбор установе. Свако малолетно лице које је било без родитељског старања мора да има свог законског заступника, јер је то тако по Породичном закону, којег би у овом случају требало укључити да заједно с етичким одбором донесе одлуку о донирању органа. На тај начин би се спречиле било какве злоупотребе. Такође, законског заступника треба укључити и када су у питању лица којима је делимично или потпуно одузета пословна способност.

Када је у питању размена људских органа, кажете да се сарадња с европским организацијама за размену органа спроводи у складу с одредбама међународних уговора које је потврдила Република Србија, али сте избацили принцип реципроцитета у оквиру размене органа.

Када је у питању сарадња с европским организацијама, подсетила бих на изјаву министра Лончара из јануара прошле године да је Србија примљена у Евротрансплант једногласно и да је то велики успех за Србију и српско здравство пошто ће здравствени систем бити део система ЕУ. Евротрансплант је организација коју чини осам земаља и нема апсолутно никакве везе с Европском унијом.

Затим, оно што је битно, а министар нас није обавестио, то су услови размене органа с Евротрансплантом, јер ми не испуњавамо... Ево, министре, ако вам је проблем, хоћете лепше да вам кажем – Еуротрансплант. Значи, које то услове морамо да испунимо и докле се стигло после годину и по дана?

На крају, уколико се овакав закон усвоји и уколико сваки грађанин по рођењу постане донор органа, нисмо ли ми на тај начин сви покретне мете?

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

Реч има народни посланик Милија Милетић. Није присутан.

Реч има Вјерица Радета.

Изволите.

ВЈЕРИЦА РАДЕТА: Даме и господо, мислим да досад никоме као садашњој скупштинској већини није пошло за руком да овако и оволико унизи Народну скупштину: ми данас радимо са неколико прекида у преносу, што је јако лоше; говоримо о озбиљним предлозима збрчканим у једној тачки, десет или једанаест потпуно различитих тачака дневног реда; народних посланика углавном нема у сали. Ово је заиста нешто што би морало да се исправи уколико нећемо да грађани Србије буду још више одбојни и према Народној скупштини, и према политичарима и према изборима. Претпостављам да то никоме није циљ али, богами, ви то успешно радите.

Данас говоримо о врло озбиљним законима. Највише је било речи о трансплантацији и доста је примера наведено због чега овај предлог закона није добар, а заиста није. Знате, министре, када се доноси неки закон, када се предлаже, мора да се зна мало и о менталитету сопственог народа. Знате, рецимо, да је пре неколико дана умро одборник из Ужица, Скупштине општине Ужице. Нико не зна од чега је умро, да ли од стршљена, или од чега. Његова породица није дозволила чак ни да се изврши обдукција, а камоли да би дозволили, не његови сад, да не помињем ту породицу, да се узимају органи на овај начин како сте ви предвидели. Ово није добро и надам се искрено да никада неће на овај начин ни да заживи, јер је то просто немогуће.

Како сада функционише, рецимо, трансплантација бубрега? Имате човека који је (сада говорим о конкретном примеру, али нећу рећи име) неколико година на дијализи. Сваки пут је при врху, први па други, први па други, али када се појави бубрег, он је ипак други. Сада се појавио бубрег и кажу – сад си ти на реду, али конзилијум каже – извини, толико ти је ослабио организам да ти не можеш поднети такву операцију.

При таквим примерима, не можемо ни да замислимо да би овај закон смео бити у овој форми усвојен.

Има овде и других предлога, пре свега избор судија, именовање судија које се први пут бирају, и ти предлози Високог савета судства. Овде заиста... Нема се довољно времена, али ово што сте нам овде представили јесте нешто за шта ми појма немамо заправо шта је, имена, презимена, биографије које то нису... Није биографија само „Марко Марковић се родио зато што се родио тад и тад, ту и ту“; пре свега, овде недостаје радна биографија за сваког кандидата. За неке кандидате сте написали колико су година студирали, за неке колики им је просек био на крају студија. Некако ми се чини да сте селективно бирали: где вам је одговарало, где је неко мање студирао, ту сте показали колико је година студирао; ако је неко

имао мало већи просек, онда сте то на тај начин приказали. Ово другачије заиста не може да се тумачи.

Интересантно је код свих ових кандидата, пре свега за привредне судове, како се десило да су само они положили тај испит за привредне судове. Да ли је било још кандидата? Ја сам на сајту гледала – нема. Позив за полагање каже – само оним који су именом и презименом позвани. Да ли је могуће да је то затворен круг, да ту не могу да се појаве неки други људи, само ови ваши с ове академије, који су почели да раде у судовима? Па онда кажете, неко је волонтирао у суду неколико месеци па је онда стално запослен, а знам пуно младих правника који су волонтирали у суду по две године, озбиљно помагали судијама и, наравно, нису касније остали у радном односу.

Све ово указује да ви заправо предлагате партијске људе у судове, и то ово из њихових биографија апсолутно говори. Нажалост, појединачно не могу, немам времена... Чак није ни битно појединачно, пре свега битна је појава.

Шта ви нисте урадили? Нисте урадили ништа када је у питању реформа правосуђа. Кунете се, обећавате, они пре вас су исто радили, ви сада такође, нема ни „р“ од реформе. Да ли ви знате, господо из Високог савета судства, рецимо, да имамо општину Сврљиг – једну од општина, Милија увек каже да је то најлепша општина у Србији и могу да се сложим, лепа јесте, не бирам најлепшу – али у тој општини немате ни суд, немате ни судску јединицу, немате ни нотара. То је општина у којој се данас све овере врше у Општини. Да ли је то у складу са законом? Није. Ви сте криви, зато што сте направили такву мрежу судова. Уместо да се развијају те мање општине тако што ћете им задржати судове, поште, школе итд., ви све то, једно по једно, гасите, а причате о неком равномерном развоју.

Оно што је такође везано за реформу, а интересно је да никада нико од вас није то поменуо, јесте ретроактивна примена Закона о кривичном поступку, Кривичног закона, пардон, јер је тада био закон а не законик. Да ли ви знате да се у српским судовима изричу мере затворских казни од 40 година за кривична дела која су извршена (евентуално, ако јесу) пре 2000. године? То је у некој тами, као данас, без телевизијског преноса, досманлијска власт у време акције „Сабља“ нешто потурила, нико живи не може да разуме шта. Гледала сам те измене закона, и једне и друге, на тада савезном и републичком нивоу, нико то не може да распетља. Али чињеница је да имамо ситуацију да се најгрубље крши Устав Републике Србије, да се крши принцип *nula poena sine lege* али нико не реагује.

То ће бити један од основа, на основу чега ћемо сасвим извесно успети, пре свега наш председник и екипа адвоката, да издејствујемо да се обнови поступак Милораду Улемеку Легији и Звездану Јовановићу, зато што су они, између осталог, у неколико случајева осуђени на казну од по 40 година за дела када је постојала највећа казна од 15 година, односно 20 година као замена за смртну казну.

Вама то не смета, ви слушате неку Венецијанску комисију, која вам неће рећи ништа добро. Сетите се шта је радила та Венецијанска комисија у време када је Снежана Маловић била министар; њој смо прорекли ову судбину, што јој се и десило у међувремену, када је у питању професионални ангажман. То исто ће се десити и Нели Кубуровић зато што опет не радите ништа, као што сам и малопре рекла министру Лончару, у односу на реално стање у држави Србији. Пустите ви Европску унију, европске комисије... Неће, бре, људи, бити Европске уније до те 2025. године када се нама нешто као показује да ћемо се приближити вратима Европе.

То што ви радите кроз којекакве измене закона па онда кажете „не радимо ми то због ЕУ, него због нас“... То једноставно није тачно. Доносите неуставне законе. Ви предлагете, скупштинска већина усваја.

И овај закон о трансплантацији је неуставан, најгрубље кршење људских права. Видећемо да ли ће Уставни суд, са новим судијама, а има у Уставном суду сада судија за које верујемо да ће се заиста придржавати Устава и закона, видећемо да ли ће да оцене неуставним одредбе овог закона, јер ћемо ми, чим закон буде оглашен у „Службеном гласнику“, тражити да се утврди његова уставност. Не можете ви да натерате човека, односно да кажете да ћете узети органе неком човеку који то није изричито забранио. Шта ви мислите колико људи зна, а поготово сада, јер данас и ову расправу водимо без телевизијског преноса, и колико ће их уопште знати да је овакав закон донет?

Шта ће се десити, рецимо, ако неко оде па тамо у тој Управи за биомедицину, или како се зове, каже – инсистирам и не дозвољавам да ми се узму органи ако будем у тој ситуацији, и одлучи да ником више то не каже? Ко ме ћемо ми да верујемо да ћете ви његову вољу поштовати?

Наравно, то сам већ јавно писала и сада још једанпут понављам – поштовани грађани, када овај закон буде донет, пазите како прелазите улицу. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колегинице Радета.

Изволите.

ИВАН ЈОВИЧИЋ: О законима везаним за мрежу судова и Законику о кривичном поступку заиста нисам позван да данас дајем било какав коментар, осим о Предлогу одлуке за избор судија који се први пут бирају на судијску функцију.

Чули смо од претходног народног посланика да је, наводно, пријављивање за полагање или полагање испита за привредне судове било селективно. Могу одговорно да кажем да је свако ко је био пријављен и чија је кандидатура од стране комисије проглашена ваљаном, уредном и благовременом био позван на полагање испита. Ко се појавио на испиту, он је тај испит полагао. Морам да кажем да сви предложени кандидати... А верујте да их је било јако много на

испиту, на пример, за Привредни суд у Београду пријавило се 110 кандидата, за Привредни суд у Ваљеву 11, за Привредни суд у Зрењанину 18, да вас не оптерећујем тим подацима, имате их у вашим материјалима. Сви предложени кандидати полагали су два теста: један је писани испит, један је писани задатак. Сви кандидати су добили и на једном и на другом, значи писаном испиту и задатку, оцену пет, што је највиша оцена. Њих 85% добило је 50 поена на писаном испиту, а то је максималан број поена. Као судија који има 28 година радног стажа искључиво у судству, када бих освојио 50 поена на том тесту, верујте да бих био најпааметнији судија српског правосуђа.

С друге стране, њихове каријере, које се такође налазе ту, заиста упућују на закључак да су дугогодишњи сарадници, са врло одговорним задацима, са израдом одлука и помоћи судијама; они су добили од судија у свом колективу, као и у непосредно вишем суду, убедљиво највећи број гласова и ми сматрамо да су они заиста прави избор и будућност српског правосуђа. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала.

Реч има Вјерица Радета.

Изволите.

ВЈЕРИЦА РАДЕТА: Нисам очекивала одговор на ово питање, али ме баш занима, господине Јовичићу, колико је још било кандидата који су имали оцене пет, а ви сте изабрали баш ове као „будућност српског правосуђа“, крупне речи.

Много више бих волела да сте се заинтересовали за ову тему. Као судија са вишегодишњим или вишедеценијским искуством, како рекосте, да ли ви у свом раду поштујете принцип *nula poena sine lege* и *nullum crimen sine lege*? Зар вам није сумњиво и да ли мислите да је у реду да се ретроактивно примењује неки закон, и то на штету странке, а поготово да се примењује а да то нигде није написано?

То је остало тако зато што су оне судије из времена Нате Месаровић, која је својевремено добила пресуду, ваљда то нисте заборавили... Остало је много судија из тог времена, оне то уредно раде на исти начин на који је и она радила и нико из судијске бранше не реагује. То је просто невероватно! Адвокати у жалбама то износе као разлог за обарање пресуда, али, нажалост, то до јавности не допире.

Заиста бих волела, господине Јовичићу, да сте се огласили на ту нашу примедбу, да видимо шта ви мислите о томе, да ли заиста делите мишљење тих ваших колега које могу да осуде некога на 40 година затвора за неко наводно кривично дело, за које је била прописана казна од 15 година у време кад је то кривично дело извршено, ако је извршено.

Знате, ви сте у то време таргетирали Легију и Звездана, и све што се дешавало натоварили сте њима на плећа, да би се данас ови којих нема овде у

сали питали шта је политичка позадина убиства Зорана Ђинђића. Свакако ће сазнати кад се обнови поступак Легији и Звездану.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, колегинице Радета.

Бојан Торбица има реч.

БОЈАН ТОРБИЦА: Захваљујем, поштовани председавајући.

Цењени министри са сарадницима, колеге народни посланици, доношење новог закона о пресађивању људских органа системски ће потпуно уредити ту област, односно утврдиће и обезбедити услове за постизање стандарда квалитета и безбедности људских органа за пресађивање, као и услове рада и начин организације здравственог система у циљу обезбеђивања оптималне довољности људских органа за пресађивање и обезбеђивање високог нивоа заштите људског здравља, као и уважавање приоритетних интереса за очување живота и здравља и заштите основних људских права и достојанства даваоца људских органа и примаоца органа.

Доношењем новог закона о пресађивању људских органа обезбедиће се јасна подела здравствених установа које ће обављати послове пресађивања, односно експлантације органа и донор болница, као и јасна подела послова и обавеза које обавља једна односно друга горепоменута здравствена установа. Доношењем програма трансплантације, који ће бити јединствен на територији Републике Србије, дефинисаће се јасне процедуре и поступци у вези с организацијом тимова и финансирањем целокупног поступка пресађивања. Поједностављено је издавање одобрења здравственим установама за обављање делатности пресађивања људских органа. Успоставља се јединствени информациони систем у области пресађивања органа.

Поједностављен је поступак давања пристанка за пресађивање органа. Избегавајући непотребне финансијске трошкове вођења регистра, односно увођењем забране о даривању органа даваоца органа, закон је пружио могућност сваком пунолетном грађанину Србије да забрани, у писменом или усменом облику, даривање својих органа, као и могућност члановима породице да то учине уколико се умрло лице за живота није изјаснило у вези с тим.

Предвиђа се доношење програма промоције, који ће на адекватан начин утицати на промену свести грађана у вези са даривањем органа. Такође, и јасан инспекцијски надзор над радом здравствених установа из области пресађивања органа.

Исто као и код претходног предлога закона, неопходност доношења новог закона о примени људских ћелија и ткива садржана је у потреби да се област примене људских ћелија и ткива код људи заснује на највишим стандардима медицинске науке и праксе с обзиром на то да је ово област медицине која се интензивно развија и нуди велике могућности за лечење, као и да се здравственим

установама које обављају ове послове омогуће бољи услови за њено обављање, у складу са савременим достигнућима у овој области.

Предложеним законом прецизираће се услови под којим ће се обављати послови даривања, добијања, тестирања, обраде, очувања, складиштења, дистрибуције и примене људских ћелија и ткива од живог или од умрлог лица код људи.

Важна новина овог закона јесте што јасно прецизира које здравствене установе могу поднети захтев за обављање послова из области људских ћелија и ткива и оне које могу бити банке истих.

Такође, овим законом се дефинише и регистар давалаца матичних ћелија, који омогућава проналажење несродних давалаца и обезбеђивање ћелија за пресађивање. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Реч има Бранимир Јовановић.

Реч има Неђо Јовановић.

Реч има Нада Костић.

НАДА КОСТИЋ: Ја сам проф. др Нада Костић, релативно нова посланица. Поздрављам председништво, председницу и нашег министра, који се јако труди, као млад човек пун енергије, да среди све ово што је наследио несређено.

Прво бих похвалила ове предлоге закона, мислим да је заиста било време да се уреди та материја законски, да не би било ситуација као што је било, ја се сећам, у моје време, кад сам ја била директор КБЦ „Др Драгиша Мишовић“ – било је афера, звали су ме новинари из Загреба, да су поједини доктори били у ланцу неких живих давалаца органа, трговине органима, лажних ултразвучних налаза и томе слично. А да не кажем, све до кулминације, „жуте куће“, која нам је позната као криминал над криминалом, где је исто вршена истрага, али је све то некако увек бивало заташкано.

Мислим да је питање етике и питање људских права веома везано за ову проблематику и мислим да је она у суштини јако осетљива. Код нас је почела да се развија трансплантација као таква, имали смо трансплантацију бубрега (као што је колегиница говорила на почетку, кад су почели говори), касније јетре и најзад плућа и срца. Е сад, срце и плућа, то је још увек у развоју, то су скупе методе и потребни су врло добра обука и изузетни кадрови да би се то добро урадило, и то је изузетно скупо. Досад се радило у иностранству. Као што видимо, цене су ту приближно исте када се то одради у иностранству, као и код нас. Али свакако наша медицина треба да напредује, што више наших младих људи да се усавршава и да ми будемо на том нивоу.

Оно што бих ја рекла као битно – а то се исто односи на матичне ћелије, то је савремена медицина, то је веома важно и значајно у лечењу многих болести и ткива – рекла бих нешто што је етичке природе и што може да отвори врата за

злоупотребе. Е, тога се ја плашим. Када је у питању члан 23. овог предлога закона о трансплантацији органа, то је управо питање услова за даривање органа умрле особе. Мислим да је далеко боље да особа за живота, као што смо досад имали, завешта своје органе и то писмено потврди и добије донорску картицу. На тај начин нема забуне. На овај начин, да за њега после смрти, неке изненадне, је ли тако, а он рецимо не жели да да своје органе, неко други одлучује, отвара се могућност, заиста, корупције, мита, криминала и свега и свачега. Заиста се бојим да ми то некако не окренемо, да то није сигурно.

Зато сам дала један амандман, о коме касније нећу говорити и одузимати вам време, који се односи на то да се само замени тај однос, значи не да фактички ту дозволу дају други после смрти, него да је даје човек док је жив и док одлучује. Знате како, имате верских и других разлога због којих појединци заиста не желе то. Ми у пракси свесни смо да велика већина људи, породица оних који морају да оду на обдукцију да бисмо ми открили прави узрок њихове смрти, што је веома важно, одбијају то. Мислим да ће наш народ, колико је мени познато, ипак имам искуство доста година, тешко то прихватити. И бојим се да наш народ неће бити информисан о могућности да Управи биомедицине достави, рецимо, своје неслагање са донацијом органа. Ту постоји моја извесна бојазан и зато сматрам да је ово било једноставније – да за живота завешта своје органе.

Видите, то објашњава и ону чињеницу коју смо чули (наравно, ми смо се ускладили сад са Европом) за Хрватску, неко је рекао да је само 30.000 људи написало да неће дати своје органе. Е сад, да ли је то реално, 30.000 људи, или још много људи није знало уопште...

(Председник: Захваљујем, потрошили сте време.)

Ето, то је само моја примедба.

Што се тиче психоактивних лекова, ту се у потпуности слажем. Наравно, сматрам да ту више ове друге службе, односно други ресори треба да...

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

Реч има посланица Борка Грубор.

БОРКА ГРУБОР: Поштована председнице, поштовани министри са сарадницима, даме и господа народни посланици, предложени закони из области здравства који су данас на дневном реду уређују врло важне области које се тичу великог броја наших грађана, од најмлађих до најстаријих.

Закон о пресађивању људских органа уређује и обезбеђује систем у области здравства којим се прописују начин, поступак и услови узимања и пресађивања органа, ткива и ћелија као делова људског тела, односно начин, поступак и услови за лечење неплодности биомедицински потпомогнутом оплодњом.

Разлози за доношење закона садржани су у потреби да се утврде и обезбеде услови за постизање стандарда квалитета и безбедности људских органа за пресађивање, као и услови рада и начин организације здравственог система у

циљу обезбеђивања оптималне довољности људских органа за пресађивање и обезбеђења високог нивоа заштите људског здравља, као и уважавања приоритетних интереса за очување живота и здравља и заштиту основних људских права и достојанства даваоца људских органа и примаоца органа.

Важећи закон који уређује област пресађивања органа није препознао значај дефинисања и уређења делатности у овој области, као ни услове под којима се та делатност може обављати, а у које спадају даривање, тестирање, процена подобности даваоца људских органа, прибављање, очување, додела и пресађивање људских органа у сврху лечења људи, што је проузроковало лошу дугогодишњу праксу да се у здравственим установама спроводе поступци у овој области, али без дефинисања услова на националном нивоу како ће се они обављати, као и без прављења разлике између здравствене установе која може бити болница за даривање органа и здравствене установе која може бити центар за пресађивање људских органа, што је за последицу имало немогућност издавања дозволе за рад свим горепоменутиим здравственим установама.

Један од основних разлога за доношење овог предлога закона је повећање кадаверичних донација и повећање броја успешно обављених поступака пресађивања органа, те смањење листе чекања за пресађивање људских органа. Неопходно је утврдити основе за успостављање организационог система, као и ефикасне процедуре за даривање, односно прибављање органа умрлих лица у складу са професионалним стандардима, стручним смерницама, етичким начелима и савременим стандардима медицинске науке и праксе, као и основе квалитета безбедности људских органа за пресађивање.

Предлогом закона је прописано доношење програма пресађивања људских органа, који ће бити јединствен на територији Републике Србије. Уједно, прописана је поједностављена процедура издавања одобрења здравственим установама за обављање послова пресађивања људских органа, као и успостављање јединственог информационог система у области пресађивања људских органа у циљу успостављања и одржавања система следивости.

Такође, прецизирани су улога и задаци Управе за биомедицину као компетентног тела у области биомедицине на нивоу целе Републике Србије, с тим да је прецизиран инспекцијски надзор над радом здравствених установа из области пресађивања људских органа. Тиме се обезбеђује континуираност стручног надзора у области биомедицине, која је специфична због свакодневног увођења нових метода и процедура рада те се намеће потреба за надзором од стране стручњака са највећим искуством у пракси, који прате савремена достигнућа науке у овој области.

Република Србија у оквиру друштвене бриге за здравље становништва обезбеђује услове и стандарде квалитета и безбедности људских органа за пресађивање обезбеђивањем средстава за спровођење промоције добровољног

давалаштва људских органа у циљу информисања јавности и подизања друштвене свести о важности даривања људских органа после смрти; за набавку опреме за утврђивање смрти по неуролошким критеријумима; за успостављање одговарајућег информационог система за правичну доделу људских органа и међународну сарадњу; за успостављање мреже координационих тимова здравствених установа укључених у републички програм за пресађивање људских органа и Управе за биомедицину; за модел финансирања рада координационих тимова, тимова за узимање људских органа и тимова за пресађивање људских органа у здравственим установама укљученим у републички програм за пресађивање људских органа; за превоз тимова и људских органа; за успостављање организационог система и стандарда квалитета и безбедности за спровођење националног програма за пресађивање људских органа у Републици Србији и међународну сарадњу.

Свака стационарна здравствена установа са јединицом интензивног лечења успоставља систем и ефикасну процедуру за даривање, односно прибављање људских органа умрлих лица, у складу са најбољом медицинском праксом. Систем и процедуре обухватају доступност квалификованог кадра, опреме и процедура за утврђивање смрти, осигурање одговарајућег пристанка за даривање људских органа, оптимално збрињавање и одржавање виталности људских органа даваоца, процену подобности даваоца људских органа, као и обезбеђење брзе доступности одговарајућих информација за потребе државне или међународне размене органа.

Прописано је да тестирање на крвљу преносиве болести и имуногенетско тестирање даваоца и примаоца обавља здравствена установа која има овлашћење за обављање тестирања.

Такође је прописано да пресађивање људских органа обавља здравствена установа терцијарног нивоа здравствене заштите из Плана мреже који доноси Влада, која има дозволу за обављање послова узимања, односно пресађивања једног или више људских органа.

Директор Управе за биомедицину решењем издаје, односно одузима дозволу за обављање послова из области пресађивања људских органа.

О узимању људског органа од живог даваоца у сврху пресађивања примаоцу одлучује тим за пресађивање људских органа и етички одбор центра за пресађивање људских органа у коме се врши пресађивање.

Узимање људских органа од живог даваоца због пресађивања у тело другог лица ради лечења дозвољено је уколико су испуњени следећи услови: да је давалац људског органа пунолетно и пословно способно лице; да је давалац људског органа дао писмени пристанак као израз слободне воље и након што је детаљно упознат са ризицима даривања; да је извршена процена ризика по живот

и здравље даваоца људског органа и утврђено да не постоји значајан ризик за његово здравље и да је етички одбор дао сагласност за узимање људског органа.

Осим свега наведеног, прописано је да су центри за пресађивање људских органа дужни да дугорочно прате здравствено стање даваоца људског органа након пресађивања људског органа и воде евиденцију о живим даваоцима људских органа.

Узимање људских органа од умрлог лица због пресађивања другом лицу може се извршити искључиво после дијагностиковања и утврђивања смрти на основу медицинске документације.

Републичку листу чекања према врсти потребних органа сачињава Управа за биомедицину за пацијенте који су држављани Републике Србије. Изузетно, људски органи могу се доделити и странцима, у оквиру међународне размене органа.

Сви послови из области пресађивања људских органа спроводе се у складу са одговарајућим професионалним стандардима, стручним смерницама и етичким начелима, као и захтевима квалитета и безбедности људских органа за пресађивање прописаним овим законом.

Здравствене установе које обављају послове из области пресађивања људских органа воде документацију и обезбеђују следивост свих прибављених, добијених и пресађених, те неискоришћених људских органа у Републици Србији, од даваоца до примаоца, и обрнуто. Управа за биомедицину обезбеђује примену јединственог система идентификације даваоца и примаоца како би се омогућила следивост органа од даваоца до примаоца који је с њим повезан. Документацију из ове одредбе здравствене установе чувају 30 година, у писаном или електронском облику. Захваљујем.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Реч има Соња Павловић. Није ту.

Реч има Оливера Огњановић.

Изволите.

ОЛИВЕРА ОГЊАНОВИЋ: Захваљујем, председавајућа.

Уважени министри са сарадницима, данас је пред нама сет области из области здравства. Предложеним законима дефинише се регистар даваоца матичних ћелија, утврђује доношење програма за пресађивање људских органа и поједностављује процедура издавања одобрења здравственим установама за обављање пресађивања људских органа, као и поступак давања пристанка за пресађивање органа.

Дугачке су листе пацијената који чекају на трансплантацију органа који ће им продужити и олакшати живот, а још је већи број оних који, нажалост, нису дочекали тај моменат. Подаци нам говоре да је највећи број донора и трансплантација срца био прошле године. Управо овај закон има за циљ да

обезбеди оптималну довољност људских органа и поједностави процедуре издавања одобрења, чиме ће се повећати број спасених живота.

Што се тиче измена и допуна Закона о психоактивним контролисаним супстанцама, према резултатима националног истраживања живота становништва Србије из 2014. године, коришћење психоактивних супстанци, односно употреба илегалних дрога забележена је код 8% од укупне популације старости од 18 до 64 године. Према спроведеном истраживању међу ученицима старости 16 година, укупно 8% ученика је бар једном пробало неку дрогу. У студентској популацији 83% студената рекло је да је некада пробало наркотице. Од оних који су пробали наркотице, њих 4,5% их конзумира сваког дана.

Производња и кријумчарење психоактивних контролисаних супстанци у Србији представља најпрофитабилнији облик криминала.

Од изузетног значаја је успостављање система за рано упозоравање о новим психоактивним супстанцама, а коначни циљ је информисање свих субјеката у Србији о појави нових психоактивних супстанци и мерама за смањење штетних последица изазваних њиховом употребом. Центар за мониторинг дрога, на основу анализе прикупљених података, сагледаће потребе које се односе на унапређење програма превенције, лечења и рехабилитације.

Доступност опасних наркотика је застрашујућа, а последице могу бити смртоносне. Медији су препуни различитих прича о жртвама употребе наркотика, међу којима је огроман број тинејџера. Полазећи од чињенице да је конзумација наркотика у Србији у порасту последњих година, акценат се ставља на превенцију злоупотребе дрога и на лечење.

Влада Србије је 2014. године усвојила Стратегију о спречавању злоупотреба дрога за период 2014–2021. године и пратећи Акциони план, којима су предвиђене активности у области смањења потражње дрога и превенције наркоманије. Најгори су подаци односно чињенице да коришћење наркотика доводи до повећања оболелих од неизлечивих болести, до повећања насиља, криминала и осталих кривичних дела у која се овисници о наркотицима врло лако укључују.

Оно што је неизоставно јесте огромно ангажовање Министарства унутрашњих послова у проналажењу мреже трговине наркотицима, где је у непрекидној борби са дилерима широм Србије заплењено на стотине килограма разних наркотика и откривен велики број лабораторија за производњу ових супстанци, што данас нисмо спомињали.

Наш је задатак да се што више укључимо у активности где ћемо подићи свест и сазнање, пре свега младих, о штетности и ризицима конзумирања наркотика. Потребно је да укључимо младе у борбу против ове пошаст.

Импесионирана сам резултатима и ангажовањем Министарства унутрашњих послова, такође и Министарства здравља, у борби и откривању

дилерских мрежа, и дајем вам подршку да имате што више акција као што је била акција „Аурора“.

У дану за гласање СНС ће подржати све предложене законе. Захваљујем.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Војислав Вујић.

Бошко Обрадовић.

Милимир Вујадиновић.

Балша Божовић.

Александар Марковић.

Марија Јевђић.

Иван Костић.

Владо Бабић.

Изволите.

ВЛАДО БАБИЋ: Хвала.

Уважена председнице, поштовани господине министре са сарадницима, колегинице и колеге народни посланици, данас су на дневном реду овог скупштинског заседања три закона из области здравства и то су: нови закон о пресађивању људских органа, чији су разлози за доношење садржани у потреби да се област пресађивања људских органа системски потпуно уреди и да се тако створе и обезбеде услови за постизање стандарда квалитета и безбедности људских органа који су намењени за трансплантацију. Уз то, потребно је обезбедити довољан број људских органа за пресађивање, уз очување људског достојанства како примаоца тако и даваоца људских органа.

Овим законом јасно ће се поделити здравствене установе које ће обављати послове пресађивања од оних здравствених установа које ће бити донор болнице. Уз то, доношењем програма трансплантације, који ће бити јединствен на подручју Србије и којим ће се јасно дефинисати процедуре и поступци целокупног поступка пресађивања, увешће се ред и у ову област. Уједно ће се успоставити јединствен информациони систем у области пресађивања органа, односно систем следивости. Биће поједностављено издавање одобрења здравственим установама да раде пресађивање органа, с тим што ће инспекцијски надзор вршити стручњаци који су посебно едуковани, како би се одржао висок квалитет ове медицинске услуге.

Што се тиче разлога за доношење новог закона о људским ћелијама и ткивима, они су садржани у потреби да се област примене људских ћелија и ткива заснује на највишим стандардима медицинске науке и праксе с обзиром на то да се ова област интензивно развија и даје нам могућности за лечење.

Законом се дефинишу установе које могу бити банке људских ћелија и ткива. Осим тога, неопходно је дефинисати и регистар давалаца матичних ћелија хематопоезе, који ће омогућити проналажење несродних давалаца и обезбедити

неопходне ћелије ради пресађивања. И у овој области мора се успоставити информациони систем ради следивости.

Сваки грађанин Србије може дати писмени пристанак за примену његовог органа и ткива, исто као што то може писмено или усмено да забрани. Али ако се током живота није изјаснио у вези с овим, његова породица у тренутку његове смрти може то да учини. Доношењем овог новог закона створиће се услови за промоцију давалаштва и подизање свести наших грађана о значају давања, уз поштовање принципа следивости, у сврху лечења, а самим тим ће се унапредити квалитет пружене здравствене заштите у складу с прописима ЕУ у овој области.

Што се тиче Предлога закона о изменама и допунама Закона о психоактивним контролисаним супстанцама, у складу са директивом ЕУ, уводи се појам нове психоактивне супстанце како би се и те нове психоактивне супстанце обухватиле дефиницијом дроге и тиме обезбедио законски оквир за поступање и предузимање мера у вези с појмом нове психоактивне супстанце. Тиме се обезбеђује правни оквир за успостављање центра за мониторинг дрога и зависности од њих у Министарству здравља у циљу праћења, прикупљања и анализе података о постојању дрога на националном нивоу, а биће повезан са истим центром на нивоу Европе. У центру ће се прикупљати подаци о употреби дрога у општој популацији, лечењу зависника, морталитету, инфективним болестима и ризичном понашању повезаном с њиховом употребом, као и индикаторима који су показатељи тренутне понуде, продаје и дистрибуције дрога.

Овим законом такође се дефинишу правни оквири за доношење подзаконских прописа којима ће се регулисати складиштење, узорковање и уништавање одузетих психоактивних контролисаних супстанци. Хвала вам.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала вам.

Марија Јањушевић.

Десанка Репец.

Јелена Вујић Обрадовић.

Александра Јерков.

Ивана Стојиљковић.

Маја Виденовић.

Реч има Миланка Јевтовић Вукојичић.

Изволите.

МИЛАНКА ЈЕВТОВИЋ ВУКОЈИЧИЋ: Захваљујем.

Поштована председнице са сарадницима, уважени министри, такође са сарадницима, поштовани представници правосуђа, СНС нема дилему када треба да подржи законе који се односе на живот, на унапређење квалитета живота грађана, а нема дилему ни када треба да подржи предлог за избор судија, јер сматрамо да ће избор судија допринети ефикасности правосудног система а

ефикасност правосудног система такође јесте у интересу грађана Републике Србије.

Најпре морам да истакнем да предлози закона који долазе од Министарства здравље јесу значајан искорак напред ка унапређењу здравственог система уопште, али и у примени нових метода у лечењу оних грађана, а њихов број није тако мали, којима је једини начин излечења и преживљавања, односно једини начин живота управо пресађивање органа. У том смислу, сматрам да је закон који се односи на пресађивање органа значајан искорак напред у цивилизацијском смислу али и значајан искорак напред што се тиче разбијања предрасуда и стереотипа који су досад можда важили у нашем друштву.

И те како значајном сматрам кампању коју ће Министарство здравља водити у циљу проналажења, односно у циљу обезбеђивања адекватног броја органа који ће служити за трансплантацију и продужити живот свима онима чији живот и будућност, а тако и живот њихових породица, и те како зависе од тога.

Оно што такође желим да истакнем јесте Предлог закона о изменама и допунама Закона о психоактивним контролисаним супстанцама. Зашто желим да истакнем посебан значај овог закона? Зато што је злоупотреба психоактивних супстанци и те како озбиљан не само здравствени већ и шири друштвени, социјални проблем. Питање злоупотребе психоактивних супстанци није само питање Министарства здравља већ то захтева, управо како сте Предлогом закона и показали, мултидисциплинарни приступ и укључивање свих – како невладиног сектора, тако и локалне самоуправе, али и свих надлежних министарстава поред Министарства здравља: Министарства рада, Министарства просвете, Министарства унутрашњих послова и свих других министарстава.

Наравно да се измене и допуне овог закона базирају на анализи Закона који је донет 2010. године. Значи, уочене су негативне последице, односно негативни ефекти тог закона и овим законом желимо то да исправимо. Наравно, базира се и на Стратегији за период 2014–2021. године. Заснива се и на акционим плановима али и на циљевима који се Стратегијом, коју је Влада усвојила још 2014. године, постижу. Неки од циљева су смањење понуде, смањење потражње наркотика, међународна сарадња у сузбијању употребе психоактивних супстанци, адекватна координација, што овим предлогом закона и чините, мониторинг, евалуација, извештавање.

Зашто је све ово важно и зашто је формирање центра за мониторинг дрога значајно? Да бисмо уопште знали колики је обим распрострањености једне појаве, морамо да имамо централну базу података. Зашто је важна централна база података што се тиче психоактивних супстанци? Зато што се свако стратешко планирање и све радње које се из стратешког планирања предузимају управо заснивају на адекватним и релевантним подацима. Ти подаци по први пут ће бити релевантни управо формирањем овог центра. Зашто су још важни ти подаци и

анализа тих података? Зато да би се планирале и предузеле адекватне мере које ће довести до спречавања злоупотребе психоактивних супстанци али и, можда много значајније од тога, до планирања оних мера и активности које се односе на превенирање настајања проблема, односно на превенцију.

Овде су данас посланици опозиције помињали да Министарство унутрашњих послова готово ништа није учинило на плану сузбијања и борбе против дилера наркотика. Морам да истакнем да је у последње три године МУП, заједно са тужилаштвом, запленио десет тона наркотика. Међу наркотицима највише се налази марихуана. Само прошле године у Термоелектрани „Никола Тесла“ уништено је 200 кг наркотика, међу њима такође највише марихуане, али и 40.000 разних таблета.

Такође морам да нагласим велику улогу, координацију и синхронизоване превентивне активности МУП-а и Министарства образовања која код деце основношколског узраста (четврти и шести разред основне школе) спроводе превентивне програме како би се деца у неком најранијем узрасту – свакако, сложићете се да са превентивним активностима морамо да кренемо већ из децјег вртића – упознала са свим штетностима злоупотребе психоактивних супстанци.

Забрињавајуће је велики рок од када лице први пут злоупотреби психоактивну супстанцу до појављивања код лекара. Према неким истраживањима, мада је право истраживање у ствари извршено тек 2014. године, прође десет година. То је велики временски период и збиља морамо урадити све да дође до ефикасних, адекватних, благовремених мера које се односе на превенирање овог проблема.

Такође морам да истакнем, што се тиче анализе узорака психоактивних супстанци, та анализа узорака обавља се у МУП-у и у лабораторијама БИА. Таквих лабораторија постоји пет на територији Републике Србије. Оне раде по највишим могућим међународним стандардима. То је стандард ИСО 17025. Ово помињем зато што је анализа узорака психоактивних супстанци и размена података који се односе на анализу и те како значајна с аспекта међународних кривичних истрага, јер знамо да је продаја наркотика, нажалост, један од најуноснијих послова.

Овим бих завршила. Српска напредна странка, у име живота и напретка и правде, гласаће за све предлоге. Захваљујем.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Народни посланик Миладин Шеварлић. Није ту.

Реч има народни посланик Љиљана Малушић.

ЉИЉАНА МАЛУШИЋ: Хвала, уважена председнице.

Поштовани министри са сарадницима, господо из правосуђа, ја ћу данас говорити о Предлогу закона о изменама и допунама Закона о психоактивним контролисаним супстанцама.

Наиме, дрога, алкохолизам, па и коцка јесу три порока која изједају српско друштво. Нажалост, немамо довољно истраживања. Оно што је валидно и добро од истраживања је од Института „Батут“, који је својом статистиком дошао до цифре да у Србији тренутно има 50.000 регистрованих зависника, мислим на опијате. То није мали број, али када погледате ЕУ, није добро поређење, али смо заиста земља која нема велики проценат дроге.

Некада сам радила на општини Вождовац па сам се и сама бавила истраживањем и држала трибине са представницима МУП-а. Дошли смо до неког податка да у Србији има мало више зависника од 50.000, оволико је регистрованих. Мислим да сигурно има преко 100.000 људи који су бар пробали, једном или више пута, дрогу. У Србији је карактеристика да углавном мушкарци конзумирају много више опијата него жене и тај проценат иде око 90%, а жене су углавном таблетани и то је око 10% жена које конзумирају дрогу.

Оно што је врло важно и треба истаћи јесте да од најранијег детињства, малтене од вртића, разноразним вежбама, па онда кроз читаво школовање, кроз основну и средњу школу морамо деци објашњавати и имати сталне едукације, као и састанке са родитељима јер родитељи су најважнија карика у ланцу, а затим школе, основне и средње.

Оно што мене брине није само тај велики постотак, рекла бих, тих 50.000 људи, већ начин на који се узимају опијати. Маса деце која узима хероин нема новац да купи чист хероин па се дешава да више деце (говорим о деци мада ту има и старије популације) узима једну иглу, тако да имамо појаву болести: имамо АИДС, имамо доста заразних болести, између осталих хепатитис Ц. То је оно о чему и медицинари и све струке треба да поведу рачуна што се тиче едукације наше деце.

Иначе, Србија се налази на ветрометини, тако бих некако рекла, исток је западу, запад истоку, па се налазимо на главној рути или транзиту велике количине дрога. Срећом, добили смо министра који то веома успешно и добро ради, тако да имамо на годишњем нивоу изузетно велике заплене дроге.

У Србији се највише користи канабис, затим синтетичке дроге (значи таблете), онда иде хероин, који је изузетно скуп, долази до 22.000 евра по килограму, и на крају кокаин, који је од 40.000 до 50.000 евра. Не треба бити довољно паметан па израчунати да се за тај новац може купити један двособан стан.

Овим путем упућујем апел свим младим људима да никад у животу не пробају дрогу. Људи сматрају да постоје лаке и тешке дроге. Не постоје лаке и тешке дроге, постоје дроге; креће се од лаганих дрога па се завршава на хероину и кокаину.

Оно што бих нагласила јесте да Србија успешно води рат против наркотика. Највећи проценат пара пролази кроз ову земљу. Нешто прође, нешто

не прође, зато треба умрежити, а то сте ви управо урадили, различите институције, од Министарства унутрашњих послова, преко различитих министарстава. Морамо сви бити умрежени и пратити, нарочито Царина. Царина је та код које се полажу испити, која проналази енормно велике количине дроге. Србија има среће да има још увек некорумпиране, деси се ту понекад нешто што не ваља, али углавном је то једна стабилна и добра земља. Иначе, трговина оружјем и дрогом је најуноснији бизнис у свету. Код нас, Богу хвала, није, просто зато што добро радимо свој посао.

Треба истаћи да је у Србији примећен велики проценат или повећана учесталост употребе синтетичких дрога. У 2015. години заплењено је 1,3 тоне биљног канабиса, 26 килограма хероина, шест килограма пилула и осталог.

Треба истаћи још да је за овај закон 2016/2017. скоро месец дана вођена јавна расправа и углавном је било добронамерних сугестија. Једна од учесталих, значи оних које су се понављале, била је да се легализује канабис. Ја сам дипломирани социолог, нисам компетентна да говорим о томе, знам да није легализован канабис, смола канабиса за лечење јер струка каже да канабис не лечи, да може само да проблеме који се тичу... Да је нека врста слична метадону, може да успори бол, али никако да лечи. Сигурна сам да можда неће бити иако постоји велика петиција да се то уради. То препуштам компетентнијим људима него што сам ја.

Оно што још треба истаћи јесте да је циљ овог закона прикупљање података. Врло је важно је кад имате мониторинг; значи, врло је важно кад имате статистику колика је потражња, шта се дешава у овој држави, где та дрога завршава.

Ви добро радите свој посао, све похвале за ваш рад, труд и за вашу читаву клику или за све ваше представнике.

Треба рећи још да је прво озбиљније истраживање урађено 2014. године на егземплару од 5.385 људи и да се по први пут дрога проба у основној школи, а да је популација која је учесталија у узимању опијата од 18 до 64 године. Оно што ја знам јесте да је, нажалост, једно дете од девет година (не ја, него каже Институт „Батут“) пробало дрогу. То је недопустиво. Ту бих се ја запитала шта је са институцијама, шта је са родитељима, шта ако дете иде у вртић, школу. Значи, сви морамо бити укључени у то, интеракција је пут до доброг начина спречавања дроге у Србији. Не само у Србији, него и у свету.

У Србији годишње умре... У 2015. години је умрла 41 особа. Хвала Богу, то је много мање, 2,5 пута, него у 2000. години, односно 2009. години. Значи да се полако људи освешћују, јер то је једна од највећих пошаста 21. века. И не само то; то што неко упропасти себе не ваља, али упропаштава читаву породицу, упропаштава и друштво.

Шта још рећи? Можда само да треба да постоји више трибина, много, много едукација.

А ја ћу са задовољством у дану за гласање подржати све предлоге закона.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

Наташа Вучковић одустаје од дискусије.

Реч има народни посланик Срђан Ного.

Реч има народни посланик Зоран Радојичић.

Реч има народни посланик Драгана Костић.

Изволите.

ДРАГАНА КОСТИЋ: Захваљујем.

Уважена председнице, господине министре са сарадницима, изузетна ми је част да данас могу да расправљам о овом сету закона који је на дневном реду и односи се на пресађивање органа, хелија и ткива код човека.

Влада Србије, као и Министарство здравља, континуирано ради, улаже напор да се обезбеде сви адекватни предуслови и услови за развој донорства, а један од њих је свакако и Предлог закона о пресађивању људских органа који је данас на дневном реду.

Србија данас има изузетно стручне трансплантационе тимове у референтним здравственим установама који сваког дана, уз апсолутну посвећеност и преданост овом послу, обављају трансплантације и спасавају животе наших грађана. У 2017. години број реализованих донора је био 40; урађене су 92 трансплантације, од тога 62 бубрега, 23 јетре и седам срца. Ови подаци указују на то да је Србија на добром путу за чланство у Евротранспланту, да смо достигли ниво опремљености и стручности да можемо да испуњавамо изузетно строге критеријуме ове организације, да постанемо њихови партнери, а и то да је наше здравство, до пре пар година убедљиво најслабије рангирано у Европи, данас значајно унапредовало, као што је и свест о значају донорства на знатно вишем нивоу, али још увек не на довољно високом.

Грађани Србије треба да буду свесни да је трансплантација за неке пацијенте једини начин лечења, али и живот, и да свако од нас или наших најдражих може да буде у тој ситуацији. Шеснаест пута је већа вероватноћа да ће нам затребати туђи орган, него да ћемо бити у прилици да своје органе дајемо неком другом. Зато ћу ја, као и сви посланици, надам се, без обзира на политичко опредељење, у дану за гласање подржати овај закон.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Реч има Дејан Николић.

Реч има Душица Стојковић.

Реч има Драган Весовић.

Реч има Звонимир Ђокић.

Изволите.

ЗВОНИМИР ЂОКИЋ: Захваљујем.

Поштована председавајућа, поштовани господине министри са сарадницима, ја ћу говорити о једном предлогу закона о коме се данас мање говорило. То је Предлог закона о потврђивању Додатног протокола између Републике Србије и Међународне агенције за атомску енергију уз Споразум између СФРЈ и Међународне агенције за атомску енергију о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја.

Уставни основ за доношење овог закона садржан је у одредбама члана 97. тачка 1. Устава Републике Србије, према коме Република Србија, између осталог, уређује и обезбеђује свој међународни положај, а на основу члана 99. став 1. Народна скупштина потврђује међународне уговоре када је законом предвиђена обавеза њиховог потврђивања. Као и свака одговорна власт, ова власт је коначно морала да донесе, тј. да предложи један овакав предлог закона јер то нису урадили неки у претходним годинама, неки из претходних власти, вероватно бавећи се неким личним питањима и проблемима.

Република Србија је традиционално оријентисана ка спречавању ширења нуклеарног оружја и коришћењу нуклеарне енергије искључиво у мирољубиве сврхе. Директан основ за спречавање ширења нуклеарног оружја представљају три међусобно повезана међународноправна акта. Додатни протокол уз Споразум о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја је сачињен у Београду 3. јула 2009. године на основу одлуке Владе. Да би ступио на снагу, потребно је да га потврди Народна скупштина. Значи, од 2009. године до сада неко из претходних власти се није сетио да потврди овај споразум. Коначно, СНС и власт коју предводи Александар Вучић, као одговорна власт, доноси овакав предлог закона.

Уговор о неширењу нуклеарног оружја је темељ за спровођење режима нуклеарне непролиферације. На међународном плану на снагу је ступио још 1970. године, а његови циљеви су: спречавање ширења нуклеарног оружја и односне технологије, подстицање коришћења нуклеарне енергије искључиво у мирољубиве сврхе и ширење идеје разоружања. Укупно 191 држава из читавог света, не рачунајући међународне организације, чини уговорне стране овог међународног уговора.

Уговор успоставља систем гаранција који је у надлежности Међународне агенције за атомску енергију. Дакле, са том Међународном агенцијом за атомску енергију ми смо предвидели и потписали протокол који сада треба да ступи на снагу. Како би се спровеле одредбе Уговора, Међународна агенција за атомску енергију је са државама уговорним странама уз Уговор о неширењу нуклеарног оружја закључила појединачне споразуме о гаранцијама. Међу њима је и поменути Споразум о гаранцијама, који је на снази у Републици Србији. Ови споразуми ближе дефинишу начин вршења обрачуна и контроле нуклеарног

материјала и спровођење редовних инспекција које за циљ имају спречавање ширења нуклеарног оружја, потврђују да се декларисани нуклеарни материјали користе искључиво у мирнодопске сврхе и регулишу и друге битне елементе у вези са верификацијом коју врши Међународна агенција за атомску енергију. Ради јачања контроле и верификационих механизма, донет је овај Додатни протокол.

Поновним пријемом у чланство Међународне агенције за атомску енергију, Република Србија је прихватила и обавезе које су утврђене Статутом Међународне агенције, чиме се обавезала да ће нуклеарну енергију користити искључиво у мирнодопске сврхе и радити на спречавању ширења нуклеарног оружја. Инспекције које треба да се спроводе, редовне инспекције кроз контролне посете, имају за циљ да не дође до ширења нуклеарног оружја. На тој основи Република Србија прихватила је раније ратификован Споразум између СФРЈ и Међународне агенције о примени гаранција у вези са Уговором о неширењу нуклеарног оружја, у складу са којим се у нашој земљи у Јавном предузећу „Нуклеарни објекти Србије“, Институту за нуклеарне науке „Винча“ и другим локацијама и институцијама у којима се користи нуклеарни материјал одвијају редовне контролне посете, инспекције МААЕ.

Које су те друге? Поред наведених нуклеарних објеката, нуклеарни материјал се користи и на другим локацијама, а то су универзитети, институти, медицинске установе, индустрија, које такође могу бити предмет инспекцијског надзора. Инспекције се сада одвијају у складу с одредбама постојећег Споразума о примени гаранција, а посете инспектора Међународне агенције имају ограничен карактер. Након што закон о потврђивању Додатног протокола ступи на снагу и његове одредбе почну да се примењују у целости, Међународна агенција и код нас отпочиње вршење детаљних инспекција са проширеним обимом приступа, што досад није био случај. Република Србија се обавезује да ће давати значајно више података Међународној агенцији о нуклеарним материјалима и везаним активностима.

На крају, зашто је битан овај закон? Ступањем на снагу закона о потврђивању Додатног протокола, као и његовим спровођењем, Република Србија остварује како међународнополитичке тако и друге директне националне добробити. Шта је добро за Србију? Потврђивање традиционалне оријентације Републике Србије ка коришћењу нуклеарне енергије искључиво у мирољубиве сврхе и њеног опредељења ка спречавању ширења нуклеарног оружја; даље, омогућавање лакшег приступа земље увозу и технологијама везаним за нуклеарне активности; остваривање помоћи у спречавању ненамерног развијања мреже за нелегалну трговину нуклеарним материјалима; успостављање универзалног националног стандарда за верификацију и извршење преузетих обавеза у погледу спречавању ширења нуклеарног оружја; напредовање земље у процесу постизања

интегрисаних гаранција и отварање простора за даље смањивање броја традиционалних инспекција Међународне агенције за атомску енергију; испуњавање међународних обавеза и усклађивање са међународним препорукама и ЕУ законодавством.

Зато предлажем да усвојимо Предлог закона. Захваљујем се на пажњи.

ПРЕДСЕДНИК: Захваљујем.

Реч има народни посланик Душан Милисављевић.

Реч има народни посланик Радослав Цокић.

Реч има народни посланик Бранко Поповић.

БРАНКО ПОПОВИЋ: Захваљујем, председнице.

Поштовани министре са сарадницима, даме и господо народни посланици, СНС подржава предложене законе из области здравства који ће, као и остали закони који су прошли јавну расправу, чинити стуб реформе здравства у Републици Србији. Политика Владе Републике Србије огледа се у обезбеђивању и реализацији стратешких пројеката и новим инвестицијама, као и усвајању великог броја нових, добрих закона, чиме се стварају најповољнији услови за развој државе.

Усвајањем предложених закона уредиће се у потпуности област пресађивања органа кроз препознавање значаја дефинисања и уређења делатности у овој области, као и услова под којима се та делатност може обављати.

Циљеви доношења предложених закона су, пре свега, повећање броја кадаверичних донација и повећање броја успешно обављених пресађивања људских органа, као и смањење листа чекања за пресађивање људских органа. Остваривање задатих циљева реализоваће се кроз јасну поделу здравствених установа на оне које ће обављати послове пресађивања, односно узимања људских органа и болнице за даривање органа. Истовремено, подразумева се и јасна подела послова и обавеза које обавља једна, односно друга здравствена установа.

Успоставиће се јединствен информациони систем у области пресађивања људских органа, што ће, заједно са доношењем републичког програма за ову област, неминовно довести до скраћења листа чекања за трансплантацију појединих органа.

Напредак у информатизацији здравства, увођење електронског рецепта, скраћено време чекања на терапију онколошких пацијената, побољшано стање у области менталног здравља, као и рекордни резултати у области трансплантације органа довели су здравство Србије са последњег 34. на завидно 20. место у Европи.

Година 2017. остаће забележена по великом броју донора и великом броју урађених трансплантација. Отворен је Центар за трансплантацију коштане сржи

у Клиничком центру Србије и у њега је уложено 90.000.000 динара. Достигли смо стандард ЕУ у овој области и с правом очекујемо чланство у Евротранспланту, што би значило веће могућности за трансплантацију оним грађанима којима су органи неопходни.

Основан је Фонд за лечење деце у иностранству и овим путем је упућено око 70 најмлађих пацијената у најбоље иностране клинике. Омогућен је константан долазак иностраних стручњака како би осигураници били лечени у својој земљи а домаћи лекари стицали нова знања. Србија је, такође, препознала значај бриге о пацијентима оболелим од ретких болести, којих у земљи има око 450.000 и у циљу њиховог лечења у буџету за 2018. годину определила је 1.500.000.000 динара. Поређења ради, 2012. године за исту сврху издвојено је 130.000 динара.

Изграђен је Клинички центар Ниш, у чије је опремање уложено 50.000.000 евра. Обезбеђена су средства за завршетак клиничких центара у Београду, Новом Саду и Крагујевцу. Изграђени су нови домови здравља. Потпуно су реновиране скоро све здравствене установе у Србији. Набављен је гама нож, а у току је набавка савременог радиотерапијског апарата за стереотаксичну радиохирургију. Свакодневно ће на овом апарату моћи да се зрачи до 30 пацијената и значајно ће се скратити време зрачења па ће на њему уместо четири недеље третман трајати пет дана.

Изградњом и опремањем новог објекта Института за онкологију и радиологију и набавком преко десет линеарних акцелератора и ЦТ симулатора претходних година Србија је испунила светске стандарде у лечењу онколошких пацијената, а то је да поседује савремени апарат за зрачење на 250.000 становника.

За последњих пет година додељено је преко 6.000 специјализација и супспецијализација, и то највећим делом из дефицитарних грана медицине као што су анестезиологија, радиологија, педијатрија, неурохирургија и друге гране. Већ крајем ове године први млади стручњаци из ових области достојно и квалитетно ће заменити своје пензионисане колеге. Први пут незапослени доктори медицине могу да добијају специјализације без претходно обављеног стажа од две године, што је раније била пракса. На тај начин омогућава се младим људима да се стручно усавршавају и обезбеде себи квалитетно радно место.

Ове чињенице су доказ стратешке и визионарске политике Владе Републике Србије, која темељно реализује пројекте од виталног значаја за развој наше државе. Само новим инвестицијама у инфраструктуру и доношењем добрих законских и других прописа створиће се бољи предуслови за наставак започетих реформи, које за крајњи циљ имају повећање животног стандарда грађана.

Српска напредна странка ће у дану за гласање подржати све предложене законе. Захваљујем.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Реч има Марко Атлагић.

Изволите.

МАРКО АТЛАГИЋ: Поштована председнице, поштовани министри са сарадницима, поштовани чланови Високог савета судства, скратићу своју дискусију пошто нема оних насупрот нас који су покушали да упуте одређене критике.

Господине министри Лончар, вама се обраћам, само у две реченице, више сте ви за годину дана направили него претходници за петнаест. Немам намеру да сада говорим шта сте направили пошто то народ врло добро зна.

Неки су покушали извршити критике, без аргумената. Нека вас то не узбуђује. Критикују зато што сте радили. Појавио се један који вас је покушао критиковати, шест месеци га у овој скупштини нема, зове се проф. др Павловић. Познат је по томе што је снимао филмове, зовемо га Душан Порнићанац, од срамоте није смео овде да се појави. Ако има мало морала професорског, посланичког, очекујем од њега да поднесе оставку. Ако је господин Мехо Омеровић данас поднео оставку, ја очекујем од господина Павловића да поднесе оставку. Не могу да верујем да се појавио данас, након шест месеци.

Појавио се још један након годину дана. Има их петнаест, по мојој евиденцији, нису се осам месеци појавили у овом високом дому. Оду негде код некаквих новинара па се тамо, да извинете, изблебетају. Ради се о обичним нерадницима, лезиједовићима, хохштаплерима. Видите празне клупе – нису у стању сат времена да седе овде, а камоли да раде нешто у животу.

(Председник: Пустите друге.)

Две реченице ради Високог савета судства.

Хвала вам што сте добро одабрали кандидате. Нисте радили као претходници. Претходници су вам учинили оно што историја судства није забележила од античких времена до данас. Изабрали су мртвог судију за судију, Љубишу Ђурића. Ната Месаровић је изјавила да је двеста сати потрошила у разговору. Питам је ја и питају је грађани – како је могла обавити разговор с мртвим судијом? А наплатила је паре. Даље да не говорим. Једну суткињу, а зове се ... Немам времена, али дозволите ради примера. Да имају морала, не би устајали ови насупрот нас. Зове се Соња Бркић, изабрана је за судију а уједно је била члан Републичке изборне комисије. Да ли то Закон о судијама забрањује? Забрањује, бар у оно време. Верујем да и данас забрањује. То јој није сметало па је узела 2.673.000 динара. Поштовани посланици, није их вратила.

То је радио претходни режим. Мени је жао што их нема да водимо полемику. Побегну, бре! Нерадници једни побегну и онда немају храбрости даље да говоре.

Завршићу сад са судством једном реченицом из извештаја Европске комисије, која је дала оцену да нам је судство у време њихове власти било најгоре

у Европи. Дакле, ево шта каже ова реченица, у књизи коју сам узео, „Реформа правосуђа у Србији 2008–2012. године“, страна 96, то стоји. Даље наставља Европска комисија – процес реизбора судија био је нетранспарентан, ризикујући тиме и принцип независности.

Ко је вама, господине из Високог савета судства, хтео лекције да држи? Немају морала. Да имају, не би се појавили данас. Професор Павловић... Овај се појавио, Краљ Стечаја, након осам месеци. Побеглао је, бре. Па нису у стању три минута да седе овде, а камоли нешто друго.

И на крају, господине министре, можете бити сретан човек, за вашег мандата ниједна афера се није десила у здравству. Ја немам времена и не желим због других разлога... Девет у њихово, девет афера невиђених. То ћемо говорити када дођу амандмани, па ћемо укрстити копља са господом насупрот нас.

Једна посланица, мислим да је из „никад им доста није било“, неки дан председника државе назвала је баксузом. То је срамота! Она је, бре, баксуз. Наш је председник државе више направио и ова влада за пет месеци него претходне за десет година. Баксуз је њихов председник тамо, који је 14 стечајева уништио на неки начин и дигао за сваки 50.000.000 динара. А колико је, што је господин Ристичевић рекао, ојадио Американце... Није ми ни жао које је паре узео. Жао ми је за оне које су од наше сиротиње узели.

Извињавам се, али имаћемо времена по амандманима. Немојте се, господине министре, секирати због ових који су данас прозивали, то вам је само плус у животу. Хвала.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

На листи више нема говорника те питам – да ли се јавља неко ко није искористио право из члана 96. Пословника?

Ненад Божић.

Изволите.

НЕНАД БОЖИЋ: Хвала, председавајућа.

Ја бих само да искористим ово кратко време које имам да се осврнем на избор судија које се бирају први пут.

У овом образложењу које смо добили стоји хронологија догађаја, од расписивања огласа до доношења одређених одлука од стране Високог савета судства, који је задужен да спроведе вредновање судија и да те своје одлуке после достави Скупштини и нама на усвајање.

Имам примедбу овде да ми нисмо у овом образложењу добили уопште никакву ранг-листу како су судије вредноване. Само да поменем да је за ових девет места у Управном суду конкурисало 118 кандидата, а да је за једно место у Привредном суду у Новом Саду конкурисало 27 кандидата. Самим тим, поготово за ово једно место је било један према 27, очигледно је да се доста кандидата

јавило на оглас који је расписан. То је похвално, да буде расписан оглас, интерни. Међутим, ми не видимо како је спроведена та процедура.

Не сумњам да је ВСС саму процедуру спровео по закону, међутим, нама посланицима и уопште јавности није достављена никаква ранг-листа где се види, рецимо, како су те судије бодоване по одређеним критеријумима који су задати. Друго, полагали су чак и испит, овде се наводи и то. Нити видимо резултате тог испита, нити знамо колико су ови кандидати који су изабрани да нам се предложи и да донесемо одлуку да постану помоћници судија, колико су поена нпр. освојили, колико је то од максималног броја поена итд.

Ова пракса да нам се овако доставља само списак кандидата са биографијама иначе је, нажалост, устаљена. Ја бих да предложим Министарству правде и Високом савету судства да нас посланике, а и јавност, обавесте детаљније о самом начину избора. Овако ми стално имамо утисак да је ту нешто скривено. А знате и сами, када је нешто скривено, увек се отвара сумња да нешто није у реду. Ја се надам да је нама свима циљ да добијемо најбоље кандидате, да ти помоћници судија једног дана конкуришу па да буду добре судије итд. Мислим да је то јако значајно.

Нажалост, та пракса се, да поновим, досад користила и мислим да то уопште није у реду. Хтео бих, ако може неко из Министарства или из Високог савета судства... Исто тако, на сајту Високог савета судства за задњих неколико седница уопште нема ниједног записника са седнице, тако да не можемо ни тамо да се информишемо, сем тога што нисмо добили...

ПРЕДСЕДНИК: Хвала, време сте потрошили.

Реч има Вјерица Радета.

Изволите.

ВЈЕРИЦА РАДЕТА: О овим законима, а поготово закону о којем су данас народни посланици највише говорили, односно Предлогу закона о пресађивању људских органа, никако није смело да се расправља далеко од очију и ушију јавности.

Неморално је што сте то урадили на овај начин, када углавном није било телевизијског преноса. Очекује се да неко ко не жели да му буду трансплантирани органи у случају мождане смрти мора о томе да се прецизно изјасни – још сте рекли да може и усмено, што је баш онако озбиљна сигурација да ће то и да се поштује – али како, на који начин мислите да ће до јавности уопште доспети оно што овај закон предвиђа, што је јако значајно сваком грађанину Србије? Дакле, морали сте да дозволите да ово буде једна јавна расправа. Не мислите ваљда да ће грађани Србије да читају „Службени гласник Републике Србије“ да би видели како изгледа текст овог предлога а за који дан закона?

Ништа није добро у овом закону. Суштински, он је неуставан. Рекла сам већ, ми ћемо се обратити Уставном суду и верујемо да ће овај нови састав

Уставног суда, где су заиста неколицина судија Уставног суда људи од моралног интегритета и одлични правници, и верујемо да ће они узети у обзир све разлоге који буду наведени у тој нашој уставној жалби.

Не можете ви да узимате органе од некога ко то изричито не прихвати. Донорске картице су нешто што је било прихватљиво.

Дакле, да ли ми мислимо, појединачно и како год, да је у реду или није у реду, да ли ми као лаици можемо прихватити став лекара о можданој смрти, то је једна страна медаље, али ако постоји могућност да сваки човек каже – да, ја желим да будем донор уколико будем у таквој ситуацији у животу, то може да се прихвати, али...

(Председник: Потрошили сте време.)

Завршавам једном реченицом.

Али на овај начин, то је апсолутно неприхватљиво.

ПРЕДСЕДНИК: Хвала.

Реч има Маријан Ристичевић.

Изволите.

МАРИЈАН РИСТИЧЕВИЋ: Захваљујем. С обзиром на то да имам тринаест и по минута, ово ће мало да потраје, до утакмице.

Даме и господо народни посланици, данас смо чули приговоре оних који док су владали ништа нису урадили. Да су после 2012. године они остали на власти, српска тробојка би била застава беле боје. Дакле, ништа у овој земљи није затечено, била је то кућа голих зидова. Напредак у једном домаћинству, у једној држави јавља се обично када дође до промена и када неко вешт, неко ко жели преузме ствари у своје руке и направи неки напредак. Све могу да приговарају, али не могу да прихватим критику оних за чије време ништа није урађено већ је све било разграђено.

Ми који смо желели тржишну економију и демократију смо од њих добили само монопол и криминал, невиђену корупцију, која је појела државу. Они који се тобоже залажу за демократију треба да знају да без државе нема демократије. Таква држава не постоји.

Данас смо слушали њихове приговоре из области здравства. Ништа они у здравству нису урадили. Клинички центар Ниш нису они направили, нити би га било када направили. Код њих је листа за чекање у Каменици била шест месеци, чини ми се. Они су наплаћивали редослед за зрачење у Сремској Каменици тргујући бројевима са којима се ишло на зрачење. У најтежим болестима они су правили бизнис. Каменица је коштала... Пет-шест пута је повећана њена цена, пет пута су продужавани рокови градње. Били су ту неки чувени градитељи итд., били су ту неки теткићи Републичког јавног тужиоца у Новом Саду, у Клиничком центру, биле су то супруге разноразних функционера странке бившег режима, али ништа нису могли да ураде, ништа од опреме нису набавили.

Истим тим новцем ми смо набавили опрему, саграђен је Клинички центар, купљен је гама нож, купљено је линеарних акцелератора колико је требало, редови се укидају итд. Остало је још да се повећају плате. Напредак је спор, али је видљив нама који желимо то да видимо. Они који то не желе да виде, не могу то да прихвате. Једноставно, њима није циљ напредак ове државе, њима је циљ долазак на власт, и то не изборима, него улицом.

Данас видите да никога од Ђиласове левице или Ђиласове деснице нема. То што Борко није ту могу да разумем. Левица није присутна у Парламенту, али нема ни деснице. Десница је наводно била против оне левице, левица против деснице, а сви су се ујединили против нас.

Да не бих дужио, ја верујем у ову државу, верујем у народне посланике који дају мандат Влади, верујем у бираче који дају мандат председнику и верујем да ћемо корак по корак, степеницу по степеницу, мердевинама успеха напорно доћи до бољег живота, јер мердевине успеха не доживљавамо као лифт, као што су доживљавали они. Хвала.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ (Владимир Маринковић): Хвала, колега Ристичевићу.

Реч има др Владимир Орлић.

Изволите, колега Орлићу.

ВЛАДИМИР ОРЛИЋ: Хвала лепо.

Господине министре, чули сте шта мисли Народна скупштина. Очекујте од Посланичке групе Српске напредне странке подршку и у наставку ове седнице, подршку у свим оним пословима који се тичу уређења наше заједничке куће, наше Србије, на путу који смо заједнички трасирали у време влада које је лично предводио Александар Вучић, који настављамо данас када се он налази на челу државе и када у Влади стожерну странку чини управо Српска напредна странка, у Влади која постиже резултате на сваком плану, а конкретно у ресору који ви водите. И оне резултате који се односе на преко осам милијарди издвојених за адаптацију, унапређење и опремање здравствених установа широм земље у само четири године, од Суботице па све до Враћа; оне резултате који се односе на Клинички центар у Нишу, опремљен, модеран, на 50.000 квадратних метара; оне резултате који се односе на набавку нових санитетских возила, чини ми се, око стотину њих, само у последњих пар година; оне резултате који се односе на набавку линеарних акцелератора и елиминацију или максимално смањење оних редова за чекање о којима смо причали; резултате који се тичу модернизације Србије кроз Интегрисани здравствени систем; резултате који се тичу нових радних места за запослене у сектору здравства и очекивано повећање њиховог стандарда, поново, за само три месеца од данас; оне резултате који се тичу лечења ретких болести из буџетских средстава, из године у годину, од 2014. до ове

године, све више и више, а чини ми се сада у тоталу преко четири и по милијарде динара у ову сврху само.

Сви ти изванредни резултати чине ову земљу бољом, чине да се наши грађани осећају боље, да живе боље, квалитетније. Тим резултатима и тим заједничким напорима Посланичка група Српске напредне странке пружала је, пружа и пружаће снажну подршку. Хвала вам.

ПРЕДСЕДАВАЈУЋИ: Хвала, др Орлићу.

Сагласно члану 98. став 4. Пословника, закључујем заједнички начелни и јединствени претрес о предлозима аката из тачака 1–10. дневног реда.

Настављамо са радом у четвртак, 19. јула, у 11 часова. Хвала.

(Седница је прекинута у 20.30 часова.)